

משנה מסכת כריתות (מ)

• [פרק א](#) • [פרק ב](#) • [פרק ג](#) • [פרק ד](#) • [פרק ה](#) • [פרק ו](#)

[פרק א](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)

[פרק ב](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#)

[פרק ג](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#) [משנה ח](#)
[משנה ט](#) [משנה י](#)

[פרק ד](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#)

[פרק ה](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#) [משנה ח](#)

[פרק ו](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#) [משנה ח](#)
[משנה ט](#)

פרק א - משנה א

שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ {א} כְּרִתוֹת בַּתּוֹרָה. הֵבֵא עַל הָאִם {ג}, וְעַל {ד} אִשֶּׁת הָאָב, וְעַל הַכֶּלֶה, הֵבֵא עַל הַזְּכוּר, וְעַל הַבְּהֵמָה, וְהָאִשָּׁה הַמְּבִיָּאָה אֶת הַבְּהֵמָה עָלֶיהָ {ה}, הֵבֵא עַל אִשָּׁה וּבִתָּהּ, וְעַל אִשֶּׁת אִישׁ, הֵבֵא עַל אָחוֹתָיו, וְעַל אָחוֹת אָבִיו, וְעַל אָחוֹת אִמּוֹ, וְעַל אָחוֹת אִשְׁתּוֹ, וְעַל אִשֶּׁת אָחִיו, וְעַל אִשֶּׁת אָחִי אָבִיו, וְעַל הַנְּזֵדָה, הַמְּגִדֵּף, וְהָעוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה, וְהַנּוֹתֵן מִזֵּרְעוֹ לַמִּלֻּךְ, וְיַעַל אוֹב, הַמְּחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת, וְטָמֵא שְׂאֵכֶל אֶת הַקֹּדֶשׁ, וְהֵבֵא לַמִּקְדָּשׁ טָמֵא, הָאוֹכֵל חֶלֶב, וְדָם, נוֹתֵר, וּפְגוּל, הַשּׁוֹחֵט וְהַמַּעֲלֶה בַחוּץ, הָאוֹכֵל חֶמֶץ בַּפֶּסַח, וְהָאוֹכֵל וְהָעוֹשֶׂה מְלָאכָה בְיוֹם הַכַּפּוּרִים, הַמְּפִיֵּס אֶת הַשֶּׁמֶן, וְהַמְּפִיֵּס אֶת הַקְּטֹרֶת, וְהַסֹּדֵף בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה. הַפֶּסַח וְהַמִּילָה בְּמִצּוֹת עֲשֵׂה :

ר"ע מברטנורה **שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ כְּרִתוֹת**. לעובר במזיד בלא התראה {ב}: **הֵבֵא עַל אִשָּׁה וּבִתָּהּ**. ובת בתה ובת בנה בכלל. וכן בתו ובתו ובת בנו, חמותו ואם חמיו, כלם בכלל זה: **הַמְּגִדֵּף**. מברך את השם: **וְהָעוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה**. כדרך עבודתה. או המזבח והמקטר והמנסף

והמשפחה אפלו שאין דרך עבודתה בכך **[ו]**: בעל אוב. וידעונוי בכלל. ששניהם בלאו אחד נאמרו **[ז]**, ותנא נקט אוב שהוא ראשון במקרא: והמחלל את השבת. באחת מאבות מלאכות ארבעים חסר אחת ותולדותיהן: נותר. קדשים לאחר שעבר זמן: פגול. קדשים שחשב לאכלן חוץ לזמן או חוץ למקומן **[ח]**: השוחט. קדשים בחוץ חייב, אף על פי שלא העלן. דכתיב (ויקרא יז) ואל פתח אהל מועד לא הביאו דם יחשב לאיש ההוא דם שפך ונכרת: ומעלה. נמי בכרת, דכתיב (שם) אשר יעלה עלה או זבח ואל פתח אהל מועד לא יביאנו. ואם שחט והעלה בשוגג, חייב שתי חטאות: והמפסם את שמן המשחה. במשקל סממנים ובמדת השמן כמו שעשאו משה במדבר. והוא שיעשנו לסוד בו **[ט]**, אבל המפסמו להתלמד או למסרו לצבור אינו חייב: והמפסם את הקטרת. אחד עשר סממני הקטרת אם לקח מכל אחד מהם כפי משקלו הקצוב **[י]** בדברי חכמים וערבם כדרך שהיו מערבים הקטרת שמקטירים בבית המקדש, חייב כרת. והוא שיעשנו להריח בה **[יא]**, אבל עשאה להתלמד או למסרה לצבור, פטור: והסך בשמן המשחה שעשה משה **[יב]**, שלא לצרף כהנה ומלכות, חייב. שלא היו נותנים מאותו שמן אלא על ראש הכהן גדול, ואפלו היה בן כהן גדול מושחים אותו **[יג]** באותו שמן שעשה משה במדבר. וממנו מושחים מלכי בית דוד **[יד]**. ואין מושחין מלך בן מלך אם לא היה שם מחלקת, כמו שמשחו שלמה מפני מחלקתו של אדניהו, ויואש מפני מחלקתו של עתליהו, ויהואחז **[טו]** מפני יהויקים אחיו שהיה גדול ממנו. ומשיחת הכהנים היא שיוצקים מן השמן על ראשו ומושחין בין גבות עיניו כמין כ"י יונית. ומשיחת המלכים כמין נזר: הפסח והמילה במצות עשה. ויש בהן כרת, ואין קרבן על שגגתן. אבל כלהו הנך לא תעשה נינהו, וחיבים על שגגתן קרבן, דאין קרבן אלא על לאו. דגבי קרבן פתית **[טז]** (ויקרא ד) ועשה אחת מכל מצות ה' אשר לא תעשינה: (ר"ע מברטנורא).

עיקר תוי"ט [א] שלשים ושש כו'. מנינא למה לי. שאם עשאן כלם בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת. ומפיק ליה מקרא כו'. ולא דוקא שיתחייב שלשים ושש חטאות, דהא פסח ומילה אין בהם חטאת: **[ב]** אבל אי איכא התראה יש מהן בחנק ויש מהן בסקילה ויש מהן במלקות. ובשוגג בחטאת. רש"י: **[ג] על האם כו'.** טעם סדורן דקחשיב להו החמור חמור ברישא ועין סנהדרין פ"ז מ"ד ומכות ריש פ"ג. רש"י: **[ד] ועל כו'.** כלהו מיתי להו קראי בגמרא: **[ה] והאשה כו'.** מסיק בגמרא דבגברי קחשיב למנינא לחיבו על כלם בהעלם אחד, ודל מנהון האשה כו', ותנא שלשים ושש חטאות בלבד, ותנא האשה כו' ופסח ומילה לסיומניהו כרתות. דאי אמרת בגבי קחשיב, דל מנהון הבא על הזכר ועל הבהמה: **[ו]** וכן פרש לקמן גבי מחלל שבת באחת מאבות מלאכות. דתנא לא מהדר אלא אמצות שחיבין עליהו כרת, ושם שבת קתני ושם עבודה זרה קתני, ולעולם בכל חדא וחדא איכא טובא. גמרא: **[ז]** והעושו בהעלם אחד לא מחיב שתים. רש"י. אבל לענין מיתה חלקן הכתוב: **[ח]** ודברי תימה הו, דבהדיא שנינו במשנה ג' פרק ב' דזבחים חוץ למקומו פסול ואין בו כרת: **[ט]** ואף על פי שעל הסיכה עצמה שישוּף

בו פטור פְּדֻלְקָמֶן : {י} לאו דוֹקָא, דְּגַבֵּי קְטָרְתַּת לֹא כְּתִיב כְּמוֹהוּ כְּמוֹ גַּבֵּי שְׁמֹן כּו', אֶלֶּא רְצוֹנוֹ לומר עד שְׁיִהְיֶה רֵאָוִי לְהִקְטִיר אֵיזָה שְׁעוֹר, וְאִין צָרִיד שְׁיַעֲשֶׂה כְּלָה : {יא} שְׁכֵן הוּא בְּפִרוּשׁ בְּפִתּוּב. אֲבָל הַמְּרִיחַ בְּקְטָרְתַּת שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לֹא אֶזְהָרָה וְלֹא כִּרְת כּו'. וְלֹא דְמִי לְסָד בְּשֶׁמֶן הַמְּשֻׁחָה, דְּהִתְּם אֵית בֵּיה מַעֲשָׂה, וּמְשׁוּם הָכִי אֵית בֵּיה אֶזְהָרָה. רְשׁ"י : {יב} דְּכְתִיב אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ עַל זֶר, מִמֶּנּוּ מְאוֹתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה. עֵינֵי תוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב : {יג} כָּל מָה שֶׁכְּתִב הַר"ב מִיָּתִי לְהוּ קְרָאִי בְּגִמְרָא : {יד} וְאִין מְלָכִי יִשְׂרָאֵל מוֹשְׁחִין [מִשְׁבַּא דְּוֹד, אֲבָל שְׂאוּל נְמֻשָׁח. רְשׁ"י]. וְהָא דְאֵלִישַׁע מְשַׁח לִיהוּא, מְתַרְצִים בְּגִמְרָא בְּאַפְרָסְמָא דְכִיָּא וְלֹא בְּשֶׁמֶן הַמְּשֻׁחָה : {טו} בְּגִמְרָא מִי הָוָה שְׁמֹן הַמְּשֻׁחָה וְהָא יֵאשְׁיָה גְּנָזוּ, וּמְשַׁנֵּי בְּאַפְרָסְמָא דְכִיָּא : (עִיקָר תוֹי"ט).

רמב"ם שלשים ושש כריתות שבתורה הבא על האם ועל כו' : דע שאין מונין בהלכה הזאת אלא כללי הענינים ומניחים הפרטים וזה שאמר הבא על האשה ובתה ר"ל לחבר האם עם הבנים ונכלל בו אשה ובת בנה אשה ובת בתה ואמה ואם אמה ואם אביה ובתו ובתו בנו ובת בתו. וכן העובד עבודת כוכבים באיזה צד שיהיה מן העבודות ובכלל הזה מנסך ומקטר משתחוה ומזבח ורבים אחרים כמו שבארנו בשביעי מסנהדרין וכן מה שאמר והמחלל את השבת נכלל בו תשעה ושלשים כריתות לפי שעל כל אב מלאכה חייב כרת ומן התולדות מה שקצר תמצא מנינם כמו שבארנו בשביעי משבת ומפני הטעם הזה הספיק לו מה שאמר בעל אוב ולא אמר ידעוני והוא ענין מה שאמר הואיל ושניהם בלאו אחד נאמרו אל האובות ואל הידעונים ורישיה דקרא נקט רוצה לומר האוב הנזכר בתחלת הפסוק והוא מורה על מה שאחריו וכבר נתבאר דין שוחט ומעלה בחוץ ודין טמא שאכל את הקדש בשלישי מזבחים ודין הנותר והפגול בשני מזבחים ודין הבא אל המקדש טמא בשני משבועות ואתה דרוש כל אחד מאלו במקומו ותמצא איך יתחייב זה כרת במעשה זה ואיך לא יתחייב. והתועלת שיש במה שאמר שלשים ושש אע"פ שמנינם ידוע להודיענו שהעושה מאלו עבירות הרבה בהעלם אחת חייב על כל אחד חטאת על כל שגגה כמו שבארנו במה שאמר באבות מלאכות ארבעים חסר אחת שאם עשאה כולם בהעלם אחת חייב חטאת על כל אחת ואחת : והמפטם את השמן הוא שיעשה שמן המשחה כמו שעשאו משה רבינו במדבר באותן המשקלים ממש שנאמר כמוהו ואם עשה אותו כדי שילמוד מעשהו או לתת אותו לזולתו אינו חייב כרת עד שתהא כוונתו במעשהו למשחו בו וכן המפטם את הקטרת אינו חייב אלא אם נתכוין במעשהו להריח בה לא שילמד סדר מלאכתו והוא מה שנאמר להריח בה ודע שאם עשה הקטרת כפי אותם המשקלים שהם קבלה בידינו שהוא חייב עליה כרת בין שעשה ממנו שיעור הרבה או שיעור מועט ואין אנו צריכים שתהא כפי אותם המשקלים בעצמם כמו שמן המשחה אלא מאחר שעשה כמוהו להריח בה חייב כרת שנאמר במתכונתה לא תעשה רוצה לומר כסדר משקלה ומה שאמר והסך בשמן המשחה רוצה לומר שעשה משה בלבד והוא שאמרו אין חייבים אלא על סיכת שמן המשחה שעשה משה בלבד לפי שנאמר ואשר יתן ממנו על זר רומז אל מה שעשה משה ודע שלא נעשה ממנו לעולם ולא יעשה אלא מה שעשה משה שנאמר יהיה זה לי לדורותיכם כך קבלנו ואין מושחין בו אלא כהנים גדולים בלבד ואפילו היה כהן בן כהן מושחין אותו שיוצקין ממנו על ראשו יציקה

ומושחין גבות עיניו כמו כ"ף יונית שהיא כן ??? והוא שנאמר ויצוק משמן המשחה על ראש אהרן וימשח אותו לקדשו ומלכי בית דוד בלבד מותר למשחם בשמן המשחה ויש בזה חלוק והוא שדוד עליו השלום לפי שנמשח בשמן המשחה היה ראוי למלוכה כמו שהעידו לו הפסוקים וכל בניו אחריו אע"פ שלא נמשחו בשמן המשחה ואמרו מנלן שאין מושחין מלך בן מלך דאמר קרא למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו מלמד שהמלוכה ירושה היא לבנים אבל אם נזדמן שתהא קטטה ומריבה בין בני דוד על איזה מהם ימלוך הזה או זה ואחר כך הסכימו על אחד מהם או שנגררו אחריו הרוב או מינוהו סנהדרין או נביא או כהן גדול באיזה צד שיזדמן לעלות המלוכה ביד א' מהם הרי זה נמשח בשמן המשחה כדי לסלק המריבה ולהסיר המחלוקת מן ההמון כדי שידעו שזה הוא משיח ה' וייראו מפניו והראייה על זה מה שנאמר מקרב ישראל אמרו בזמן שהשלום בישראל ר"ל אז אין צריך מלך בן מלך משיחה אבל בזמן מלחמה מושחין אותו ואמר מפני מה משחו את שלמה מפני מחלקותו של אדוניו ואת יואש מפני מחלקותו של עתליה ואת יהואחז מפני יהויקים אחיו וכשנצטרך למשוח למלך מבני דוד כמו שאמר מושחים אותו כמין נזר על ב' גבות ויהיה עומד על מעין מים אמרו אין מושחים את המלכים אלא ע"ג מעין ומושחין המלכים כמין נזר לפיכך אם הוסיפו במשיחה על השיעורים האלו ושלא בזמנים האלו הרי זה קרוב לעבור על מה שנאמר ואשר יתן ממנו על זר אבל הקטרת אילו לקח אותה אדם והריח בה אינו חייב כרת אבל מעילה חייב שנהנה מן הקדש בלבד ולא נשאר לפנינו מכל מה שצריך מדיני המשנה הזאת אלא ידיעות מלאכות שמן המשחה וקטורת לפיכך אני אומר שאם לוקח אדם מר דרור משקלה חמש מאות שקלים וקנמן בשם משקל חמש מאות שקלים וקנה בשם ר"ן שקלים ודקדק במשקלם כולם תכלית מה שאפשר לו ושקל כל סם מהם בפני עצמם בבת אחת זולתי קנמן בשם ששוקל אותו בושם פעמים ר"ן ור"ן והוא ענין מ"ש וקנמן בשם מחציתו חמשים ומאתים אח"כ (ר"ן) וקבלנו שר"ל בזה ששוקל ר"ן ואח"כ נ' ומאתים ואח"כ חבר אלו הד' סימנים אחר שחיקתן והשרה אותם במים מתוקים עד שיצאו כתותן באותן מים ואח"כ נתן עליו שמן זית טוב שיעור ההין אח"כ נתנו על האש ונתבשל עד שנשאר השמן לבדו וקבל כח הסמנים המלאכה הזאת היא שחייב עליה כרת. אבל מלאכת הקטרת סמניה שאמרה תורה הם ד' בשמות מבוארות והם נטף ושחלת וחלבנה ולבונה והשאר הם קבלה בידינו והם נכללים במה שנאמר קח לך סמים נטף ושחלת וחלבנה אח"כ אמר סמים ולבונה זכה ואמרו רבותינו ז"ל י"א סמנים נאמרו למשה מסיני ר"ל שאלו הי"א סמנים יש להם משקל נאמרו מסיני וכן מוסיפין על אלו הי"א סמנים הנשקלים מלח סדומית וכיפת הירדן ומעלה עשן מכל אחד כל שהוא ואין חוששין למשקל. וכן היו עושים אותו לוקחין נטף ושחלת וחלבנה ולבונה מכל אחד משקל שבעים מנה וכבר בארנו פעמים שהמנה מאה דינרים ומשקל הדינר ו' דרכמונים ומשקל הדרכמון ששה עשר גרגירי שעורה מור וקציעה שבולת נרד וכרכום מכל אחד ששה עשר מנה קנמן תשע מנים קלופה שלשה מנים הרי כל המשקל שלש מאות וששים ושמונה מנה וכשיעור הזה היו עושים ממנו בכל שנה אמרו שלש מאות וששים וחמשה כנגד ימות שנת החמה ושלשה שמהם היה מקטיר הכהן גדול מלא חפניו ביום הכפורים כמו שנבאר בכפורים והשאר

זו היא ששנינו מותר הקטרת מה היו עושים בו ר"ל הנותר מן השלש מנים אחר שנטל מלא חפניו עושה מה שאמרנו ברביעי משקלים וכל אלו מערבין אותם דרך שחיקה ונותנין גם כן בהם כיפת הירדן ומלח סדומית ומעלה עשן מכל אחד ואחד חלק בלא צמצום ומשקל ופירוש השמות האלו יש מהם שהוא מפורסם ויש מהם שנחלקו בו וכבר נתבאר בגמ' שהעשב הזה שקרוי מעלה עשן לא היו יודעין אותו אלא בית אבטינס בלבד. נטף הוא עץ נקרא בלשון ערבי עו"ד בלאס"ן ובלעז פוש"ט דבלסאמ"ו ונקרא כן לפי שהשמן מזיע ממנו. ושחלת קורין אותו בלשון ערבי אלטולפא"ר אלבדו"ר וחלבנה אומרים עליו שהוא הנקרא בלשון ערבי מחלה"ב ויש אומרים לדא"ן ובלעז"ל לאדנ"ו והוא שקר ויש אומרים מייע"ה ובלעז"ל א סטורא"ק והוא הקרוב לפי שהגמ' ביאר שחלבנה ריחה רע רוצה לומר שריחה מאוס. ומור ידוע. וקציעה אין יודעין אותו. שבולת נרד קרוי בלשון ערבי סנבא"ל אלנדי"ן ובלעז אושפיק"א נארד"י וכרכום ידוע וקושט קרוי בלשון ערבי קושט. וקנמון בלשון ערבי עו"ד הירד"י ובלעז לינג"א אלואי"ש וקלופה גם כן קשר שילכ"ה ובלעז קאסי"א ליגנ"א. כפת הירדן עמבר"א ובלעז לאמר"י הרי זה מה שרצינו לומר כאן : (רמב"ם)

פרק א - משנה ב

עַל אֱלוֹ חִיבִים עַל זְדוֹנָם כָּרַת, וְעַל שְׂגָגָתָם חֲטָאת, וְעַל לֹא הוֹדַע שְׁלָהֶן אֲשֶׁם תְּלוּי, חוּץ מִן הַמְטִמָּא מְקַדָּשׁ וְקַדְשָׁיו, מִפְּנֵי שֶׁהוּא בְּעוֹלָה וְיֹרֵד, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אֲוֹמְרִים, אִף הַמְגִדֵּף **{יח}**, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר טו), תֹּרֶה אַחַת יִהְיֶה לָכֶם לַעֲשֹׂה בְּשִׂגְגָה, יֵצֵא מִגִּדְּךָ, שְׂאִינוֹ עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה :

ר"ע מברטנורה **ועל שגגתו חטאת**. שגגה שחייבים עליה חטאת היא, כגון הפא על אחת מן העריות כסבור שהיא אשתו **{טז}**, והעובד עבודה זרה שמשתחוה לה כסבור זבוח וקטור ונסוף אסרה תורה ולא השתחוה, והמחיל את השבת כסבור חל הוא, וכן כל פיוצא בזה שיודע בעקר

האסור אלא שְנַעֲלֶם מִמֶּנּוּ זֶה הַמַּעֲשֶׂה שְׁעוֹשָׁה. אָבֵל הָאוֹמֵר מֵתָר לְגַמְרִי, דְּעוֹקֵר כָּל הַגּוֹף, כְּגוֹן הָאוֹמֵר אֵין שְׁבֵת בְּתוֹרָה [טז], אֵין עֲבוּדָה זָרָה בְּתוֹרָה, לֹא שׁוֹגֵג הוּא זֶה אֶלָּא אָנוּס גְּמוּר הוּא וּפְטוּר: **לֹא הוֹדַע**. כְּגוֹן שְׁנֵי זֵיתִים אֶחָד שֶׁל חֶלֶב וְאֶחָד שֶׁל שֶׁמֶן, אֶכֶל אֶחָד מֵהֶם וְאֵינוּ יוֹדַע אֵיזָה מֵהֶן אֶכֶל. אֲשֶׁתּוֹ וְאַחֹתּוֹ עִמוֹ בְּמַטָּה, בָּא עַל אַחַת מֵהֶן וְאֵינוּ יוֹדַע עַל אֵיזוֹ מֵהֶן בָּא: **אֲשֶׁם תְּלוּי**. לְפִי שְׂבָא עַל הַסֶּפֶק קְרוּי אֲשֶׁם תְּלוּי, שְׁתוּלָה וּמִגֵּן עָלָיו מִן הַיִּסּוּרִים, וְאֵינוּ מְכַפֵּר, שְׂאֵם נוֹדַע אֵלָיו אַחַר כֵּךְ בְּבִרּוּר שְׁחָטָא, מְבִיא חֲטָאת קְבוּעָה: **הַמְטַמָּא מְקַדָּשׁ וְקַדְשָׁיו**. שְׁנַכְנַס לְמִקְדָּשׁ כְּשֶׁהוּא טָמֵא, אוֹ אֶכֶל קַדְשִׁים בְּטַמְאָה: **מִפְּנֵי שֶׁהוּא בְּעוֹלָה וְיוֹרֵד**. וְאֵין אֲשֶׁם תְּלוּי בָּא אֶלָּא עַל דְּבַר שְׁזָדוֹנוֹ כְּרַת וְשִׁגְגַתּוֹ חֲטָאת קְבוּעָה, וְהֵאֵי הוֹאִיל וְשִׁגְגַתּוֹ בְּעוֹלָה וְיוֹרֵד, אֵין בְּלֹא הוֹדַע שְׁלוֹ אֲשֶׁם תְּלוּי: **אֵף הַמְגִדֵף**. אֵין מְבִיאֵין עַל שִׁגְגַתּוֹ חֲטָאת, וְעַל לֹא הוֹדַע שְׁלוֹ נִמִּי אֵין חֲיָבִים אֲשֶׁם תְּלוּי. דְּרַחֲמָנָא אָמַר גְּבִי חֲטָאת, לַעֲשֶׂה בְּשִׁנְגָה, פְּרִט לְמַגִּדֵף שְׂאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה. וְהִלְכָה כְּחַכְמִים: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [טז] וְהָבֵא עַל הַזָּכָר וְעַל הַבְּהֵמָה כְּסָבוֹר לְבֹא עַל אֲשֶׁתּוֹ שְׁלֹא כְּדַרְכָּהּ וּבֹא עַל הַזָּכָר וְכוּ' וְאַחַר כֵּךְ נוֹדַע לוֹ דְּזָכָר הוּא אוֹ בְּהֵמָה הִיא וְכֵן בְּכֻלָּהּ. נִדָּה כְּסָבוֹר טְהוֹרָה הִיא. מְגִדֵף כְּסָבוֹר מְבַרְךְ שֵׁם בֶּן שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת [דְּאֵינוּ חֲיָב עֲלֵיָן] וּבִרְךְ שֵׁם בֶּן אַרְבַּע. מִלֵּךְ כְּסָבוֹר לְהַעֲבִיר אָדָם אַחַר וְהַעֲבִיר בְּנוֹ. אוֹב נִתְכַּוֵּן לְכַשׁוּף אַחַר. דָּם כְּסָבוֹר דָּם דְּגִים. מַעֲלָה בַחוּץ כְּסָבוֹר בְּמוֹת אֵלוֹ שֶׁל צְבוּר מִתְרוֹת וּמוֹקִי לִיָּה לְקַרָּא בְּבִמַת יְחִיד. שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת בְּנִתְכַּוֵּן לְסַמְּנִים אַחֲרִים: **[טז]** כְּגוֹן תִּינּוֹק שֶׁנִּשְׁבָּה וְלֹא שָׁמַע מֵעוֹלָם שְׁיֵשׁ שְׁבֵת. דְּאֵלוֹ שָׁמַע וְעִבְדָּיו שְׂכָחוּ, חֲיָב, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַר"ב בְּרִישׁ פֶּרֶק ז' דְּשִׁבְת: **[יח] אֵף כּוּי**. אֲדַרְבֵּי מֵאִיר מִהֲדָרֵי דְאָמַר חוּץ מִן הַמְטַמָּא מְקַדָּשׁ וְקַדְשָׁיו, וְקִאֲמַרֵי דְאֵף הַמְגִדֵף נִמִּי. וְלֹא יִדְעָנָא מֵאֵי קִשְׂיָא לִיָּה לְרִשׁ"י אֲדַמְפְּרֵשׁ בְּגַמְרָא דְרַבְּנָן מִהֲדָרֵי אֲיִדְעוֹנֵי דְלֹא תִנְּן לֵה לְפִי שְׂאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה וְאֲמַרֵי לִיָּה מְגִדֵף נִמִּי לִית בֵּיָה מַעֲשֶׂה, וְכָתַב תִּימָה לִי וְלַרְבִּי יוֹחָנָן דְאָמַר לְעִיל הוֹאִיל וְשִׁנְיָהֶם בְּלֹא אֶחָד [כְּלוֹמַר וְלֹא מְשׁוּם דְאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה], מֵאֵי אֵף. עַד כָּאן. דְּהָא מִתְנִיתִין [דְּלַעֲלֵל] רַבִּי עֲקִיבָא הִיא דְלֹא בְּעֵי מַעֲשֶׂה וּמֵהֵאֵי טַעְמָא לֹא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הַכִּי. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם על אלו חייבין על זדונן כרת ועל שגגתן חטאת ועל לא הודע שלהן אשם תלוי חוץ מן המטמא מקדש וקדשיו מפני שהוא בעולה ויורד דברי ר"מ וחכ"א אף המגדף שנאמר תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה יצא מגדף שאינו עושה מעשה: השגגה היא שיהא ודאי שעשה אותה מעשה אלא שעשה אותו בשוגג. ולא הודע הוא שיהא מסופק אם עשה או לא עשה והשגגה דרך משל היא שיאכל חלב שעל הכליות והדומה שהוא חלב שעל הלב ואחר שאכל אותו ידע בו ודאי שהוא חלב שעל הכליות ואכל הרי זה חייב חטאת על השגגה זו והיא כשבה או שעירה כמו שנתבאר ופירשנו אותו בתחלת סדר זה לפיכך אם היו לפניו שתי חתיכות של חלב אחת משתיהן חלב מותר והשניה אסור ואכל אחת משתיהן ונסתפק לו אם אכל המותר או האסור הרי זה חייב אשם תלוי והוא איל מן הצאן וכבר בארנו בשני מהוריות שפסח ומילה אין חייבין על שגגתן חטאת ואע"פ שהן בכרת לפי

שהן מצות עשה ורחמנא אמר על השוגג שחייבין עליה חטאת שנאמר ועשה אחת מכל מצות ה' אשר לא תעשינה ולפיכך באר שאינו חייב בקרבן אלא על מצות לא תעשה וכן מגדף אין חייב על שגגתו חטאת שנאמר לעושה בשגגה כמו שזכרנו וכבר בארנו שם גם כן שאינו חייב אשם תלוי אלא על חטא שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת קבועה ר"ל בקבועה שאינו משתנה בשינוי עניני האדם אלא מקריב כשבה או שעירה בין שיהיה עשיר או עני וזו היא הנקראת חטאת קבוע אבל מטמא מקדש וקדשיו רוצה לומר אשר יבא במקדש או יאכל קדשים בטומאה אע"פ שהוא בכרת חייב על שגגתו חטאת ואינה חטאת קבוע לפי שבאר הכתוב ואמר אם דל הוא ואין ידו משגת לפיכך אין חייבין על לא הודע שלו אשם תלוי וכבר בארנו ראייה על זה במסכת הוריות והרי נתבאר לך שכל מה שחייבים על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת קבועה חייבין על לא הודע שלו אשם תלוי וכן נתבאר לך מה שזכרנו כבר שכל שחייבין על זדונו כרת *ועל שגגתו חטאת קבועה זולתי השלש כריתות בלבד רוצה לומר פסח ומילה ומגדף מן הטעם שזכרנו ופשוט הוא כענין מה שאמר פסח רוצה לומר שלא הקריב קרבן פסח במועדו שנאמר כי קרבן ה' וגו' ואין הלכה כרבי מאיר: (רמב"ם)

פרק א - משנה ג

יש מביאות קרבן **יט** ונאכל, ויש מביאות ואינו נאכל, ויש שאינן מביאות. אלו מביאות קרבן ונאכל. המפלת **כ** כמין בהמה חיה ועוף, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, עד שיהא בו מצורת האדם. המפלת סנדל, או שליא, ושפיר מרקס, והיוצא מחתך. וכן שפחה שהפילה, מביאה קרבן ונאכל:

ר"ע מברטנורה **כא** כמין בהמה חיה ועוף. הואיל ונאמרה בהן יצירה כאדם. ואין הלכה כרבי מאיר: סנדל. ולד הוא, אלא שנפחתה צורתו. ולשון סנדל, שנאוי ודל. כך מצאתי. ורבותי פרשו שהיא חתיכת בשר עשויה בצורת סנדל ורגילה לבא עם ולד **כא**: שליא. שאין שליא בלא ולד:

שְׁפִיר מְרָקִים. עוֹר שֶׁהוֹלֵד מְרָקִים בּוֹ שְׂיֵשׁ בְּתוֹכוֹ צוֹרֵת אֲבָרִים קְטַנִּים. וּלְפִי שְׁעָשׂוּי כְּשִׁפּוֹפֶרֶת שֶׁל בֵּיצָה קְרוּי שְׁפִיר: **וְכֵן שִׁפְחָה שֶׁהִפִּילָה.** דְּסֻלָּקָא דְעִתְדָא אֲמִינָא כִּי קֶאֱמְרִינָן כָּל מִצּוֹת שֶׁהָאִשָּׁה חִיֶּבֶת בָּהּ עֶבֶד חֵיב בָּהּ, הֵנִי מִלֵּי מִצּוֹת הַשְּׁוֹת בְּאִישׁ וּבְאִשָּׁה, אֲבָל יוֹלֶדֶת דְּבִנְשִׁים אֵיתָא וּבְאִנְשִׁים לֵיתָא אֵימֵר לֹא תַחֲיֵב שִׁפְחָה, לְהַכִּי תִּנִּי וְכֵן שִׁפְחָה שֶׁהִפִּילָה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {יט} **יש כו'.** הַתְּחִיל לִפְרֹשׁ קֶרְבֵּן חֲטָאת שְׁלֹא עַל יְדֵי חֲטָא: **{כ}** **הַמִּפְלֵת כו'.** מִתְּנִיתִין מִתְּפָרֶשֶׁת יָפָה בְּדַבְרֵי הַר"ב בְּפֶרֶק ג' דְּנִדָּה מְשֻׁנָּה ד'. שְׁשֻׁם הִיא שְׁנוּיָה לְעִנְיָן טְמֵאת לִידָה. וְכָל הַטְּמֵאָה לִידָה הָרִי זֶה מְבִיאָה קֶרְבֵּן וְחֲטָאתָה נֶאֱכָלֶת: **{כא}** לֹא דִק, דְּתַנְיָא נִינְהוּ לְשַׁנֵּי הַפְּרוּשִׁים הִלְלוּ בְּמַסְכַּת נִדָּה דָף כ"ה. עַיֵן תוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם יש מביאות קרבן ונאכל ויש מביאות קרבן ואינו נאכל כו': הודיענו שקרבן יולדת ג"כ חייבים בו עבדים וכבר פירשנו בבכורות מה הוא שליא. ושפיר הקרום שעל השליא וענין מרוקם שיהיו בו גידים וחתיכות דם כמו שדרכה להיות וסנדל הוא דמות סנדל ר"ל שהעובר תוך הקרומים שלו קודם שיתפרדו הקרומים ממנו רק שיהא הכל מחובר בחתיכה אחת של עור ואין הלכה כרבי מאיר: (רמב"ם)

פ ר ק א - משנה ד

אֵלוּ מְבִיאוֹת וְאֵינוּ נֶאֱכָל. הַמִּפְלֵת וְאֵין יָדוּעַ מֵהַ הִפִּילָה, וְכֵן שְׁתֵּי נְשִׁים שֶׁהִפִּילוּ, אַחַת מִמֵּינָן פְּטוּר וְאַחַת מִמֵּינָן חוֹבָה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵימַתִּי, בְּזִמָּן שֶׁהִלְכוּ זֶה לְמִזְרַח וְזֶה לְמַעְרָב. אֲבָל אִם הָיוּ שְׁתֵּיהֶן עוֹמְדוֹת כְּאַחַת, מְבִיאוֹת קֶרְבֵּן וְנֶאֱכָל:

ר"ע מברטנורה וְאֵין יָדוּעַ מֵהַ הִפִּילָה. אִם צוֹרֵת אָדָם וְחִיֶּבֶת, אִם דָּגִים וְחִגְבִּים וּפְטוּרָה. מְבִיאָה קֶרְבֵּן שְׁתֵּי תוֹרִים אֶחָד לְעוֹלָה וְאֶחָד לְחֲטָאת.

על של עולה מתנה ואומרת, אם מין חובה ילדתי, תהא לחובתי, ואם לאו, תהא עולת נדבה. אבל חטאת, לא מציא לאתנווי, דאין חטאת נדבה, ומיתא בספק, ואינו נאכל, דשמא לאו בת קרבן היא, ומליקתה כנבלה בעלמא. ומשום חלין בעזרה, לא אכפת לן, דכיון דאין למזבח אלא דמה לא חשיב אכילה: **וכן שתי נשים שהפילו. במחבוא: אחת מין פטור. כמין דגים וחגבים: ואחת מין חובה. סנדל או שליא. ואין ידוע איזו הפילה מין חובה. מביאים כל אחת שתי תורים ואינו נאכל: אימתי, אינו נאכל: בזמן שהלכו.** שהביאו קניהן לכהן והלכו לדרךן ואין יכולים להתנות. אבל אם שתיהן עומדות כאחת, מביאות חטאת אחת ומתנות ביניהן, אם אני החיבת, הרי הוא שלי [וחלקי מחיל לי]. ואם את החיבת, הרי הוא שלך [וחלקי מחיל לך], ואותו חטאת קרב ונאכל. דדוקא חטאת שפא על חטא [כב] אין תנאי מועיל בו, דכתוב (ויקרא ד) או הודע אליו חטאתו, אבל הקא דכי קא מיתין נשים קרבן לאשתרווי באכילת קדשים הוא, מיתין ומתנגן. ואין הלכה פרבי יוסי: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [כב] דהכי שמעינן ליה לרבי יוסי במשנה ה' פרק ה' וכן הלכה, וכן נמי באשם תלוי שם במשנה ד', לפי שפא במקום חטאת: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אלו מביאות ואינו נאכל המפלת ואינו ידוע מה כו': כבר ידעת שקרבן יולדת עולה וחטאת ושחטאת יולדת לעולם היא חטאת העוף כמו שנתבאר בתחלת סדר זה וכבר נתבאר בסוף תמורה *שחטאת תמורה וחטאת העוף שבה מן הספק תשרף וזו היא מכלל הספקות. וענין מין פטור ומין חובה שהאחת הפילה דבר שחייבין עליו קרבן לידה והשניה דבר שאין חייבין עליו קרבן לידה כגון השפיר מלא מים והדומה לו ורבי יוסי אומר יביא חטאת אחת ויתנו ביניהן אם אני החייבת היא שלי ואם את החייבת היא שלך ונאכל אותו חטאת וזה לפי דעתו מותר במחוסרי כפרה בלבד רוצה לומר שיהיו שתיים יביאו חטאת אחת ואינה הלכה: (רמב"ם)

פרק א - משנה ה

אלו שאינן מביאות. המפלת שפיר מלא מים, מלא דם, מלא גנינים, המפלת כמין דגים

וּחֲגָבִים שְׁקָצִים וּרְמָשִׁים **[כג]**, הַמִּפְלֵת יוֹם
אַרְבָּעִים, וַיּוֹצֵא דָפֶן. רַבִּי שְׁמַעוֹן מְחַיֵּב בַּיּוֹצֵא
דָפֶן :

ר"ע מברטנורה גנינים. גִּנְנִים. וְאֲנִי שְׁמַעְתִּי כְּמִין תּוֹלְעִים : הַמִּפְלֵת יוֹם
אַרְבָּעִים. דְּעַד שֶׁיַּעֲבְרוּ אַרְבָּעִים יוֹם לְהַרְיוֹנָה הָיָה מֵיָא בְּעֵלְמָא : רַבִּי
שְׁמַעוֹן מְחַיֵּב בַּיּוֹצֵא דָפֶן. דְּכַתִּיב (שם יב) וְאִם נִקְבָּה תֵּלֵד, וְהָיָה לִיה
לְמַכְתָּב וְאִם נִקְבָּה הִיא, אֶלְא רַבָּה לָהּ לֵידָה אַחֲרַת, וּמֵאִי הִיא, יוֹצֵא
דָפֶן. וְתֵנָא קָמָא סָבַר, אָמַר קָרָא (שם) אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה, עַד שֶׁתֵּלֵד
מִמָּקוֹם שְׁמִזְרַעַת : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [כג] דגים כו'. דְּהָא בְּמִשְׁנָה ג' פָּרָק ג' דְּנִדָּה אִם יֵשׁ עִמָּהּן יָדִם
טְמֵאָה, לָאוּ מְשׁוּם לֵידָה אֶלְא מְשׁוּם נִדָּה : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אלו שאינן מביאות המפלת שפיר מלא מים כו' : כל ולד שהאשה
מפלת תוך הארבעים יום משנבעלה אינו ולד לפי שלא נגמרה בו צורת
האדם ובשלישי מנדה (דף ל:) אמרו המפלת יום מ' (אינה) פטורה ואע"פ שהוא
אחרון מן הארבעים דינו כדין שלפניו. וחכמים אומרים וילדה עד שתלד
ממקום הולד : ורבי שמעון מביא ראיה ממה שנאמר ואם נקבה תלד אמר
ואם לרבות לידה אחרת ומאי היא יוצא דופן והלכה כחכמים. וגנונים הם
עלוקות והתולעים וכיוצא בהם : (רמב"ם)

פּרָק א - מִשְׁנָה ו

הַמִּפְלֵת אֹר לְשִׁמוֹנִים וְאַחַד, בֵּית שְׁמַאי
פּוֹטְרִין מִן הַקָּרְבָּן, בֵּית הֵלֵל מְחַיִּבִים. אָמְרוּ
בֵּית הֵלֵל לְבֵית שְׁמַאי, מֵאִי שְׁנָא אֹר לְשִׁמוֹנִים
וְאַחַד מִיּוֹם שְׁמוֹנִים וְאַחַד. אִם שְׁוָה לוֹ
לְטִמְאָה, לֹא יִשְׁוָה לוֹ לְקָרְבָּן. אָמְרוּ לָהֶם בֵּית

שְׁמַאי, לֹא, אִם אָמַרְתֶּם בְּמִפְּלַת יוֹם שְׁמוֹנִים
וְאַחַד, שָׁכַן יֵצֵא בְּשַׁעַה שְׁהִיא רְאוּיָה לְהֵבִיא
בָּהּ קֶרְבָּן, תֹּאמְרוּ בְּמִפְּלַת אֹר לְשְׁמוֹנִים
וְאַחַד, שֶׁלֹּא יֵצֵא בְּשַׁעַה שְׁהִיא רְאוּיָה לְהֵבִיא
בָּהּ קֶרְבָּן. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית הַלֵּל, וְהָרִי הַמִּפְּלַת
יוֹם שְׁמוֹנִים וְאַחַד שֶׁחֵל לְהִיּוֹת בְּשַׁבַּת תּוֹכִיחַ,
שֶׁלֹּא יֵצֵא בְּשַׁעַה שְׁהִיא רְאוּיָה לְהֵבִיא בָּהּ
קֶרְבָּן וְחִיבַת בְּקֶרְבָּן. אָמְרוּ לָהֶם בֵּית שְׁמַאי,
לֹא, אִם אָמַרְתֶּם בְּמִפְּלַת יוֹם שְׁמוֹנִים וְאַחַד
שֶׁחֵל לְהִיּוֹת בְּשַׁבַּת, שֶׁאֵף עַל פִּי שְׂאִינוֹ רְאוּיָה
לְקֶרְבָּן יַחִיד, רְאוּיָה לְקֶרְבָּן צְבוּר, תֹּאמְרוּ
בְּמִפְּלַת אֹר לְשְׁמוֹנִים וְאַחַד, שֶׁאִין הַלֵּילָה
רְאוּיָה לֹא לְקֶרְבָּן יַחִיד וְלֹא לְקֶרְבָּן צְבוּר.
הַדְּמִים אֵינָן מוֹכִיחִין, שֶׁהַמִּפְּלַת בְּתוֹךְ מְלֵאת,
דְּמִיָּה טְמֵאִין, וּפְטוּרָה מִן הַקֶּרְבָּן :

ר"ע מברטנורה **המפלת לאור שמונים ואחד.** שְׂיִלְדָה נִקְבָּה, וְלֵיל שְׁמוֹנִים
וְאַחַד שְׁהִיְתָה רְאוּיָה לְמַחֵר לְהֵבִיא כְּפָרְתָה הַפִּילָה : **בית שמאי פוטרם**
מן הקרבן. מְלִידָה שְׁנִיָּה. אֵף עַל גַּב דְּלֵאחַר מְלֵאת הוּא **[כד]**, הוּאִיל
וְלֵילָה הִיא וְלֹא יֵצֵא שַׁעַה רְאוּיָה לְקֶרְבָּן, דְּלֵילָה מְחַסֵּר זְמַן קֶרְבָּן הִיא,
דְּכִתִּיב (ויקרא ז) בְּיוֹם צוּתוֹ, הַלְּכָךְ לְעֵנֶן קֶרְבָּן כְּתוּב מְלֵאת דְּמִי : **מאי שנא**
אור לשמונים ואחד מיום שמונים ואחד. דְּוַדַּאי חִיבַת קֶרְבָּן עַל הַנֶּפֶל
שֶׁהַפִּילָה לְדַבְּרֵי הַכֹּל הוּאִיל וְאַחַר מְלֵאת הַפִּילָה : **אם שוה לו לטמאה.**
שְׁהָרִי אַתֶּם מוֹדִים שֶׁבְּשִׁקִיעַת הַחֲמָה שֶׁל יוֹם שְׁמוֹנִים כְּלוּ יְמֵי טַהַר שְׁלָה
וְאִם רְאִיתָה בְּלֵיל שְׁמוֹנִים וְאַחַד טְמֵאָה : **הדמים אינם מוכיחים.** וְהַדָּם
שֶׁאַתֶּם אוֹמְרִים אִם שְׁוֵה לוֹ לְטְמֵאָה, אֵינּוּ רְאִיָּה, שְׁהָרִי הַמִּפְּלַת תּוֹךְ
מְלֵאת דְּמָה טְמֵאָה מְפַנֵּי הַלֵּידָה **[כה]**, וְאִינָה חִיבַת קֶרְבָּן שְׁנִי, לְפִי שֶׁכֹּל
שֶׁבֵּא בְּתוֹךְ מְלֵאת נְחָשֵׁב כְּאִלוֹ בָּא עִם הַוֹּלֵד הָרֵאשׁוֹן. וּבְהֵא מוֹדוּ בֵּית
הַלֵּל : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[כד]** דְּחִיבַת בְּקֶרְבָּן שְׁנִי כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּפֶרוֹשׁ הַר"ב בְּמִתְנִיתִין
דְּלִקְמוֹן : **[כה]** לְפִי שֶׁהוּא דָם לֵידָה, לֹא דָם טַהַר. הַרְמְב"ם : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם המפלת אור לשמונים ואחד בית שמאי פוטרין כו' : הכל מודים שאם הפילה ביום שמונים שהיא פטורה מן הקרבן על הנפל הזה לפי שהוא נחשב כאילו בא עם הולד הראשון לפי שהוא בתוך ימי מלאת וימי מלאת נקראין ארבעים של זכר ושמונים של נקבה לפי שנאמר ובמלאת ימי טהרה ואם הפילה באחד ושמונים משילדה נקבה הרי היא חייבת קרבן על הנפל הזה לדברי הכל לפי שהוא לידה שניה הואיל והפילה אחר מלאת שכבר נסתלקה לידה ראשונה ואין מחלוקותם אלא במפלת ליל אחד ושמונים אם היא חייבת על הנפל הזה קרבן בפני עצמו או הוא נחשב עם הלידה הראשונה בית הלל מחייבין אותה קרבן על הנפל הואיל והפילה אחר מלאת ומביאין ראייה על זה ואומרים כדרך שאם ראתה דם ליל שמונים ואחד שהוא דם טומאה לדברי הכל כאילו ראתה יום פ' ואחד לפי שלא קרא אותו דם טהור אלא עד סוף הארבעים לזכר ושמונים לנקבה כמו שבאר הכתוב וכל מה שהיא רואה אחר זמן זה הרי הוא דם טומאה בין ראתה בלילה בין ראתה ביום ואין הפרש בין שתלד ליל אחד ושמונים או יום אחד ושמונים הואיל ופסק דם טהור נסתלק לידה ראשונה וזהו ענין מה שאמרו אם השוה לו לטומאה לא ישוה לו לקרבן ואמרו להם ב"ש [אין *] דם טומאה מחייב אותה קרבן על הנפל הזה לפי שהמפלת בתוך ימי טהור היא פטורה מן הקרבן לדברי הכל כמו שבארנו אע"פ שדמיה טמאים בשעה שהיא מפלת הנפל ההוא לפי שהוא דם לידה לא דם טהור ואין חולק על זה אבל בית שמאי אומרים שאינה פוסקת מלידה ראשונה ולפיכך אינה חייבת על הנפל הזה בפני עצמו עד שתצא לשעה שהיא ראויה להביא קרבן לידתה הראשונה ואי אפשר זה אלא ביום אחד ושמונים לפי שליל אחד ושמונים אי אפשר להביא קרבנה כמו שבארנו בתחלת חבור זה שהלילה אינה ראויה לקרבן כל עיקר לא ליחיד ולא לרבים והטעם שמחמתו נחלקו במפלת ליל שמונים ואחד לנקבה ולא נחלקו בליל ארבעים ואי לזכר ואע"פ שדין שניהם אחד כמו שאמרנו הוא לפי שאי אפשר זה בשום פנים מפני שיוולדת זכר אסורה לבעלה שבעת ימים ואם בא עליה אחר כן והפילה יום א' וארבעים דרך משל יהיה הנפל בן שלשים ושלשה יום ובתוך זמן זה לא יתבונן בו מצורת האדם ומה שתהא חייבת עליו קרבן מחמתו כמו שהקדמנו אבל יולדת נקבה ישאר לה מימי מלאת אחר שהיא מותרת לבעלה ששים וששה ימים ואפשר בכגון זמן זה שתתעבר ותפיל נפל שיהיה לו יותר על ארבעים ולפי שהדבר באפשר ביולדת נקבה דבר עליה בהלכה זו ובאחרות : (רמב"ם)

הַאִשָּׁה שֵׁישׁ עָלֶיהָ סִפֵּק חֲמִשָּׁה זֵיבוֹת וְסִפֵּק חֲמִשָּׁה לִדּוֹת, מְבִיאָה קָרְבָּן אֶחָד, וְאוֹכֵלֶת בְּזִבְחִים, וְאִין הַשָּׂאֵר עָלֶיהָ חוֹבָה. חֲמִשׁ לִדּוֹת וְדָאוֹת, חֲמִשׁ זֵיבוֹת וְדָאוֹת, מְבִיאָה קָרְבָּן אֶחָד, וְאוֹכֵלֶת בְּזִבְחִים, וְהַשָּׂאֵר עָלֶיהָ חוֹבָה. מַעֲשֶׂה שֶׁעָמְדוּ קָנִים בִּירוּשָׁלַיִם בְּדִינָרֵי זָהָב. אָמַר רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, הַמְּעוֹן הַזֶּה, לֹא אָלִין הַלֵּילָה, עַד שֶׁיְהִי בְּדִינָרִין **[כז]**. נִכְנַס לְבֵית דִּין וְלִמַּד, הַאִשָּׁה שֵׁישׁ עָלֶיהָ חֲמִשׁ לִדּוֹת וְדָאוֹת, חֲמִשׁ זֵיבוֹת וְדָאוֹת, מְבִיאָה קָרְבָּן אֶחָד, וְאוֹכֵלֶת בְּזִבְחִים, וְאִין הַשָּׂאֵר עָלֶיהָ חוֹבָה. וְעָמְדוּ קָנִים בּוֹ בַּיּוֹם בְּרַבְעָתַיִם:

ר"ע מברטנורה חֲמִשָּׁה סִפֵּקֵי זֵיבוֹת. סִפֵּק זֵיבָה הוּי כְּגוֹן טוּעָה שֶׁרָאָתָה שְׁלֹשָׁה יָמִים וְאִינָה יוֹדַעַת אִם בִּימֵי נִדְתָה אִם בִּימֵי זֵיבָתָה, מְבִיאָה קָרְבָּן וְאִינוּ נֶאֱכָל. וְסִפֵּק לִידָה הוּי כְּגוֹן הַפִּילָה וְאִינָה יוֹדַעַת מַה הַפִּילָה. וְאִם יֵשׁ עָלֶיהָ חֲמִשָּׁה סִפֵּקוֹת שֶׁל זֵיבָה אוֹ חֲמִשָּׁה סִפֵּקוֹת שֶׁל לִידָה: **מְבִיאָה קָרְבָּן אֶחָד.** חֲטָאת הָעוֹף הַבָּא עַל הַסִּפֵּק: **וְאוֹכֵלֶת בְּזִבְחִים.** שֶׁהָרִי הַקָּרְבָּן הַזֶּה לְטַהֵרָה בָּא, הָרִי הוּא כְּטַבִּילָה, שָׂאֵם נִטְמָאת הַאִשָּׁה כְּמַה טְמֵאוֹת, טַבִּילָה אַחַת עוֹלָה לְכֻלָּם, אִף קָרְבָּן זֶה כֵּן: **וְאִין הַשָּׂאֵר עָלֶיהָ חוֹבָה.** לֹא הִצְרִיכוּהָ חֲכָמִים לְהַבְיֹאן, שָׂאֵף הָאֶחָת בְּקִשֵׁי הַתִּירוֹ לְהַקְרִיב סִפֵּק מְלִיקַת חֲלוֹן לְמִזְבֵּחַ, אֶלָּא שָׂאֵם לֹא כֵן אִין לָהּ תִּקְנָה לְטַהֵר בְּקַדְשִׁים: **חֲמִשׁ לִדּוֹת וְדָאוֹת.** אוֹ חֲמִשׁ זֵיבוֹת וְדָאוֹת. מְבִיאָה קָרְבָּן אֶחָד וְאוֹכֵלֶת בְּזִבְחִים. כְּדַפְרֵי שֵׁנָא: **וְהַשָּׂאֵר עָלֶיהָ חוֹבָה.** דְּתַנְיָא, יָכוֹל תְּבִיאַ עַל הַלִּידָה שְׁלֹפְנֵי מְלֵאת וְעַל הַלִּידָה שְׁלֵאֲחַר מְלֵאת קָרְבָּן אֶחָד לְשִׁנְיָהֶם, תִּלְמוּד לומר (ויקרא יב) זֹאת תֹּורַת הַלֵּלֶדֶת **[כז]**: **קָנִין.** שְׁנֵי קָנִין. דְּהִינוּ אַרְבַּע תּוֹרִין: **בְּדִינָרֵי זָהָב.** בְּשְׁנֵי דִינָרִין זְהוּבִים, דִּינָר זָהָב לְכָל קוֹן: **הַמְּעוֹן הַזֶּה.** שְׁבוּעָה הִיא: **נִכְנַס לְבֵית דִּין וְלִמַּד כּוּי.** אִף עַל פִּי שְׁהַקֵּל בְּשַׁל תּוֹרָה, וְלִמַּד דָּבָר שֶׁאִינוּ כְּהִלְכָה, מִשּׁוּם עֵת לַעֲשׂוֹת לָהּ עֲשֵׂה כֵן. שְׂאֵלְמָלָא כֵן לֹא יִמְצָאוּ, וְיִמְנְעוּ הָעֲנִיּוֹת מִלְּהַבִּיא אֶפְלוּ אֶחָד, וְיֵאֱכְלוּ קַדְשִׁים בְּטִמְאָת

הגוף: **ברבעתים**. שני קנין בשני רבעי דינר כסף. ודינר זהב הוא עשרים וחמשה דינרי כסף: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {כו} משמע על לידה אחת מביאה, דהינו על כל אחת ואחת. רש"י. ודאינה מביאה על כל לידה ולידה דתוּך מלאת עין בפרוש הר"ב פרק ב' משנה ד': {כז} **בדינרין**. דינרין של כסף. דינרי, של זהב. ערוך: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם האשה שיש עליה ספק ה' זיבות וספק ה' לידות כו': כבר בארנו פעמים שמחוסר כפורים אסור לו לאכול בקדשים אמר הערב שמשו אוכל בתרומה הביא כפרתו אוכל בקדשים ובפרק שאחר זה יתבאר שזבה ויולדת מכלל מחוסרי כפורים ולפיכך אמר מביאה קרבן א' ואוכלת בזבחים ר"ל שמותר לה לאכול בקדשים והואיל ותביא קרבן אחד ובפשיטי התורה יתבאר לך שקרבן הזבה אינו אלא שתי תורים או שני בני יונה וכן היולדת לא תהיה חטאתה אלא עוף: וקנים שם כולל תורים ובני יונה וכבר בארנו בעשירי מכתובות שדינר של זהב עשרים וחמשה דינרים של כסף ומה שאמר ברבעתים נתבאר שהוא רביע דינר כסף שהוא ששה דרכמונים כמו שבארנו פעמים ולפיכך היו שני בני יונה בדרכמון וחצי שהעוף האחד יהיה שלשה רביע הדרכמון וכבר ידעת שהדרכמון ט"ז גרגירי שעורה אחר שהיה בעשרים וחמשה דינר אחד והלכה כרשב"ג: (רמב"ם)

ב

פרק

א

משנה

-

ב

פרק

ארבעה {א} **מחסרי כפורים** ו**ארבעה** {ב} **מביאין** על הזדון כשגגה. אלו הן **מחסרי כפורים**.

הזב, והזבה, והיולדת, והמצרע. רבי אליעזר
בן יעקב אומר, גר, מחסר כפרה עד שיזרק
עליו הדם. ונזיר, ליינו ותגלחתו וטמאתו:

ר"ע מברטנורה ארבעה מחסרי כפרה. שמביאין כפרה ולא על חטא אלא
לאכל בקדשים: והמצרע. והא דלא חשיב נמי והמצרעת כי היכי
דחשיב זב וזבה, לפי שזב וזבה עקר טמאתן חלוקה, שזב מטמא
בראיות, ואפלו ראה שלש ראיות ביום אחד, טמא ומביא קרבן, וזבה
אינה מביאה קרבן עד שתראה בשלשה ימים זה אחר זה, הלכך
חשבינהו לתרתי, אבל מצרע ומצרעת אין עקר טמאתן חלוקה, דשניהם
שעור טמאתן בכגריס **(ג)**: גר מחסר כפרה. ותנא קמא סבר, גר כיון
שפול וטבל **(ד)** מתר לאכל בקדשים, ואין קרבן מעכבו אלא מלבא
בקהל, הלכך לא חשיב ליה בכלל מחסרי כפרה: עד שיזרק עליו הדם.
אם הביא קרבן בהמה. ואם עולת העוף הביא **(ה)**, עד שיתמצה דמו על
קיר המזבח: ונזיר ליינו ותגלחתו. קרבן נזיר מתיר לו לשמות יין
ולתגלחת ולהטמא למתים, שאף על פי ששלמו ימי נזרו אינו מתר ביין
ובתגלחת ולהטמא למתים עד שיביא קרבן. ותנא קמא לא חשיב נזיר,
דלא תני אלא הנך דלא שתרוי בקדשים, ונזיר דמיתי קרבן, לא שתרוי
ביין דחלין הוא: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **(א)** ארבעה. מנינא לאפוקי מדרבי אליעזר בן יעקב: **(ב)**
וארבעה. מנינא לאפוקי מדרבי שמעון, דתני רבי שמעון אומר שבועת
הפקדון לא נתן זדונה לכפרה. גמרא: **(ג)** ואלו בשאר דברים חלוקים הם
כדתנן סוף פרק ג' דסוטה. גמרא: **(ד)** דגר צריך מילה וטבילה וקרבן, וכלהו
לפינן להו מקראי בגמרא: **(ה)** ובגמרא יליף ליה דגם בעוף סגי ליה, והינו
שתי פרידות ושתיהן עולות: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם ארבעה מחסרי כפורים וארבעה מביאין כו': זב וזבה שנים ולא
מנה מצורע ומצורעת מפני שעיקר טומאה בזב אינו טומאת זבה לפי שזבה
אינה חייבת קרבן עד שתראה דם שלשה ימים זה אחר זה ואילו ראתה דם
ביום אחד אלף ראיות דרך משל אינה חייבת בקרבן והזב יתחייב בקרבן
משעה שיראה שלשה ראיות ואפי' ראה אותם בשעה אחת והוא מה שאמרו
תלה הכתוב את הזב בראיות ואת הזבה בימים. וכבר זכרנו אלו העניינים
בתחילת מגילה ובשמיני מפסחים ועוד יתבארו במקומותם במסכת זבים.
אבל מצורע ומצורעת עיקר טומאתן שוה לפי שנגע צרעת בשניהם כאחד
כגריס ואין אנו אומרים הגיון זה מן הצרעת מטמא באנשים ואינו מטמא
בנשים או להפך אלא זה דבר תורה שהקב"ה נתן הפרש בין זב לזבה ולא
עשה כן בצרעת. ואין מחלוקת רבי אליעזר וחכמים בעניינים האלו אלא בגר
שתנא קמא סבר הואיל שמל וטבל הותר לאכול בקדשים והקרבן מצוה
בעלמא ורבי אליעזר אומר שהוא אסור לאכול בקדשים עד שיזרק עליו
הדם אם הביא בהמה לכפרתו או עד שיביא קרבן העוף ולפי שבארנו

בתחלת סדר זה שקרבן הגר גם כן שתי תורים או שני בני יונה ושניהם עולה הרי הוא כאילו אמר עד שיתמצה דמם ות"ק קורא מחוסר כפורים כל מי שהבאת קרבנותיו מעכבתו מלאכול בקדשים ולפיכך לא מנה הנזיר שהבאת קרבנותיו מעכבתו מלשתות יין ומלטמא ומלגלח ור' אליעזר קורא שם זה לכל מי שהבאת קרבנו מעכבתו מאיזה ענין שיהיה ואין הלכה כרבי אליעזר בן יעקב. ואמרו ארבעה אע"פ שזכר המנין אחר כן לאפוקי מדרי' אליעזר בן יעקב שאומר גר מחוסר כפורים : (רמב"ם)

פרק ב - משנה ב

אלו מביאין על הזדון פשגגה. הבא על השפחה, ונזיר שנטמא, ועל שבועת העדות, ועל שבועת הפקדון :

ר"ע מברטנורה **הבא על שפחה חרופה.** דאמר קרא (ויקרא יט) וכפר עליו הפהו באיל האשם [לפני ה'] על חטאתו, והדר כתיב (שם) ונסלח לו מחטאתו אשר חטא, לרבות מזיד פשוט **[ו]** : **ונזיר שנטמא.** דכתיב (במדבר ו) וכי ימות מת עליו בפתע פתאם, פתע, זה שוגג, וכן הוא אומר (שם לה) ואם בפתע בלא איבה. פתאם, זה מזיד, וכן הוא אומר (משלי כז) פתאים עברו ונענשו, והינו מזיד, דאין ענש אלא על המזיד **[ז]** : **ועל שבועת העדות.** קרבן עולה ויורד האמור בשבועת העדות, חייב הכתוב על מזיד פשוט, דבכלן נאמר ונעלם וכן לא נאמר ונעלם : **ועל שבועת הפקדון.** אשם האמור בשבועת הפקדון חייב בו מזיד פשוט, דגילוי תחטא תחטא לגזרה שנה משבועת העדות **[ח]** : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[ו]** גמרא. והא קרא כי כתיב במזיד כתיב [דכתיב בקרת תהיה, והינו מלקות, ואין מלקות אלא במזיד, ועליה קאמר והביא את אשמו], אלא אימא לעשות שוגג כמזיד : **[ז]** כלומר כדאמרין בעלמא אין עונשין אלא אם כן מזיהירין. דהינו ענש בית דין של מטה. דודאי דאף על השוגג מתנסר ביסורין מבית דין של מעלה, דהא צריך חטאת לכפרה, ועל לא הודע אשם תלוי שתולה ומגן מן היסורים. ובגמרא מביא קראי דפתאם משמע נמי שוגג ואנס, ופריך לכתב פתאם דמשמע פלהו ולא לכתב פתע. ומשני דהוה אמינא דהכא משמעויתו דוקא שוגג ולא מזיד מידי דהוה אכל התורה דאין קרבן אמזיד, להכי כתב

פְּתַע דְּשׁוּגַג הוּא לְגִלּוּי דְּפִתְאָם אָנְס וּמְזִיד הוּא: {ח} וְתִימָה דְּבְרִישׁ פְּרָק
שְׁבוּעַת הַפְּקָדוֹן פֶּרֶשׁ הָר"ב מְדַלָּא פְּתִיב בְּה וְנַעְלָם, וְכֵן הוּא בְּגִמְרָא דְּשְׁבוּעוֹת
לְהַדְיָא. וְעַיִן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב שְׁהֶאָרִיךְ: (עִיקָר תּוּי"ט).

רמב"ם אלו מביאין על הזדון כשוגג הבא על השפחה כו': כל אלו הן קבלה
בידינו ויש להם שרש מן הכתוב כפי מה שאמרו ונאמר בנזיר פתע זו שוגג
ופתאום זה מזיד לפי שנאמר ופתאים עברו ונענשו ור"ל שפתאים היא
בכוונה: והבועל שפחה חרופה נאמר בו ונסלח לו אמרו לעשות שוגג כמזיד
ר"ל שנסלח לו בקרבן זה באיזה ענין שיהיה. ושבועת העדות לא אמר
רחמנא עליה ונעלם אמרו בכולם נאמר ונעלם וכאן לא נאמר לחייב על
המזיד כשוגג. ולמדנו שבועת הפקדון משבועת העדות בגזירה שוה לפי
שנאמר בזו תחטא ובזו תחטא וכתוב בתוספתא ארבעה מביאין על הזדון
כשגגה וכולם באונס פטורים: ודע שרבי שמעון אינו למד שבועת הפקדון
משבועת העדות אבל הוא אומר מזיד בשבועת הפקדון אינו חייב קרבן
ולפיכך אמר כאן ארבעה מביאין על הזדון כשגגה לאפוקי מדרבי שמעון:
(רמב"ם)

פּרָק ב - מִשְׁנָה ג

חֲמִשָּׁה {ט} מְבִיאִין קָרְבָן אֶחָד עַל עֲבֵרוֹת
הַרְבֵּה, וְחֲמִשָּׁה {י} מְבִיאִים קָרְבָן עוֹלָה וַיּוֹרֵד.
אֵלוּ מְבִיאִין קָרְבָן אֶחָד עַל עֲבֵרוֹת הַרְבֵּה. הִבָּא
עַל הַשְּׁפָחָה בִּיאוֹת הַרְבֵּה, וְנִזְיָר שְׁנִטְמָא
טְמֵאוֹת הַרְבֵּה, וְהִמְקִנָא לְאַשְׁתּוֹ עַל יְדֵי
אֲנָשִׁים הַרְבֵּה {יז}, וּמְצָרַע שְׁנִתְנַגַּע נִגְעִים
הַרְבֵּה. הִבִּיא צְפָרְיוֹ {יח} וְנִתְנַגַּע, לֹא עָלוּ לוֹ, עַד
שְׂבִיבָא אֶת חֲטָאתוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, עַד
שְׂבִיבָא אֶת אֲשָׁמוֹ:

ר"ע מברטנורה **הבא על שפחה חרופה ביאות הרבה.** דכתיב (ויקרא יט) וכפר עליו הכהן באיל האשם וגוי על חטאתו אשר חטא, והנה מצי למכתב על חטאתו ולשתק, מאי אשר חטא, לרבות חטאים הרבה. והני מלי כשבא ביאות הרבה על שפחה אחת **[יא]**, אבל בא על שפחות הרבה ואפלו בהעלם אחד, חייב על כל שפחה ושפחה, דכתיב והיא שפחה, לחיב על כל שפחה ושפחה: **ונזיר שנטמא טמאות הרבה.** כשנטמא בתוך שבעת ימי טמאתו לא צריכא למימר דאינו מביא אלא קרבן אחד, דטמאה אריכתא היא. כי צריכא לנטמא ביום השביעי שהוא יום תגלחתו. וסבר האי תנא דקרא דכתיב (במדבר ו) וקדש את ראשו ביום ההוא, ביום שביעי שהוא יום תגלחתו קאמר, שנזירות טהרה חלה עליו באותו יום, והשתא סלקא דעתך אמינא כי נטמא תרי זמני בשביעי **[יב]** הווי להו טמאות הרבה, דהא התחילה נזירות דטהרה, ולחיב שתי קרבנות, קמשמע לן דלענין קרבן לא מחיב אלא חד **[יג]**, דלא אתא זה לשעה הראויה לקרבן, דאף על גב דנזירות טהרה אתחלה לה מיום השביעי, שעה הראויה לקרבן אינה אלא מיום השמיני: **המקנא לאשתו על ידי אנשים הרבה.** דכתיב (במדבר ה) זאת תורת הקנאות, תורה אחת לקנאות הרבה: **ומצרע שנתנגע נגעים הרבה.** כגון שנתנגע ונתרפא נתנגע ונתרפא פעמים הרבה, אינו מביא אלא קרבן אחד על כלם, דכתיב (ויקרא יד) זאת תהיה תורת המצרע, תורה אחת למצרע פעמים הרבה **[טו]**: **הביא צפרים ונתנגע.** בגמרא מפרש דהכי קתני, לא עלו צפרים להקבע בעניות ובעשירות. שאם היה עני בשעת [הבאת] צפרים והעשיר קדם שיביא חטאתו, צריך להביא קרבן עשיר. ואם היה עשיר והעני, מביא קרבן דלות עד שיביא חטאתו. דבתר חטאת אזלינן, בין בעניות בין בעשירות, דכתיב (שם) אשר לא תשיג ידו בטהרתו, כשלא תשיג ידו בשעת טהרתו יביא בדלות ואף על פי שהעשיר אחר כן, והאי טהרתו הינו חטאת שהוא כפרתו: **עד שיביא אשמו.** דבטהרתו, אשמו משמע, שנותן מדמו על בהונותיו ומכשירו לאכל בקדשים. ואין הלכה כרבי יהודה **[יז]**: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[ט]** **חמשה.** מנינא לאפוקי רבי דסבר וקדש את ראשו ביום ההוא, ביום השמיני, ונזיר שנטמא בשביעי טמאה אריכתא הוא כאלו נטמא בתוך השבעה: **[י]** **וחמשה.** מנינא לאפוקי מדרבי אליעזר דאמר נשיא מביא שער בטמאת מקדש וקדשיו. ועין תוספות יום טוב: **[יא]** בזדון או בשוגג ובידיעה בינתים, דאי לאו הכי אפלו בשאר אסורים אינו חייב אלא אחת כדלקמן פרק ג' משנה ב': **[יב]** פרוש לאחר שגלח וטבל לחיב שתי קרבנות, שפיון שלא הביא קרבנותיו והוא כבר נטהר ראוי לכשיחזור ויתטמא שיביא קרבן על כל טמאה וטמאה, דטמאה אחריתי היא הואיל וטבל בו ביום: **[יג]** וחד מיהא חייב משום טמאה זו. רש"י בנזיר. ואין נראה כן מדבריו במכילתין ריש פרק קמא. אבל כשנטמא טמאות הרבה ביום השמיני, שהוא ראוי להביא קרבנותיו, חייב קרבן על כל טמאה וטמאה כל זמן שלא הביא קרבנותיו: **[יד]** **המקנא כו'.** מביא מנחת שערים אחת לכלן כשהוא משקה. רש"י: **[טו]** ואיכא למידק אי הכי נמי כשהיה ראוי להביא

קִרְבָּנוֹתָיו אִי מְחִיב קִרְבָּן עַל כָּל נֶגַע וְנֶגַע כְּמוֹ בְּנֵזִיר. וְנִרְאָה דְשׁוּיֵן הוּא. וְעֵינָן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[טז]** צִפְרִיּוֹ. אוֹתָן שְׁתֵּי צִפְרִים חִיּוֹת אַחַת לְשִׁחִיטָה וְאַחַת לְשִׁלוֹחַ. וְלֹא קִרְבָּן נִינְהוּ. רִשְׁיִי: **[יז]** וְכֵן כָּתַב הַרְמְבַ"ם. וְתִימָה דְבִפְרָק י"ד דִּנְגָעִים מְשֻׁנָּה י"א פְּסָקוֹ כְּרַבִּי יְהוּדָה כּו', וּבְנִסְחָ אֶרְצָ יִשְׂרָאֵל הִגָּה בְּכָאן, וְהִנְרָאָה לִי שֶׁהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה. וְעֵינָן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: (עֵיקָר תּוֹי"ט).

רמב"ם חמשה מביאין קרבן אחד על עבירות הרבה כו': המקנא לאשתו על ידי אנשים הרבה ומצורע כו': אמר האשה שילדה ולדות הרבה ר"ל בתוך ימי מלאת כמו שבארנו אמרו בסיפרא זאת תורת היולדת מלמד שמביאה קרבן אחד על ולדות הרבה יכול על הלידה שלפני מלאת ושלאחר מלאת תלמוד לומר זאת ואח"כ חלק ר' יהודה עם חכמים בזאת שהפילה דרך משל נקבה בחוד שמונים של נקבה ואמרו חכמים כל מה שהפילה בתוך אלו הפ' השניים אינה חייבת עליו קרבן לפי שהוא בתוך ימי מלאת של נפל ר"ל של לידה שניה *וכן כל מה שהפילה בתוך שמונים של לידה הראשונה היא שאינה חייבת עליו קרבן אבל מה שהפילה אחר שמונים של לידה ראשונה ואע"פ שהוא בתוך לידה שניה הרי היא חייבת עליו קרבן לפי שאנו אומרים לולד ראשון מונים וולד שני כמאן דליתיה דמי אחר כן אמר שר' יהודה גם כן חולק על חכמים אפי' ביולדת תאומים ואינו אומר שהיא לידה אריכתא ותמני משני רק העיקר אצלו ולד ראשון וממנו מונין המנין אם היה זכר זכר ואם היה נקבה נקבה וכשישלימו ימי מלאת של ולד ראשון תביא קרבן ואין משגיחין לולד שני ואם חזרה דהפילה תאומים אחר מלאת ולדה ראשון ובתוך ימי ולד השני הרי תביא על האחד שהוא שלישי לתאומים שילדה ולא תביא על הרביעי וכבר נתבאר לך שענין תביא הוא שמונים לה ימי מלאת ותביא קרבן ויהיה כל מה שתלד תוך אותו זמן כאילו לא היה וכל המחלוקת הזה הוא לענין קרבן אבל לענין טומאה הכל מודים שכל זמן שתפיל זכר תשב ז' בדמי טומאה ול"ג בדם טהור וכל זמן שתפיל נקבה תשב לה י"ד ותשלים השמונים דם טהור וכן נתבאר כי קאמר ולד שני כמאן דליתיה לענין קרבן אבל ימי טומאה אית ליה ואין הלכה כרבי יהודה: (רמב"ם)

פּרָק ב - מִשְׁנָה ד

הָאִשָּׁה שֶׁיָּלְדָה וְלָדוֹת הָרַבָּה, הַפִּילָה בְּתוֹךְ שְׁמוֹנִים נְקֵבָה וְחִזְרָה וְהִפִּילָה בְּתוֹךְ שְׁמוֹנִים

נִקְבָּה, וְהַמְּפֹלֶת תְּאוּמִים, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, מְבִיָּאָה עַל הָרֵאשׁוֹן וְאֵינָהּ מְבִיָּאָה עַל הַשֵּׁנִי. מְבִיָּאָה עַל הַשְּׁלִישִׁי וְאֵינָהּ מְבִיָּאָה עַל הָרְבִיעִי. אֵלּוּ מְבִיָּאִין קֶרְבָּן עוֹלָה וְיֹרֵד. עַל שְׂמִיעַת הַקּוֹל, וְעַל בְּטוּי שְׂפָתַיִם, וְעַל טַמְאָת מְקַדָּשׁ וְקַדְשָׁיו, וְהִילָדֶת, וְהַמְצָרֵעַ. וּמָה בֵּין הַשְּׂפָחָה לְבֵין כָּל הָעֲרִיּוֹת. שֶׁלֹּא שׂוֹתָה לָהּ לֹא בְעֵנֶשׁ וְלֹא בְקֶרְבָּן, שֶׁכָּל הָעֲרִיּוֹת בְּחֻטָּאת וְהַשְּׂפָחָה בְּאִשָּׁם. כָּל הָעֲרִיּוֹת בְּנִקְבָּה {כ}, וְשְׂפָחָה בְּזָכָר. כָּל הָעֲרִיּוֹת, אֶחָד הָאִישׁ וְאֶחָד הָאִשָּׁה שׂוֹן בְּמִכּוֹת וּבְקֶרְבָּן, וּבְשְׂפָחָה לֹא הַשְּׂוֹה אֶת הָאִישׁ לְאִשָּׁה בְּמִכּוֹת וְלֹא אֶת הָאִשָּׁה לְאִישׁ {כא} בְּקֶרְבָּן. כָּל הָעֲרִיּוֹת, עָשָׂה בָהֶן אֶת הַמְעָרָה כְּגוֹמֵר, וְחָיֵב עַל כָּל בִּיָּאָה וּבִיָּאָה. זֶה חֹמֶר הַחֲמִיר בְּשְׂפָחָה, שֶׁעָשָׂה בָּהּ אֶת הַמְּזִיד כְּשׁוֹגֵג:

ר"ע מברטנורה הָאִשָּׁה שֶׁיִּלְדָה וְלָדוֹת הָרַבָּה. וְקִאֲזִיל וּמְפָרֵשׁ כִּי צַד, כְּגוֹן הַפִּילָה בְּתוֹךְ שְׂמוֹנִים שָׁל נִקְבָּה, שֶׁטְבֵּלָה לְאַחַר שְׁבוּעִים דְּטַמְאָה וְשִׂמְשָׁה וְנִתְעַבְּרָה, וְהַפִּילָה נִקְבָּה לְאַחַר אַרְבָּעִים שָׁל יְצִירָה, דְּהֵינּוּ חֲמֻשִׁים וְאַרְבַּע לְלִידָה הָרֵאשׁוֹנָה, וְחֻזְרָה וְהַפִּילָה לְסוֹף חֲמֻשִׁים וְאַרְבַּע שָׁל זוּ. וְלֵהֲכִי נִקְטַת נִקְבָּה, דְּבִזְכָּרִים לִיכָּא לְמִימַר הֲכִי {יח}, דְּאִי הַפִּילָה בְּתוֹךְ אַרְבָּעִים דְּזָכָר, הָאִי שְׁנֵי מֵיָא בְּעֵלְמָא הוּא, דְּאִין הוֹלֵד נוֹצֵר עַד אַרְבָּעִים יוֹם: וְהַמְּפֹלֶת תְּאוּמִים. אֶפְלוּ זְכָרִים. כְּגוֹן נִתְעַבְּרָה שְׁלֹשָׁה, וְהַפִּילָה אֶחָד לְאַחַר אַרְבָּעִים, וְהַשֵּׁנִי נִשְׁתַּהֵךְ וְיֵצֵא תוֹךְ יָמֵי טַהַר הָרֵאשׁוֹן, וְשְׁלִישִׁי בְּתוֹךְ יָמֵי טַהַר דְּשֵׁנִי. כָּל אֵלּוּ אִין מְבִיָּאוֹת אֶלָּא קֶרְבָּן אֶחָד, דְּכִתִּיב עֵיקְרָא (ב) זֹאת תֹּרַת הִילָדֶת, מְלַמֵּד שֶׁמְבִיָּאָה קֶרְבָּן אֶחָד עַל וְלָדוֹת הָרַבָּה. יְכוֹל עַל הַלִּידָה שְׁלֹפְנֵי מְלֵאת וְשָׁל אַחַר מְלֵאת נְמִי אֵינָהּ מְבִיָּאָה אֶלָּא קֶרְבָּן אֶחָד, תְּלַמוּד לּוֹמֵר זֹאת: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מְבִיָּאָה עַל הָרֵאשׁוֹן וְאֵינָהּ מְבִיָּאָה עַל הַשֵּׁנִי. רַבִּי יְהוּדָה פְּלִיג בֵּין אֲוֹלָדוֹת בֵּין אֲתְאוּמִים, וְאוֹמֵר מְבִיָּאָה עַל הַנּוֹלָד הָרֵאשׁוֹן, וְלֹא עַל הַשֵּׁנִי שֶׁנּוֹלָד בְּתוֹךְ מְלֵאת שָׁל רֵאשׁוֹן. וּמְבִיָּאָה עַל הַשְּׁלִישִׁי, מִשּׁוּם דְּהוּא לֹא נּוֹלָד תוֹךְ מְלֵאת, דְּלֹא חֲשְׁבִינּוּ מְלֵאת לְשֵׁנִי, דְּכִמְאֵן דְּלִיתִיהּ דְּמִי הוֹאִיל וְנּוֹלָד תוֹךְ מְלֵאת שָׁל רֵאשׁוֹן, וְשְׁלִישִׁי הוּי תַּחֲלַת לִידָה. וְאֵינָהּ מְבִיָּאָה עַל הָרְבִיעִי, הוֹאִיל וְנּוֹלָד תוֹךְ

מִלֵּאת דְּשֻׁלִישֵׁי, אֲבָל שְׁלִישֵׁי לֹא נוֹלַד תּוֹךְ מְלֵאת דְּרֵאשׁוֹן דְּהָא עֲבָרוּ יְמֵי טַמְאָתוֹ דְּרֵאשׁוֹן **[יט]**. וְגַבֵּי תַּאֲוֵמִים נִמְי פְּלִיג רַבֵּי יְהוּדָה. וְאָף עַל גַּב דְּעַבְוֵרָן כְּאַחַת, לֹא אֲמַרִינן חֲדָא לִידָה אֲרִיכְתָא הִיא וְאִית לִיה מְלֵאת נְמֵי לְשַׁנֵּי, וְשְׁלִישֵׁי לָאו בְּר קֶרְבָּן הוּא, אֶלָּא אִם נוֹלַד שְׁלִישֵׁי לְאַחַר מְלֵאת דְּרֵאשׁוֹן סָבַר רַבֵּי יְהוּדָה דְּמַבְיָאָה קֶרְבָּן עַל הַשְּׁלִישֵׁי, וְעַל מְלֵאת דְּשַׁנֵּי לֹא אֲכַפְת לֹן דְּכַמְאן דְּלִיתִיה דְּמֵי. וְכִי קֹאֲמַר רַבֵּי יְהוּדָה וְלַד שְׁנֵי כְּמֵאן דְּלִיתִיה דְּמֵי, לְעַנְנֵן קֶרְבָּן, הוּאִיל וּבִתּוּךְ זְמַנּוֹ שֶׁל קֶרְבָּן רֵאשׁוֹן נוֹלַד, אֲבָל לְעַנְנֵן טַמְאָה מוֹדָה דִּימֵי טַמְאָה אִית לָהּ [וְכָל זְמַן שֶׁהִיא מְפֹלֶת זָכַר יוֹשְׁבֵת עֲלֵיו שְׁבַעַת יְמֵי טַמְאָה וְשֻׁלְשִׁים וְשֵׁשׁ דָּדָם טַהֵר], וְכָל זְמַן שֶׁהִיא מְפֹלֶת נִקְבָה יוֹשְׁבֵת עָלֶיהָ שְׁבוּעִים דְּטַמְאָה וְשֻׁשִׁים וְשֵׁשׁ דָּדָם טַהֵר. וְאִין הִלְכָה כְּרַבֵּי יְהוּדָה: **עוֹלָה וְיֹרֵד**. עוֹלָה לְעֶשֶׂיר, וְיֹרֵד לְעַנֵּי. שְׂאֵם הוּא עֶשֶׂיר מְבִיא כְּשֶׁבֶה אוֹ שְׁעִירָה, וְאִם עַנֵּי תוֹרִים וּבְנֵי יוֹנָה, וּבְדִלֵי דְלֹת עֶשֶׂירִית הָאִיפָה סֵלֶת: **שְׂמִיעַת הַקּוֹל**. וְשִׁמְעָה קוֹל אֱלֹהֵי, וְטַמְאָת מְקַדָּשׁ וְקַדָּשׁוֹ בְּשׁוֹגֵג, וְשְׁבוּעַת בְּטוֹי, שְׁלֻשְׁתָּן כְּתוּבִים בְּהִדְיָא בְּפִרְשֵׁת וְיִקְרָא שְׂמִבְיָאִין בְּדִלֹת וּבְדִלֵי דְלֹת: **וְהַיּוֹלֶדֶת**. בְּעֶשֶׂירֹת, כְּבֶשׂ לְעוֹלָה וּבֶן יוֹנָה אוֹ תוֹר לְחֻטָּאת. בְּדִלֹת, שְׁתֵּי תוֹרִים דְּהִינּוּ פְּרִידָה דְּעוֹף תַּחַת כְּבֶשׂ. וְדִלֵי דְלֹת לֹא נֶאֱמַר בְּיוֹלֶדֶת. וְכֹן מְצַרְע, בְּעֶשֶׂירֹת שְׁנֵי כְּבָשִׁים, בְּדִלֹת שְׁתֵּי תוֹרִים תַּחַת שְׁנֵי כְּבָשִׁים, וְדִלֵי דְלֹת אִין בּוֹ: **שׁוֹיִן בְּמִכּוֹת וּבְקֶרְבָּן**. אִם מְזִידִין שְׁנִיָּהֶם לוֹקִין, כְּדַקִּימָא לֹן אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ מִכָּל חֻטָּאת הָאֲדָם (בְּמִדְבָר ח), הַשְּׁוֹה הַכְּתוּב אִשָּׁה לְאִישׁ לְכָל עֲנָשִׁין שְׁבִיתוֹרָה. וְאִם שׁוֹגֵגִין שְׁנִיָּהֶם מְבִיאִים קֶרְבָּן, דְּבִתְרוּיָהוּ כְּתִיב כֶּרֶת בְּמִזִּיד, דְּכְתִיב (וַיִּקְרָא יח) וְנִכְרְתוּ הַנִּפְשׁוֹת הָעֹשֶׂת, וְכָל שְׂזֵדוֹנוֹ כֶּרֶת שְׁגָגָתוֹ חֻטָּאת: **וּבְשִׁפְחָה לֹא הַשְּׁוֹה**. שְׁהָאִשָּׁה לוֹקָה כְּדְכְתִיב (שם יט) בְּקֶרֶת תַּהֲיָה, הִיא בְּמִלְקוֹת וְהוּא בְּקֶרְבָּן אִיל אֲשָׁם. וּלְשׁוֹן בְּקֶרֶת, בְּקֶרֶתָהּ, לְפִי שְׁקוֹרִין עַל הַלּוֹקָה אִם לֹא תִשְׁמַר לְעֹשׂוֹת וְהַפְּלָה הִי וְגוֹ'. אִי נְמֵי, בְּקֶרֶת לְשׁוֹן בְּקוֹר, שְׁבִית דִּין מְבַקְרִים וְאוֹמְדִים אֶת הַלּוֹקָה כְּמָה מְכּוֹת יְכוֹל לְקַבֵּל: **עֲשֵׂה בְּהוֹן הַמְעֵרָה**. הַמְכַנֵּס עֶטְרָה בְּלֶבֶד: **כְּגוֹמֵר בִּיאָתוֹ**. וְחִיב עַל שְׁלֹא כְּדֶרְכָּה כְּמוֹ כְּדֶרְכָּה, דְּמִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה כְּתִיב. וּבְשִׁפְחָה אִינוּ חִיב אֶלָּא עַל גְּמַר בִּיאָה כְּדֶרְכָּה, דְּשִׁכְבַת זָרַע כְּתִיב בָּהּ **[כב]**, שְׂרָאוּיָה לְהַזְרִיעַ: **וְכָל הָעֲרִיּוֹת חִיב עַל כָּל בִּיאָה וּבִיאָה**. וּבְשִׁפְחָה אֲמַרן לְעִיל בְּפִרְקִין **[טו]** שְׂמִבְיָא קֶרְבָּן אַחַד עַל בִּיאוֹת הַרְבֵּה: **שְׁעֲשֵׂה בָּהּ אֶת הַמִּזִּיד כְּשׁוֹגֵג**. אִם שְׁנִיָּהוּ מְזִידִין אוֹ הוּא שׁוֹגֵג וְהִיא מְזִידָה, הִיא בְּמִלְקוֹת וְהוּא בְּקֶרְבָּן. אֲבָל אִם הִיא שׁוֹגֵגָת, בֵּין שְׁהוּא שׁוֹגֵג בֵּין שְׁהוּא מְזִיד, שְׁנִיָּהוּ פְּטוּרִים, דְּכְתִיב בְּקֶרֶת תַּהֲיָה, וְהִדְר וְהִבִּיא אֶת אֲשָׁמוֹ. בְּזְמַן שְׁהָאִשָּׁה לוֹקָה, אִישׁ מְבִיא קֶרְבָּן. אִין הָאִשָּׁה לוֹקָה, אִין הָאִישׁ מְבִיא קֶרְבָּן: (ר"ע מברטנורא).

עִיקַר תּוּי"ט [יח] וְכֹן כְּתַב הַרְמַב"ם, דְּאִטוּ בְּרִשְׁיַעֲי עֶסְקִינן: **[יט]** רְצוֹנוֹ לֹמַר מֵה שְׂאֵמוֹ טַמְאָה לְמִקְדָּשׁ וְקַדָּשׁוֹ. הַרְמַב"ם: **[כ]** בְּנִקְבָה. כָּל חֻטָּאת יְחִיד נִקְבָה הִיא דְּהִינּוּ כְּשֶׁבֶה אוֹ שְׁעִירָה. רִשְׁי"י: **[כא]** וְלֹא אֶת הָאִשָּׁה לְאִישׁ. אִימָא הוּא מְעֻטִיָּה קֶרָא [מִמִּלְקוֹת דְּכְתִיב תַּהֲיָה] אֲבָל הִיא תִלְקִי וְתִיתִי קֶרְבָּן. וְהִבִּיא אֶת אֲשָׁמוֹ לְהִי כְּתִיב, גְּמָרָא: **[כב]** וְהִיא דְּכְתִיב לְזָרַע בְּאִשְׁתֵּי אִישׁ וְכֹן בְּסוּטָה, מְתַרְץ בְּגְמָרָא דְּאִשְׁתֵּי אִישׁ פֶּרֶט לְמִשְׁמֵשׁ בְּאִבְרַ מֵת, אִי נְמֵי פֶרֶט לְמִשְׁמֵשׁ

מִתָּה, סֶלְקָא דְעֵתָךְ אֲמִינָא לְאַחַר מִיתָה נְמִי אֶקְרִי שְׂאֲרוּ וְלַחֲיִב, קָא מְשַׁמַּע לָן. דְּסוּטָה פֶּרְט לְשִׁקְנָא לָהּ בְּנִשְׁיָקָה אִי נְמִי דְרָךְ אֶבְרִים, סֶלְקָא דְעֵתָךְ אֲמִינָא בְּקִפִּידָא דְבַעַל תְּלָה רְחֻמְנָא וְהָא קָא קִפִּיד, קָא מְשַׁמַּע לָן: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם האשה שילדה ולדות הרבה והפילה בתוך שמונים נקבה כו': אמר האשה שילדה ולדות הרבה ר"ל בתוך ימי מלאת כמו שבארנו אמרו בסיפרא זאת תורת היולדת מלמד שמביאה קרבן אחד על ולדות הרבה יכול על הלידה שלפני מלאת ושלאחר מלאת תלמוד לומר זאת ואח"כ חלק ר' יהודה עם חכמים בזאת שהפילה דרך משל נקבה בחוך שמונים של נקבה ואמרו חכמים כל מה שהפילה בתוך אלו הפ' השניים אינה חייבת עליו קרבן לפי שהוא בתוך ימי מלאת של נפל ר"ל של לידה שניה *וכן כל מה שהפילה בתוך שמונים של לידה הראשונה היא שאינה חייבת עליו קרבן אבל מה שהפילה אחר שמונים של לידה ראשונה ואע"פ שהוא בתוך לידה שניה הרי היא חייבת עליו קרבן לפי שאנו אומרים לולד ראשון מונים וולד שני כמאן דליתיה דמי אחר כן אמר שר' יהודה גם כן חולק על חכמים אפי' ביולדת תאומים ואינו אומר שהיא לידה אריכתא ותמני משני רק העיקר אצלו ולד ראשון וממנו מונין המנין אם היה זכר זכר ואם היה נקבה נקבה וכשישלימו ימי מלאת של ולד ראשון תביא קרבן ואין משגיחין לולד שני ואם חזרה דהפילה תאומים אחר מלאת ולדה ראשון ובתוך ימי ולד השני הרי תביא על האחד שהוא שלישי לתאומים שילדה ולא תביא על הרביעי וכבר נתבאר לך שענין תביא הוא שמונים לה ימי מלאת ותביא קרבן ויהיה כל מה שתלד תוך אותו זמן כאילו לא היה וכל המחלוקת הזה הוא לענין קרבן אבל לענין טומאה הכל מודים שכל זמן שתפיל זכר תשב ז' בדמי טומאה ול"ג בדם טהור וכל זמן שתפיל נקבה תשב לה י"ד ותשלים השמונים דם טהור וכן נתבאר כי קאמר ולד שני כמאן דליתיה לענין קרבן אבל ימי טומאה אית ליה ואין הלכה כרבי יהודה:

אלו מביאים קרבן עולה ויורד על שמיעת כו': ומה בין השפחה לבין כל העריות שלא שוותה כו' עולה ויורד ענינו עולה אם העשיר ויורד אם העני לפי שאם היה עשיר יביא בהמה ואם היה עני יביא עוף וכל זה מבואר בפסוקים בתחלת זה הסדר. ומה שאמר חמשה מביאים קרבן עולה ויורד ואע"פ שמנה אותם כבר לאפוקי מדרי' אליעזר שנתבארה דעתו בסוף פ' שני מהוריות שהנשיא לפי דעתו אם שגג בטומאת מקדש וקדשיו יביא שעיר לא קרבן טומאת מקדש וקדשיו הידוע וכבר בארנו שם שאינה הלכה וקבלה בידינו ששפחה חרופה היא לוקה והוא אינו לוקה שנאמר בקורת תהיה היא

במלקות והוא בקרבן והוציא המלקות בלשון בקורת שאין אדם לוקה עד שבדקין בכחו וגופו ורואים כמה הוא יכול לסבול כמו שבארנו בסוף מכות. המערה הכנסת העטרה. וגומר גמר המעשה. וכבר בארנו זה בששי מיבמות ושם נתבאר שכל העריות לא חלק בהם בין ביאה כדרכה ובין ביאה שלא כדרכה ובשפחה חרופה הוא פטור על ביאה שלא כדרכה לפי שנאמר עליה שכבת זרע ודע זה: (רמב"ם)

פרק ב - משנה ה

איזו היא שפחה. כל שחציה שפחה וחציה בת חורין, שנאמר (ויקרא ט), והפדה לא נפדתה, דברי רבי עקיבא. רבי ישמעאל אומר, זו היא שפחה ודאית {כד}. רבי אלעזר בן עזריה אומר, כל העריות מפרשות, ומה ששור, אין לנו אלא שחציה שפחה וחציה בת חורין:

ר"ע מברטנורה חציה שפחה וחציה בת חורין. המארסת לעבד עברי, שהיא מתר בשפחה ומתר בבת חורין. אבל לא לעבד כנעני, שהרי הוא אסור בה מפני צד חרות שבה. ואלו לא היתה חציה שפחה היו הקדושין תופסין בה, ושניהן נהרגין, אבל עכשיו קדושין תופסין בה קצת מפני צד חרות שבה, ואין תופסין בה לגמרי מפני צד עבדות שבה, והינו דכתיב (ויקרא ט) לא יומתו כי לא חפשה, הא חפשה חיבים {כג}: והפדה לא נפדתה. משמע פדויה קצת ואינה פדויה לגמרי: זו היא שפחה ודאית. כלומר שפחה גמורה. והאי דכתיב והפדה לא נפדתה, דברה תורה כלשון בני אדם: כל העריות מפרשות. שהן בנות חורין, ושור אין לנו, וזו ודאי משנה היא חציה שפחה וחציה בת חורין. ורבי אלעזר בן עזריה הנו רבי עקיבא, אלא דאמר ליה לרבי ישמעאל אנא בעלמא כותד סבירא לי דדברה תורה כלשון בני אדם, מיהו הכא שאני, מדכתיב כי לא חפשה, והפדה לא נפדתה למה לי. שמע מנה לחציה שפחה וחציה בת חורין. והלכה כרבי עקיבא: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [כג] ואי אפֿשר לומר שבועל שפֿחה מִשְׁחַרְרַת פֿנוּיָה שְׂיוּמַת נְלִפִי שְׁהִיא פֿנוּיָה כְּשֶׁאֵר הַנְּשִׁים], אֵלֶּא לְפִי שְׁהִיא מְקַדְּשֶׁת וַיֵּשׁ בָּהּ צַד עֲבָדוֹת. שְׁאֵלוּ נְגַמֵר פְּדִיוֹנָה הִיתָה אֶשֶׁת אִישׁ וְנִהְרָגִים שְׁנִיָּהֶם. הַרְמַב"ם : [כד] וְדֹאִית. וּמֵאֲרֻסַּת לְעֶבֶד עֵבְרִי. דְּכָתִיב כִּי לֹא חִפְּשָׁה, מִכָּלֵל דֶּהוּא חִפְּשָׁה. גְּמָרָא : (עֵיקֵר תוּי"ט).

רמב"ם איזו היא שפחה כל שחציה שפחה וחציה וכו' : מבואר ענין שפחה הנזכרת בתורה שזכרנו דיניה ואומר שעניניה כך והוא כי מה שאמר והפדה לא נפדתה ענינה שלא נגמר פדיונה מה שאמר נחרפת לאיש ראייה שיש בה צד קדושין ואי אפשר זה אלא כשתהא מקודשת לעבד עברי שיש לו קדושין והיא לו מוחרת כמו שזכרנו בששי מתמורה ולפיכך יש לו בה קנין והראיה על שהיא מקודשת תפסו בה קדושין במקצת מה שנאמר לא יומתו כי לא חופשה הא חופשה יומתו ואין מן הראוי לומר שבועל שפחה משוחררת שיומת לפי שהיא פנויה כשאר הנשים אלא לפי שהיא מקודשת ויש בה צד עבדות שאילו נגמר פדיונה היתה אשת איש ונהרגין שניהם וכן אמרו פדויה ואינה פדויה חציה שפחה וחציה בת חורין ומאורסת לעבד עברי דברי ר' עקיבה וכן הלכה : (רמב"ם)

פרק ב - משנה ו

כָּל הָעֲרִיּוֹת, אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן, הַקָּטָן פְּטוּר. אֶחָד עֵר וְאֶחָד יָשׁוּן, הַיָּשׁוּן פְּטוּר. אֶחָד שׁוֹגֵג וְאֶחָד מִזִּיד, הַשׁוֹגֵג בְּחֹטְאֵת וְהַמִּזִּיד בְּהַכָּרַת :

ר"ע מברטנורה כל העריות. אם האחד גדול, האיש או האשה, והאחר קטן, הקטן פטור וגדול חיב. ובשפחה אינו כן, דאם האחד קטן, גדול נמי פטור, דהא אתקוש להדדי, בקרת תהיה והביא את אשמו, בזמן שיהא לוקה הוא מביא קרבן, אין האשה לוקה אין האיש מביא קרבן : אחד ער ואחד ישן הישן פטור. וער חיב. ובשפחה חרופה ער נמי פטור, דהא אתקוש להדדי כדאמרן : שוגג בחטאת ומזיד בהכרת. ושפחה חרופה, אם הוא מזיד והיא שוגגת, שניהו פטורין, דהואיל ואין האשה

לוֹקָה אֵין הָאִישׁ מֵבִיא אֶשֶׁם. וְאִם הוּא שׁוֹגֵג {כה} וְהִיא מְזִידָה, הִיא לוֹקָה וְהוּא בְּאֶשֶׁם : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {כה} וְכָל שֶׁכֶּן אִם הוּא מְזִיד, דְּהָא קָרָא פִּי פְתִיב בְּמִזִּיד פְתִיב כְּמוֹ שֶׁפְתַבְתִּי בְּמִשְׁנָה ב' : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כל העריות אחד גדול ואחד קטן הקטן פטור כו' : כבר נתבאר בשביעי מסנהדרין שהקטנה הבא עליה חייב כשהוא גדול והוא שתהא בת שלש שנים ויום אחד או יותר וכן הקטן שחייבת הנבעלת לו אם היא גדולה והוא בן ט' שנים ויום אחד לפי שפחות מתשע שנים ויום אחד אין ביאתו ביאה וזה בשאר העריות אבל בשפחה חרופה אינו חייב על הקטנה אע"פ שהיא יתירה על בת ג' שנים ויום אחד עד שתהיה גדולה וכן בשאר עריות אחד ער ואחד ישן חייב זולתי בשפחה חרופה שאם היתה ישנה שהוא גם כן פטור ודע זה וכבר נתבאר שאין בה הפרש בין שוגג למזיד : (רמב"ם)

ג

פרק

א

משנה

-

ג

פרק

אָמְרוּ לוֹ אַכְלֶתָ חֵלֶב, מֵבִיא חֲטָאת. עַד אוֹמֵר אַכֵּל וְעַד אוֹמֵר לֹא אַכֵּל {ג}, אִשָּׁה אוֹמֶרֶת אַכֵּל וְאִשָּׁה אוֹמֶרֶת לֹא אַכֵּל, מֵבִיא אֶשֶׁם תָּלוּי. עַד אוֹמֵר אַכֵּל וְהוּא אוֹמֵר לֹא אַכְלֶתִּי, פְּטוּר {ד}. שְׁנַיִם אוֹמְרִים אַכֵּל וְהוּא אוֹמֵר לֹא אַכְלֶתִּי,

רַבִּי מֵאִיר מְחִיב **(ה)**. אָמַר רַבִּי מֵאִיר, אִם
הִבִּיאוּהוּ שְׁנַיִם לְמִיתָה חֲמוּרָה, לֹא יִבִּיאוּהוּ
לְקֶרְבָן הַקֵּל. אָמְרוּ לוֹ, מָה **(ו)** אִם יִרְצֶה לֹמַר
מִזִּיד הִייתִי:

ר"ע מברטנורה אָמְרוּ לוֹ. אֶפְלוּ אֶחָד **(א)** אוֹמֵר לוֹ אֶכְלֶתָ חֵלֶב וְהוּא שׁוֹתֵק
וְאִינוּ מְכַחֲשׁוֹ **(ב)**: מְבִיא חֲטָאת. עַל פִּי: שְׁנַיִם אוֹמְרִים לוֹ אֶכְלֶתָ חֵלֶב.
וְאֶפְלוּ מֵאָה. וְהוּא מְכַחֲשֵׁם וְאוֹמֵר בְּרִי לִי שְׁלֵא אֶכְלֶתִּי, אִינוּ מְבִיא
קֶרְבָן עַל פִּיהֶם, דְּכָתִיב (ויקרא ד) אוֹ הוֹדַע אֱלֹהֵי חֲטָאתוֹ, וְלֹא שְׂיֹדִיעוּהוּ
אַחֲרַיִם: רַבִּי מֵאִיר מְחִיב. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי מֵאִיר: אִם הִבִּיאוּהוּ שְׁנַיִם
כּוֹי. כְּגוֹן אִם הִעִידוּ עָלָיו שֶׁהֵרַג אֶת הַנֶּפֶשׁ: אִם יִרְצֶה לֹמַר מִזִּיד הִייתִי.
אִם הָיָה רוֹצֵה לְפָטוֹר עֲצָמוֹ בְּשֶׁקֶר הָיָה יָכוֹל לֹמַר מִזִּיד הִייתִי, וּמִזִּיד
פָּטוֹר מִקֶּרְבָן: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **(א)** כְּדַתְנָן רִישׁ פֶּרֶק י' דִּיבְמוֹת. הָאִשָּׁה כּוֹי וּבָאוּ וְאָמְרוּ כּוֹי
דְּקִימָא לָן אֶפְלוּ בְּחַד. גְּמָרָא: **(ב)** דְּתַנְנוּ רַבֵּנָן אוֹ הוֹדַע אֱלֹהֵי חֲטָאתוֹ, וְלֹא
שְׂיֹדִיעוּהוּ אַחֲרַיִם. יָכוֹל אֶפְלוּ אִינוּ מְכַחֲשׁוֹן, תְּלַמוּד לֹמַר אוֹ הוֹדַע אֱלֹהֵי,
מִכָּל מְקוֹם. בְּמֵאֵי עֲסָקִינוּ, אִילִימָא בְּתַרְוֵן, תַּרְוֵן וְאִין מְכַחֲשׁוֹן קָרָא בְּעֵי,
אֶלָּא לָאוּ בְּחַד, וְקַתְנֵי כִי אִין מְכַחֲשׁוֹן מְהִימֵן, שְׁמַע מִנָּה. גְּמָרָא. וְכַתְבוּ
הַתּוֹסְפוֹת דְּהָא דְּאִי מְכַחֲשׁוֹ לֹא מְהִימֵן הָעֵד עַל כְּרַחֲדָ רְצוֹנוֹ לֹמַר דְּאוֹמֵר
אִינִי יוֹדַע, דְּאִי אוֹמֵר בְּהִדְיָא לֹא אֶכְלֶתִּי פְּשִׁיטָא דְּפָטוֹר, דְּעֵד אֶחָד אִינוּ קָם
אֶלָּא לְשַׁבּוּעָה: **(ג)** לֹא כּוֹי. צְרִיךְ לֹמַר דְּמִירֵי שֶׁהִעִידוּ שְׁנֵיהֶם בְּבֵת אַחַת, דְּאִי
בְּזָה אַחַר זֶה הָא כָּל מְקוֹם שֶׁהֶאֱמִינָה תוֹרָה עַד אֶחָד הָרִי כָּאן שְׁנַיִם כּוֹי: **(ד)**
פָּטוֹר. וְהוּא הִדִּין אִם אָמַר אִינִי יוֹדַע כְּמוֹ שֶׁפְּרָשְׁנוּ. תּוֹסְפוֹת: **(ה)** מְחִיב. וְאִם
תֵּאמַר הַאִידָּ מְחִיב, וְהָאֵמַר לֹא אֶכְלֶתִּי, וּבְעַל כְּרַחֲמֵי לֹא יִבִּיא חֲטָאת,
כְּדִאֲמַרְיָן חִיבֵי חֲטָאת אִין מְמַשְׁכְּנִין אוֹתָן. וְיֵשׁ לֹמַר דְּהֵתֵם מִירֵי פְּשִׁיטָא
דְּלֹא נִיחָא לִיהַ בְּכַפְרָה. אֲבָל הָאִי נִיחָא לִיהַ בְּכַפְרָה אֶלָּא שֶׁהוּא סְבוּר לְהִיּוֹת
פָּטוֹר, מְמַשְׁכְּנִין אוֹתוֹ. תּוֹסְפוֹת: **(ו)** מָה כּוֹי. הַשְׁתָּא נְמִי מָה שְׁאָמַר לֹא
אֶכְלֶתִּי, כְּדִ רְצוֹנוֹ לֹמַר, לֹא אֶכְלֶתִּי שׁוֹגֵג אֶלָּא מִזִּיד. וְהִכִּי מְתַרְצִינָן מִלְּתֵיהַ
דְּבִהִכִּי הָוָה דְּעֵתִיָּה, וְאָף עַל גַּב דְּלֹא מְשׁוּי אִינְשׁ נְפְשִׁיָּה רְשִׁיעָא כּוֹי. אֲבָל אִי
אָמַר מִזִּיד אֶכְלֶתִּי חֵלֶב מְהִימֵן, דְּאוֹתוֹ מְתַכְּוֹן לְטוֹב, שְׁאִינוּ רוֹצֵה לְהִבִּיא
חֵלְוֵן לְעֲזָרָה. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אָמְרוּ לוֹ אֶכְלֶתָ חֵלֶב מְבִיא חֲטָאת עַד כּוֹי: אָמְרוּ לוֹ אִינוּ ר"ל שִׁיהִיו
שְׁנַיִם אִלָּא אֶפְלוּ אֶחָד כְּשִׂיאֵמַר לוֹ אֶכְלֶתָ חֵלֶב וְלֹא הִכְחִישׁוּ אִלָּא שְׁתַּק עַל
מָה שְׁאָמַר לוֹ הִרִי מְבִיא חֲטָאת אֲבָל אִם הוּא וּדְאִי אֲצִלוּ וְאוֹמֵר לֹא אֶכְלֶתִּי
אִפִּי הִעִידוּ עָלָיו אֵלֶּף וְהוּא מְכַחֲשֵׁם אִזְ אִינוּ חִיִּיב חֲטָאת שְׁנֵאמַר אוֹ הוֹדַע
אֱלֹהֵי חֲטָאתוֹ וְלֹא שְׂיֹדִיעוּהוּ אַחֲרַיִם. וְאִין הִלְכָה כְּר' מֵאִיר: (רמב"ם)

פרק ג - משנה ב

אֶכֶל חֵלֶב וְחֵלֶב בְּהֶעֱלִים אֶחָד, אֵינוֹ חַיֵּב אֶלָּא חֲטָאת אֶחָת. אֶכֶל חֵלֶב וְדָם וְנוֹתֵר וּפְגוּל בְּהֶעֱלִים אֶחָד, חַיֵּב עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. זֶה חֹמֶר בְּמִינֵי הַרְבֵּה מִמִּין אֶחָד. וְחֹמֶר בְּמִין אֶחָד מִמִּינֵי הַרְבֵּה, שְׁאֵם אֶכֶל כִּחְצֵי זֵית וְחִזֵּר וְאֶכֶל כִּחְצֵי זֵית {ז} מִמִּין אֶחָד, חַיֵּב. מְשֻׁנֵּי מִינֵין, פְּטוּר :

ר"ע מברטנורה חלב וחלב. שני זיתים חלב: **בהעלים אחד.** אבל בשני העלמות חייב על כל אחד ואחד, דקיקמא לן העלמות מחלקין: **ממין אחד חייב.** הא קמשמע לן דאף על גב דאין השני חצאי זיתים מתמחוי אחד דהינו מתבשיל אחד, אלא הם מתבשילין חלוקין, אפלו הכי מצטרף, לפי שאין תמחויין מחלקין: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ז} וחזר כו'. ולא היתה לו ידיעה בינתים, דיש ידיעה לחצי שעור כחכמים סוף פרק י"ב דשבת: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אכל חלב וחלב בהעלים אחת אינו חייב אלא כו': זה לפי שהוא בהעלים אחת אבל אם אכל חלב וחלב בשתי העלמות חייב שתי חטאות לפי שהעיקר בידינו העלמות מחלקות. ומה שאמר ממין אחד חייב אפי' נשתנית מלאכת בשולו שאם אכל חצי זית מהתבשיל הזה מן המאכל וחצי זית מחבשיל הזה מן המאכל לפי שתמחויין אינם מחלקין: (רמב"ם)

וְכַמָּה יִשְׁהָה הָאוֹכֵל. כְּאֵלוֹ אֶכְלֶן קְלִיּוֹת, דְּבַרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, עַד שְׂיִשְׁהָה מִתְחַלָּה וְעַד סוֹף כְּדֵי אֶכִּילַת פָּרֶס. אֶכֶּל אֶכְלִין טְמֵאִין, וְשָׂתָה מִשְׁקִין טְמֵאִין, שָׂתָה רְבִיעִית יַיִן וְנִכְנַס לְמִקְדָּשׁ י, וְשָׂהָה כְּדֵי אֶכִּילַת פָּרֶס. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אִם הִפְסִיק בָּהּ אוֹ שָׁנְתוֹ לְתוֹכוֹ מִיָּם כָּל שָׂהוּא, פְּטוּר:

ר"ע מברטנורה כַּמָּה יִשְׁהָה הָאוֹכֵל. לְשַׁנֵּי חֲצָאֵי זֵיתִים דְּאִמְרִין מִצְטָרְפִין: **כְּאֵלוֹ אוֹכֵל קְלִיּוֹת**. רואין אותן כְּאֵלוֹ נִתְפָּרְדוּ לְפָרוּרִין ^[נדקין] כְּקְלִיּוֹת וְאוֹכֵל אַחַת בְּסֻמוֹךְ זֶה אַחַר זֶה, וּבִהְיָא מְשַׁעְרִין, אִם אֶכֶּל חֲצִי זֵית וְהִפְסִיק וּלְאַחַר שְׁעָה אֶכֶּל חֲצִי זֵית אַחַר, אִם שָׂהָה מִתְחַלָּה וְעַד סוֹף כְּדֵי אֶכִּילַת קְלִיּוֹת בְּסֻמוֹךְ זֶה לְזֶה, מִצְטָרְפִין. אֲבָל אִם לֹא הִפְסִיק מֵאֶכִּילָה אֶלָּא שְׂשָׂהָה בְּלַעֲיֶסְתָּן וּבְלִיעֶתָּן אֶפְלוּ כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ, מִצְטָרְפִין לְדְבַרֵי רַבִּי מֵאִיר: **וְחֻכְמִים אוֹמְרִים עַד שְׂיִשְׁהָה מִתְחַלָּה וְעַד סוֹף כְּדֵי אֶכִּילַת פָּרֶס**. כְּלוּמַר אֶפְלוּ לֹא הִפְסִיק בֵּין אֶכִּילַת חֲצִי זֵית לְאֶכִּילַת חֲצִי הָאַחַר, אֶלָּא שְׂשָׂהָה בְּלַעֲיֶסְתָּ שְׁנֵי חֲצָאֵי זֵיתִים כְּדֵי אֶכִּילַת פָּרֶס מִתְחַלָּת הָאֶכִּילָה עַד סוֹף בְּלִיעֶתָּן, מִצְטָרְפִין. בְּיוֹתֵר מִכְּדֵי אֶכִּילַת פָּרֶס, אִין מִצְטָרְפִין. וְהִלְכָה כְּחֻכְמִים: **פָּרֶס**. לְשׁוֹן פְּרוּסָה. וְהוּא חֲצִי כֶּכֶר שֶׁל עֲרוּב, מְשַׁלֵּשׁ כְּפָרוֹת לְקַב, שְׁכַל כֶּכֶר שְׁמֹנֶה בִּיצִים, נִמְצָא חֲצִי כֶּכֶר אַרְבַּע בִּיצִים. כֶּד פְּרָשׁוּ רַבּוֹתֵי. וְרַמְבַּ"ם אוֹמֵר שֶׁהוּא שְׁלֹשׁ בִּיצִים ח: **אֶכֶּל אֶכְלִים טְמֵאִים**. הָאוֹכֵל אֶכְלִים טְמֵאִים כְּחֲצִי פָּרֶס שֶׁהוּא שְׁנֵי בִיצִים לְפָרוּשׁ רַבּוֹתֵי, וּלְדְבַרֵי רַמְבַּ"ם בִּיצָה וּמִחֲצָה, נִפְסְלָה גְוִיָּתוֹ מִלְּאֹכֵל בְּתַרוּמָה. וְכֵן הַשּׁוֹתֶה מִשְׁקִין טְמֵאִים כְּרְבִיעִית, נִפְסְלָה גְוִיָּתוֹ מִלְּאֹכֵל בְּתַרוּמָה עַד שְׂיִטְבֵּל. וְהַשּׁוֹתֶה רְבִיעִית יַיִן וְנִכְנַס לְמִקְדָּשׁ, חֵיב כֶּרֶת ט. וְהַשְׂתָּא קְאָמֵר, שְׂאִם שָׂהָה בְּאֶכִּילַת חֲצִי פָּרֶס שֶׁל אֶכְלִים טְמֵאִים, אוֹ בְּשִׂתִּית רְבִיעִית שֶׁל מִשְׁקִין טְמֵאִין, כְּדֵי אֶכִּילַת פָּרֶס, מִצְטָרְפִין לְכַשְׁעוֹר וְנִפְסְלָה גְוִיָּתוֹ מִלְּאֹכֵל בְּתַרוּמָה. וְאִם שָׂהָה יוֹתֵר מִשְׁעוֹר זֶה, אִין מִצְטָרְפִין. וְהוּא הַדִּין לְשַׁעוֹר רְבִיעִית יַיִן שֶׁל כְּנִיסַת מִקְדָּשׁ, שְׂאִם שָׂהָה בְּשִׂתִּיתוֹ כְּדֵי אֶכִּילַת פָּרֶס אוֹ פָּחוֹת, חֵיב. יוֹתֵר עַל כֵּן, פְּטוּר: **אִם הִפְסִיק בָּהּ**. שְׂלֹא שָׂתָה כָּל הַרְבִּיעִית בְּבֵת אַחַת, וְנִכְנַס לְמִקְדָּשׁ, פְּטוּר, דְּכַתִּיב ^(ויקרא י) יַיִן וְשִׁכָר אֵל תִּשְׂתֵּה, יַיִן דְּרָדָּךְ שְׁכָרוֹתוֹ. וְאִם אֵינּוּ שׁוֹתֵהוּ בְּבֵת אַחַת, אִין זֶה דְּרָדָּךְ שְׁכָרוֹתוֹ. וְכֵן אִם נָתַן בּוֹ מִיָּם. וְהִלְכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְהֵנִי

מילי בשותה רביעית ממש, אבל שתה יותר מרביעית, מודה רבי אליעזר דחייב אפלו לא שתה כלו בבת אחת: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (ח) ופ'גתא דתנאי הוא במשנה ב' פרק ח' דערובין, ושם פסק הר"ב פ'הרמב"ם: {ט} לא דק, דאין בו אלא חיוב מיתה, וכמו שכתב בעצמו סוף פרק ט' דסנהדרין: {י} ונכנס כו'. פרוש ועבד עבודה. אבל בכניסה בלא עבודה לא מחייב. והכי פ'שו בתורת כהנים. תוספות כו'. ומכל מקום ל'הרמב"ם יש אסור אף בלא עבודה, ואף מן המזבח ולפנים יש אסור: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כמה ישהה באוכלין כאלו אוכל קליות כו': לפי שאמר בהלכה שלפני זו אכל כחצי זית וחזר ואכל כחצי זית ממין אחד חייב אמר כאן כמה ישהה באוכלין ר"ל כמה שיעור הזמן שהאוכל בו כזית חלב בפעמים רבות יצטרף קצתו לקצתו ויהיה חייב אמר רבי מאיר כשאינו שוהה בין אכילות חלב וחלב אלא שאוכל אותו חלק קטן אחר חלק קטן כמי שאוכל קליות דרך משל גרגיר אחר גרגיר ומאריך בלעיסתו ובליעתו ואפי' שהה באכילת כזית דרך משל כל היום הרי הוא חייב הואיל ולא פסק מלאכול וחכמים אומרים שאפי' לא פסק מלאכול לא יתחייב אלא אם אכל כזית בכדי זמן אכילת חצי ככר מאכל בינוני וזהו שמצטרף קצתו לקצתו ויהא חייב אבל כל זמן שיהא בין תחלת אכילת השיעור וסופו יותר מכדי אכילת פרס אינו חייב וכבר בארנו בשמיני מעירובין שהפרס הזה שיעורו שלש ביצים ושם זכרנו ועוד נבאר אותו בתחלת מסכת טהרות שהאוכל מאוכלין הטמאים כחצי פרס והוא ביצה ומחצה נפסלה גוייתו ופוסל את התרומה עד שיטהר וכן השותה רביעית יין ומשקין טמאין נפסלה גוייתו וכן השותה רביעית יין אינו מותר לבוא אל המקדש ולא אל הוראה אמרו שתה רביעית אל יורה ולפיכך אמר כאן אם שהה באכילת השיעור שמטמא ממאכלין טמאין או בשתיית השיעור שמטמא ממשקין טמאין כדי אכילת פרס או פחות אז יצטרף הכל ותיפסל גוייתו וכן אם שהה בשתיית רביעית יין כדי אכילת פרס או פחות אז נאסר ליכנס למקדש ואם נכנס חייב ור' אלעזר אומר יין ושכר אל תשת יין דרך שכרות ולפיכך אם לא שתה הרביעית בבת אחת רק הפסיק בשתייתו או ששתה אותו בבת אחת אלא שנתן לתוכו מים מעט אינו שכור ומותר להורות ואינו חייב על הכנסו למקדש אבל אם הוסיף על הרביעית חייב לדברי הכל ואפי' שתה אותו למקוטעין והלכה כר' אלעזר ואין הלכה כר מאיר: (רמב"ם)

יֵשׁ אוֹכֵל אֲכִילָה אַחַת וְחַיֵּב עָלֶיהָ אַרְבַּע חֲטָאוֹת וְאִשָּׁם אֶחָד. טֵמֵא שְׁאֵכַל אֶת הַחֶלֶב, וְהָיָה נוֹתֵר, מִן מִקְדָּשִׁים, וּבְיוֹם הַכַּפּוּרִים. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, אִם הֵיטָה שֶׁבֶת וְהוֹצִיאוּ בְּפִיו, חַיֵּב. אָמְרוּ לוֹ, אֵינּוּ מִן הַשֵּׁם :

ר"ע מברטנורה **ארבע חטאות.** חד משום חלב, וחד משום אוכל קדש בטמאה, וחד משום נותר, וחד משום יום הכפורים **[יא]**. והא דקימא לן בכל התורה פלה דאין אסור חל על אסור, הני מילי באסור גרידא, כגון האוכל נבלת בהמה טמאה אינו חייב משום נבלה לפי שהוא אסור גרידא שאינו לא פולל ולא מוסיף. אבל הכא, אדם שהיה מתחלה טהור, היה אסור בחלב ומתן בשאר בשר של קדשים. נעשה טמא, מגו דנאסר בשאר חתיכות של בשר קדשים משום טמאה, אתסר נמי בחלב **[יב]** אף על פי שהיתה אסורה מתחלה, והינו אסור פולל, שהאסור האחרון פולל ואוסר דברים אחרים על האדם שהיו מתרים לו מתחלה. ומיהו לא אתוסף אסורא אחפצא, אלא אנברא אתוסף אסורא לגבי אחרני וגריר וכייל נמי להאי באסוריה. נעשה זה החלב נותר, הינו אסור מוסיף, דמעקרא להדיוט אסור ולגבוה שרי **[יג]**, כיון שנעשה נותר נוסף אסור על החתיכה עצמה לאסור אפלו לגבוה. ומתוך שחל עליה שם אסור נותר לאסרה לגבוה, חל עליה נמי שם נותר לגבי הדיוט להתחייב עליה משום נותר, אף על גב דבלאו הכי היתה אסורה להדיוט. חל עליה יום הכפורים, מגו דאתוסף אסורא לגבי גברא לאסרו בחלין שהיו מתרים לו קדם יום הכפורים, גורר וכולל נמי להאי חלב של מקדשים בהדיה להתחייב עליו משום יום הכפורים: **ואשם אחד.** אשם מעילות על שנהנה מן הקדש בשוגג. ואף זה אסור מוסיף, דאתוסף אסורא על חפצא, דקדם דהקדישה היה חלב זה אסור באכילה ומתן בהנאה, אקדשה, נאסרה אפלו בהנאה, ומתוך שחל שם הקדש על החלב לאסרו בהנאה, חל עליו נמי להתחייב באכילתו משום נהנה מן הקדש: **אם היה בשבת והוציאו בפיו.** כשהיה אוכלו **[יד]**: **חייב.** גם על ההוצאה. ובגמרא מפרש דהכי קאמר, אם היה יום הכפורים שחל להיות בשבת והוציאו, חייב שתים על ההוצאה, משום שבת ומשום יום הכפורים, ששניהם באים כאחד, שבשעה שקדש היום לשבת קדש נמי ליום הכפורים, וכשם שערוב **[טו]** והוצאה לשבת כד ערוב והוצאה ליום הכפורים. ואסור חל על אסור באסור בת אחת: **אינו מן השם.** כלומר

תנא לא קחשיב אלא חטאות הפאות מפני אכילה, והאי מפני הוצאה
הוא: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {יא} כגון שאכל פולגא בחלבה. אי נמי דמליה בתמרי, דלא
מחיב ביום הכפורים אלא על פפותת. גמרא. ועין תוספות יום טוב: {יב}
פרוש בחלב זה דמקדשים: {יג} ואי נמי מקדשים דיש שהן לפהנים אינהו
נמי כי קא זכו משלחן גבוה קא זכו. ומיהו הכא בחלב דאינו אלא לגבוה:
{יד} דאי לאו הכי אין דרך הוצאה בכך, כדתנן במשנה ג' פרק י' דשבת. אבל
כשאוכלו כך כיון דקא מכון [לאכלו בהליכתו], מחשבתו משויא ליה מקום.
גמרא. ועין תוספות יום טוב: {טו} וכתב רש"י ערוב כדי נסבה. אלא דהא
בהא תליא, דלא תקנו חכמים ערובי חצרות אלא בשביל אסור הוצאה.
שגזרו מרשות לרשות, גזרה משום הוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים.
ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם יש אוכל אכילה אחת וחייב עליה ארבע כו': ארבע חטאות
מבוארות חטאת על אכילת חלב וחטאת על אכילת נותר וחטאת על אכילת
קדשים והוא טמא וחטאת על אכילה ביוה"כ ולפי שהוא נהנה מן ההקדש
בשוגג חייב אשם מעילה כמו שיתבאר במעילה ולולי שהאכילה הזאת
בשגגה לא נתחייב עליה חטאת: ויש בכאן ענינים ראויים שאבאר אותם לך
דרך קצרה כדי שיתבאר לך בהם כל ההלכות האלו שבפרק הזה ובהם
יתבאר לך מה שנאמר בהם משלישי מיבמות בהלכה שהבטחנו שם לדבר
במקום הזה. וזה שהאסורים הרבים שחלים על דבר אחד אי אפשר אלא
באחד משלשה צדדים או בכולם והוא איסור מוסיף ואיסור כולל ואיסור
בת אחת ואי אפשר שיחול איסור על איסור אלא באלו השלשה פנים לפי
כלל עקרים שבידינו אין איסור חל על איסור המשל למה הדבר דומה כגון
שיהיה בשר נבילה או בשר בהמה טמאה או חלב שנתבשל בחלב אינו חל
איסור בשר בחלב על איסור הנבילה כדי שיהא האוכל ממנו חייב שתי
מלקיות אלא מלקות אחד בלבד כמו שנתבאר במסכת חולין והנני מבאר
לך אלו שלשה עקרים בדוגמות מההלכה זו שאנו מפרשין אותה וכמו
שבארנו בגמרא ועל פיהן תקיש האיסורין. אמרו שאמתת הדין הזה הוא
שיהא האוכל נטמא קודם שיביא שתי שערות בשנים המסויימים לכשיגיע
לפרקו נאסר עליו אכילת חלב ואכילת קדשים בטומאה בשעה אחת הרי
אלו שני איסורין באין כאחת וחייב גם כן במעילה על האכילה הזאת לפי
שקודם שהיתה הבהמה קדש היה אסור לאכול חלבה ומותר ליהנות בו
ולפי שהקדש נאסר בהנאה ומיגו דאיתוסף ביה איסיר הנאה איתוסף נמי
איסור לענין אכילה דחייב על אכילתו אשם מעילה וזהו איסור מוסיף וג"כ
החלב הזה שאכל קודם שיהא נותר היה מותר לגבוה ואסור להדיוט
וכשיהיה נותר נאסר לגבוה איתוסף נמי בה איסור לענין אכילה ולפיכך
חייב על אכילתו משום נותר ואם אכלו ביום הכפורים איתוסף עליו איסור
אכילת היום שהוא איסור כולל כל האוכלים וכל המשקים והואיל ואסור
ביום הזה לאכול בו דבר המותר הרי הוא ג"כ מוסיף איסור בדבר האסור
באכילתו לפי שהוא כולל החלב הזה בכלל מה שאסור לאכול זהו איסור
כולל ושמור אלו העקרים ושים אותם נגד עיניך לפי שאין חלין בדבר אחד
איסורים הרבה אלא באחד משלשה עקרים והוא איסיר מוסיף ואיסור

כולל ואיסור בת אחת: ואמר רבי מאיר דוגמא אחרת באיסור בת אחת והוא כשיוציא בפיו בשעת אכילתו שהוא חייב שתים משום מוציא מרשות לרשות בשבת וכן ביוה"כ לפי שאיסור שבת ואיסור יוה"כ באין כאחת ואין בזה חולק אלא שההוצאה אינה אכילה כמו שאמרו: ויש במה שנשאנו ונתננו עכשיו נקודה נפלאה אנו מייעדין עליה לפי שהיא מפתח לענינים אחרים ומוסף על מה שיש בה מדקדוק העיון וזה שידוע הוא שבשר בחלב אסור בהנאה והחלב דרך (משל) [בישול] מותר בהנאה. לכשיבושל החלב עם החלב למה אינו חל איסור בשר בחלב על איסור חלב והוא ההיקש בנבילה שהוא איסור מוסיף כמו שאמרנו כאן בחלב הקדשים ונתחייב על אכילתו מעילה לפי שניתוסף בו איסור הנאה והתשובה על זה שבשר בחלב נאסר בהנאה מפני שאסרו הכתוב לאכילה כמו שהקדמנו שכל איסור האכילה אסור בהנאה עד שיפרט לך הכתוב ואין שם כתוב שאוסר אכילתו וכתב איסור הנאתו רק שני הענינים יחד הם איסור בשר בחלב ולפיכך כשאנו אומרים אין איסור חל על איסור לא יחול איסור בשר בחלב על איסור נבילה ולא היה אסור בהנאה אבל הוא מותר בהנאה והאוכל ממנו לוקה משום נבילה ואין שם איסור בשר בחלב כל עיקר לפי שלא חל ולא תהיה הקושיא במקומה עומדת ויהיה כמו חלב קדשים בשוה אלא אם אמרנו עליו שהוא אסור בהנאה כמו שאנו אומרים בקדשים והאוכל ממנו אינו חייב משום בשר בחלב אז היה ראוי להקשות ואין הדבר כן אלא אנו אומרים שבשר זה בחלב לא נאסר בהנאה אלא תראה המשנה אמרה בפירוש שבשר בהמה טמאה מותר לבשל בחלב ומותר בהנאה וכבר נתבאר זה במקומו וזכור הענין מפני שהוא מטעה הכל ותקיש עליו בכל הדומה לו: (רמב"ם)

פרק ג - משנה ה

יֵשׁ בָּא בַּיָּאָה אַחַת וְחָיֵב עָלֶיהָ שֵׁשׁ חֲטָאוֹת.
הַבָּא עַל בֵּיתוֹ, חָיֵב עָלֶיהָ מְשֻׁם בֵּיתוֹ וְאַחֹתוֹ
וְאַשְׁתֵּי אָחִיו וְאַשְׁתֵּי אָחִי אָבִיו וְאַשְׁתֵּי אִישׁ וְנִדְהָ.
וְהַבָּא עַל בֵּית בֵּיתוֹ, חָיֵב עָלֶיהָ מְשֻׁם בֵּית בֵּיתוֹ
וְכֻלָּתוֹ וְאַחֹת אִשְׁתּוֹ וְאַשְׁתֵּי אָחִיו וְאַשְׁתֵּי אָחִי
אָבִיו וְאַשְׁתֵּי אִישׁ וְנִדְהָ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, אִם

עַבֵּר הַזֶּקֶן וּנְשָׂאָה, חַיֵּב עָלֶיָּהּ מְשׁוּם אִשְׁתְּ אָב. וְכֵן הִבָּא עַל בֵּת אִשְׁתּוֹ, וְעַל בֵּת בֵּת אִשְׁתּוֹ :

ר"ע מברטנורה בתו ואחותו. כגון שפא על אמו והוליד ממנה בת והרי היא בתו ואחותו מאמו, ואשת אחיו שנשאת לו קדם לכן ומת **[ט]**, ולאחר מיתתו נשאה אחי אביו ובא זה אביה עליה בנדתה, והשתא אסור בתו ואחותו באין כאחת. ואף על פי שהיא ממזרת ואסורה לבא בקהל, כשנשאת לאחי אביה קדושין תופסין בה, לפי שקדושין תופסין בחיבי לאוין. אי נמי, אם היו אחי אביה ממזרים **[י]** מתרים לשא אותה לכתחלה, ונאסרה על אביה משום אשת אחיו לפי שהוא אסור מוסף, שמתחלה היתה מתרת לאחי אביה כלן, וכשנשאת לאחד מהן נאסרה על כל האחין, ומתוך שחל עליה שם אשת אח לגבי שאר האחים שהיתה מתרת להן, חל עליה נמי שם אשת אח לגבי אביה להתחייב עליה נמי משום אשת אחיו. מת אחיו ונשאת לאחי אבי אביה, מגו דאתוסף בה אסורא לגבי אביו, אתוסף בה אסורא לגבי דידיה. הויא לה אשת איש **[יח]**, מגו דאתוסף אסורא לגבי עלמא, אתוסף אסורא לגבי דידיה. פרסה נדה, מגו דאתוסף אסורא לגבי בעלה. אתוסף אסורא נמי לגבי דידיה: **חייב עליה משום בת בתו וכלתו.** כגון שנשאה בנו: **ואחות אשתו.** שהיה נשוי את בת חתנו שהיא אחות בת בתו מן האב **[יט]**: **ואשת אחיו.** שמת בנו ונשאה אחיו של זה: **ואשת אחי אביו.** שמת אחיו ונשאה אחי אביו: **אם עבר הזקן.** אביו של זה, ונשאה, ואחר כך בא עליה זה, חייב אף על אשת האב. ואף על גב דאשת אחיו היא, דהא מחייבין ליה לבריה משום אשת אחי אביו, אלמא אסורה ליה לאביו משום אשת אח ואין **[לח]** אישות בה, הכא במאי עסקינן כגון שנפלה לפניו ליבום מאחיו, שמת בלא בנים ויבמה הוא ונשאה, והאי עבר הזקן דתנן, הינו משום שהיא לו באסור שניה בלבד, משום בת בת בנו ומשום כלת בנו דשתייהן שניות מדברי סופרים. ואם תאמר, כלתו היא, דהא מחייבין ליה לבריה משום אשת אח. לאו פרכא היא, דאיכא לאוקמי דאשת אחיו של בנו מאמו היא, ולא כלתו של אב היא, אלא אשת חורגו ומתרת לו. ואם תאמר, ומאי אסור מוסף איכא בבית בתו כשעבר אביו ונשאה דקא מחייבת ליה נמי משום אשת אב. הא מלתא בעו לה בגמרא, ותרוצו, כגון דאיכא ברא לסבא **[כ]** ואחיו של זה הוא, דמגו דאתוסף בה אסורא גבי ההוא ברא משום אשת אב, אתוסף נמי גבי דידיה: **וכן הבא על בת אשתו.** חייב עליה משום כל אלו שחייב בביתו: **ועל בת בת אשתו.** חייב משום כל אלו שחייב על בת בתו. ובת אשתו שהיא אחותו משפחת לה, כגון שאביו אנס או פתה אשה והוליד ממנה בת, ואחר כך נשא הוא אנוסת אביו או מפנת אביו שהיא מתרת לו, הרי אותה הבת אחותו ובת אשתו. ובת בת אשתו ואחות אשתו משפחת לה, כגון שפא אבי אשתו על בת אשתו והוליד ממנה בת, אותה הבת היא בת אשתו ואחות אשתו: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {טז} והוא הדין אם גרשה פדלקמן, וחדא מתרתי נסיב: {יז} והתוספות כתבו ואם תאמר והא ממזרת היא ואם כן היאך אסורה לאחיו משום אשת אח, איך חל אסור אשת אח על אסור ממזרות. ויש לומר דמירי דאחיו נמי ממזר כו', ועוד יש לומר אסור חמור על אסור קל חל. ותרוץ בתרא אין נראה מדברי הר"ב, ואם כן לפרוש קמא קשה קשית התוספות. ויש לומר דמירי שיש כאן אח אחד שהוא ממזר שהיתה מתרת לו ועכשיו כשנשא זה נאסרה על אותו האח משום אשת אח, ובמגו נאסר גם כן על זה. ועין תוספות יום טוב: {יח} כלומר שמת זה ונשאת לאחר. וכן כתב הרמב"ם בהד"א, וכן כתב הר"ב בהד"א במתניתין דלקמן. ובחנם נדחקו לפרש כן, דהא אסור אשת איש חילל בבת אחת עם אסור אשת אחי אביו כמו בתו ואחותו. וכן לקמן באם עבר הזקן פרש הרמב"ם דאסור אשת אב ואסור אשת איש הם שני אסורים הבאים כאחד: {יט} כגון שהיתה לו בת מאשה אחרת ונשא זה האב חמיו של בעל בתו, וכשבא זה על אחות בתו של חתנו שהיא לו בת בתו, היתה אחות אשתו. רש"י. ועין תוספות יום טוב כמה מציאות שיהא חייב יותר, והתנא לא חש למתנינהו דממילא משמע כשתעמד למנון: {כ} עין תוספות יום טוב עוד מציאות אחר על זה, ומסיק בשם הרמב"ם דכל אלו שאסורן משום אסור מוסיף צריך שיהיו האנשים הנאסרים בעולם, אבל אם אינם בעולם אין אומרים הואיל אם היו כו': (עיקר תוי"ט).

רמב"ם יש בא ביאה אחת וחייב עליה שש חטאות כו': הבא על בת בתו חייב עליה משום בת בתו כו': ההלכה הראשונה הולכת אחר שני עקרים מאותן השלשה עקרים והם איסור בת אחת ואיסור מוסיף ואיסור כולל וזה שבשעה שבא ראובן על אמו על דרך משל שהמשיל הגמרא בהלכה זו וילדה לו בת הרי הבת הזו בתו ואחותו והם שני איסורים באים כאחת והבת הזו אפשר לה להנשא לכל אחד מאחי ראובן שאע"פ שהיא ממזרת כבר ידעת שקדושין תופסין בחייבי לאוין ואפשר שיהיו אחי ראובן ממזרים ותהיה הבת מותרת להם לכתחלה הרי בשעה שנשאה שמעון דרך משל נאסרה על כל האחים שהיתה מותרת להם מיגו דניתוסף בה איסור לגבי אחי שמעון איתוסף לראובן ואם מת שמעון או גרשה הרי היא מותרת לכל אחי אביו של ראובן אביה ובשעה שנשאה אחד מדודי ראובן מיגו דאיתוסף בה איסור לגבי אחיו רוצה לומר כל שארי דודיו שהיא היתה להם אשת אח איתוסף איסור לגבי ראובן ונתחייב עליה גם כן משום אשת אתי אביו וכשמת דודו היא מותרת לכל אדם וכשנשאת היתה אשת איש איתוסף בה איסור לכולי עלמא איתוסף בה לראובן ונתחייב עליה גם כן משום אשת איש והיא מותרת לבעלה ולשאר בני אדם אסורה וכשתהיה נדה ואיתוסף בה איסור לבעלה איתוסף בה איסור לגבי ראובן ואם בא ראובן על בתו זו והיא אשת איש ונדה אחר שנשאת לדודה ולדוד אביה חייב עליה שש חטאות ודוגמת ההלכה השניה שתהא דינה בת יעקב מאשה אחרת זולת לאה אחר כן נשא לבן לדינה והיא לו מותרת וילדה דינה בת ושמה שרה דרך העברה הרי שרה זו היא בת בת יעקב ואחות אשתו מאביה והם שני איסורין באים כאחת ושרה זו מותרת להנשא לכל בני יעקב והיא בת אחותם נשא אותה ראובן נאסרה על יתר אחיו איתוסף בה נמי ליעקב איסור כלתו מת ראובן בעל שרה או גרשה הרי היא מותרת לכל אחי יעקב

נשא אותה אחד מהן ואסרה על הנשארים איתוסף בה נמי לגבי יעקב איסור אשת אח מת בעלה זה או גרשה הרי היא מותרת לכל אחי אביו של יעקב ואם נשא אותה אחד מהן נאסרה על הראשונים איתוסף בה נמי ליעקב איסור אשת אחי אביו מת זה הרי היא מותרת לכל אדם נישאת ונעשית אשת איש ונאסרה על הכל ואיתוסף בה נמי איסור ליעקב משום אשת איש אם שגג יעקב בשרה זו והיא נדה ואשת איש והיתה אשתו רחל או לאה קיימת יהא חייב שבע חטאות ואם נשא יצחק שרה זו איתוסף לגבי יעקב בה איסור אשת אב וזה אפשר על הדרך שאני מגיד וזה שהעיקר הידוע אין קדושין תופסין בעריות ואם אחד מאחי יעקב נשא שרה כמו שאמרנו הרי היא ערוה על יצחק ואין לו עליה קידושין לפי שהיא אשת בנו ולפי שהיה אחי יעקב שנשא שרה אחי יעקב מאמו והרי שרה אינה ערוה על יצחק וכבר אמרו שאם נשא אותה אחר כן דוד יעקב והוא אחי יצחק בלי ספק והואיל ונשא אותה אחי יצחק נאסרת על יצחק משום אשת אחיו לפיכך תהא ההלכה שמת אחיו של יצחק ונפלה לפני יצחק ליבוס ויבס אותה והוא מה שאמרו בגמרא ומי שריא ליה אשת אחיו היא והיתה התשובה שנפלה לו ליבמה וענין המאמר הזה מה שבארנו ששרה זו היא בת בת יעקב והיא ג"כ כלת יעקב כפי מה שהיה עיקר ההלכה הרי היא שניה ליצחק מב' צדדין מצד שהיא בת בת בנו ומצד שהיא כלת בנו כמו שבארנו בשני מיבמות ומחמת האיסור הזה אמר אם עבר הזקן ונשאה ר"ל אם עבר יצחק על איסור שבה ונשאה והוא מה שאמר בגמרא שעבר משום כלת בנו ושניה רוצה לומר ואע"פ שהיא שניה שהיא בת בת בנו ונשאר לבאר איזה איסור ניתוסף בה כשנשאת ליצחק עד שניתוסף מחמתו איסור ליעקב ואמרו שזה יהיה בתנאי והוא שאם נזדמן להיות ליצחק בן קטן בשנים מלבד יעקב וזהו תורף דבריהם כגון דאתייליד בן קטן לזקן חיילא איסור על הקטן וחייל נמי עליה דידיה ומאמר זה קשה להבין ולפיכך שים לבך להתבונן בו וזה ששרה זו שמת בעלה שהיה אחי יצחק והיה ליצחק בן קטן כמו שאמרנו מלבד יעקב אילו לא נשאה יצחק היתה אסורה לקטן הזה לכשיגיע לכלל מצות משום אשת אחי אביו בלבד וכשייבס אותה יצחק לכשיגדיל ויבא לכלל מצות יהיו איסור אשת אחי אביו ואשת אביו באים כאחת כפי מה שבאר הגמרא בפרק הזה באיסור חלב ובאיסור טומאה כמו שבארנו ולפיכך התנה ואמר בבן קטן והואיל וניתוסף בשרה איסור אשת אב אצל הבן הקטן לכשיגדיל איתוסף נמי ליעקב והנני חוזר לזכור ההלכה הזאת בסדר ואומר ששרה זאת שהיתה בת בת יעקב ואחות אשתו כמו שבארנו הם ב' איסורין הבאין כאחד וכשנשא אותה ראובן איתוסף על איסור זה איסור כלתו והוא האיסור השלישי וכשנשא אותה אח"כ אחיו של יעקב מאמו איתוסף על זה איסור אשת אח והוא האיסור הרביעי וכשנשאה ישמעאל אחר כך איתוסף על זה איסור אשת אחי אביו והוא האיסור החמישי וכשמת ישמעאל וייבס אותה יצחק איתוסף בה איסור אשת אב ואיסור אשת איש והם שני איסורין הבאים כאחד בין שהיה יצחק חי או מת כמו שנבאר בז' מסנהדרין כשאומר הבא על אשת אב חייב משום אשת אב ומשום אשת איש בין בחיי אביו בין לאחר מיתת אביו וכשתהיה שרה זו נדה ושגג בה יעקב ואשתו קיימת חייב בה שמונה חטאות הנה נתבארו בהלכה זו שלשה דינים שש חטאות וז' ושמונה בביאה אחת. אחר כך אמר וכן הבא על בת אשתו ועל בת בת אשתו והוא שבהלכה שאמרנו

בבתו היא בעצמה תהא בבת אשתו ומה שאמרנו בבת בתו היא בעצמה נאמרה בבת בת אשתו ולא נבאר לנו בש"ס הפירוש אלא שנבאר היאך אפשר שתהא בת אשתו אחותו עד שיהא דינם ודין בתו אחד וזה מבואר כפי מה שאגיד כשבא אביו על אשה וילדה ממנו בת ואח"כ נשא הוא האשה הנבעלת והיא מותרת לו כמו שנתבאר בי"א מיבמות אותה הבת היא אחותו מאביו והיא בת אשתו וכן אם בא אבי אשתו על בתו אותה הממזרת הנולדת היא בת בת אשתו ואחות אשתו והוא מה שרצינו למצוא : (רמב"ם)

פרק ג - משנה ו

הָבֵא עַל חֲמוֹתָו, חֵיב עָלֶיָּהּ מְשׁוּם חֲמוֹתוֹ וְכִלְתּוֹ וְאַחוֹת אִשְׁתּוֹ וְאַשְׁת אָחִיו וְאַשְׁת אָחִי אָבִיו וְאַשְׁת אִישׁ וְנִדְּהָ. וְכֵן הָבֵא עַל אִם חֲמוֹתוֹ, וְעַל אִם חֲמִיו. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר, הָבֵא עַל חֲמוֹתוֹ, חֵיב עָלֶיָּהּ מְשׁוּם חֲמוֹתוֹ וְאִם חֲמוֹתוֹ וְאִם חֲמִיו. אָמְרוּ לוֹ, שְׁלֹשֶׁתָּן שֵׁם אֶחָד הֵן :

ר"ע מברטנורה מְשׁוּם חֲמוֹתוֹ וְכִלְתּוֹ וְאַחוֹת אִשְׁתּוֹ. הָאֵב שְׂבָא עַל בְּתוֹ וְהוֹלִיד מִמֶּנָּה בֵּת, נִשְׂא רְאוּבֵן זֹאת הַבֵּת, הָרִי אִמָּה אֲסוּרָה עָלָיו מְשׁוּם חֲמוֹתוֹ וְאַחוֹת אִשְׁתּוֹ. נִשְׂאֵת לְבָנוֹ שֶׁל רְאוּבֵן, נוֹסֵף עָלֶיָּהּ אֲסוּר מְשׁוּם כִּלְתּוֹ. מֵת בְּנוֹ שֶׁל רְאוּבֵן אוֹ גֵרְשָׁה וְנִשְׂאֵת לְאָחִיו, נוֹסֵף עָלֶיָּהּ אֲסוּר אִשְׁת אָחִיו. מֵת אָחִיו אוֹ גֵרְשָׁה וְנִשְׂאֵת לְאָחִי אָבִיו, נוֹסֵף עָלֶיָּהּ אֲסוּר אִשְׁת אָחִי אָבִיו. נִשְׂאֵת לְעֵלְמָא וְהִיא אִשְׁת אִישׁ וּפְרָסָה נִדְּהָ וּבָא עָלֶיָּהּ רְאוּבֵן בְּעוֹדָה אִשְׁת אִישׁ וְנִדְּהָ, הָרִי חֵיב עָלֶיָּהּ מְשׁוּם כָּל הַשְּׂמוֹת הַלְלוּ: **וְכֵן הָבֵא עַל אִם חֲמוֹתוֹ.** לָבֵן בָּא עַל דִּינָה בֵּת לֵאמֹר בְּתוֹ וְהוֹלִיד מִמֶּנָּה בֵּת וּשְׂמָה סָרַח, הַנוֹשֵׂא סָרַח, נִאֲסָרָה עָלָיו לֵאמֹר מְשׁוּם אִם חֲמוֹתוֹ וּמְשׁוּם אַחוֹת אִשְׁתּוֹ, שֶׁהָרִי סָרַח אִשְׁתּוֹ וְלֵאמֹר שְׂתִיחֵן בְּנוֹת לָבֵן. נִשְׂאֵת לֵאמֹר לָבֵן בְּעֵלְהָ שֶׁל סָרַח וְנִעֲשִׂית כִּלְתּוֹ, וְאַחַר כֵּן לְאָחִיו, וְאַחַר כֵּן לְאָחִי אָבִיו, וּבָא עָלֶיָּהּ בְּעֵלְהָ שֶׁל סָרַח בְּעוֹדָה אִשְׁת אִישׁ וְנִדְּהָ, חֵיב עָלֶיָּהּ מְשׁוּם כָּל הַשְּׂמוֹת

הָלָלוּ: וְאִם חָמְיוּ. רְאוּבֵן בָּא עַל זִקְנֹתוֹ אֵשֶׁת לָבֵן, אִם לָאָה אָמוֹ, וְהוֹלִיד מִמֶּנָּה בֵּת וּשְׁמָה דִינָה, הַנוֹשֵׂא אֶת דִּינָה נֶאֱסָרָה עָלָיו לָאָה אָמוֹ שֶׁל רְאוּבֵן מִשּׁוּם אִם חָמְיוּ וּמִשּׁוּם אַחוֹת אֵשֶׁתּוֹ, שֶׁהָרִי דִינָה אֵשֶׁתּוֹ וְלָאָה אִם חָמְיוּ שֶׁתִּיָּהֵן בָּנוֹת אֵשֶׁת לָבֵן. נַעֲשִׂית פְּלֹתוֹ וְאַחַר כֵּן אֵשֶׁת אָחִיו וְאַחַר כֵּן אֵשֶׁת אָחִי אָבִיו וְאֵשֶׁת אִישׁ וְנָדָה, חֵיב עָלֶיהָ מִשּׁוּם כָּל הַשְּׁמוֹת הָלָלוּ: הַבֵּא עַל חֲמוֹתוֹ חֵיב עָלֶיהָ כּו'. לְאֵשֶׁת לָבֵן שְׁתֵּי בָנוֹת לָאָה וְרַחֵל, וּבֵן אֶחָד וּשְׁמוֹ אֲשֵׁר, וְשֵׁם בֵּת אֲשֵׁר סָרַח, וּבָא אֶחָד מִן הַשּׁוֹק וְנִשָּׂא אֶת רַחֵל וַיִּזְכָּד בֵּת לָאָה וְסָרַח בֵּת אֲשֵׁר, וְאַחַר כֵּן בָּא הַנוֹשֵׂא שְׁלֹשׁ נָשִׁים הָלָלוּ עַל אֵשֶׁת לָבֵן, חֵיב עָלֶיהָ מִשּׁוּם חֲמוֹתוֹ וְאִם חֲמוֹתוֹ וְאִם חָמְיוּ. מִשּׁוּם חֲמוֹתוֹ, שֶׁהָרִי הִיא אִם לָאָה חֲמוֹתוֹ. הִיא אִם רַחֵל אֵשֶׁתּוֹ. וּמִשּׁוּם אִם חֲמוֹתוֹ, שֶׁהָרִי הִיא אִם לָאָה חֲמוֹתוֹ. וּמִשּׁוּם אִם חָמְיוּ, לְפִי שֶׁהִיא אָמוֹ שֶׁל אֲשֵׁר חָמְיוּ: שְׁלֹשֶׁת שֵׁם אֶחָד הֵם. בְּחַד קָרָא כְּתִיבִי וּבְחַד לָאו. הִלְכָּד אֵין חֲלוּק חֲטָאוֹת בִּינֵיהֶן. וְכֵן הִלְכָּה: (ר"ע מברטנורה).

רמב"ם הבא על חמותו חייב עליה משום חמותו כו': הדין הראשון מאלו הארבעה דינים הנזכרים בהלכה זו אפשר שיהיה כך ישמעאל דרך משל בא על בשמת בתו וילדה לו יהודית וכשנשא ראובן יהודית תהא בשמת אסורה עליו משום חמותו ומשום אחות אשתו לפי שהן ב' איסורין באין כאחת ומותר לחנוך שישא בשמת ותהא בשמת אסורה על ראובן ג"כ משום כלתו לפי שהוא איסור מוסיף כמו שזכרנו בהלכה שלפני זו וכן משום אשת אחיו ואשת אחי אביו ואשת איש ונדה כל זה איסור מוסיף לפי שאם ימות חנוך וישאנה שמעון ויגרשנה שמעון וישאנה עשו ואחר כך ישאנה מי שירצה ותהא נדה כמו שבארנו כבר וכן הדין השני מה שאמר וכן הבא על אם חמותו דוגמתו שיבא ישמעאל על יהודית שהיא בת בתו וילדה לו תמנע הנושא תמנע תאסר עליו בשמת משום אם חמותו משום שיהודית היא חמותו ומשום אחות אשתו לפי שבשמת ותמנע מאב אחד ואלו גם כן שני איסורין הבאין כאחת ואינו מן הנמלט ג"כ שתהא בשמת זו כלתו של זו שנשא תמנע אח"כ אשת אחיו אח"כ אשת אחי אביו אח"כ אשת איש ונדה כמו שהקדמנו הדוגמא בה. והדין השלישי מה שאמר ואם חמיו ודוגמת זה שיהיה ישמעאל בא על זקנתו אם הגר המצרית וילדה לו בשמת לפי שהנושא בשמת נאסרה עליו הגר משום אם חמיו לפי שהיא אם ישמעאל אביה של בשמת ומשום אחות אשתו לפי שבשמת והגר בנות אם אחת לפי שישמעאל הוליד אותה מזקנתו ואלו הן שני איסורין הבאים כאחת אח"כ היתה כלתו ואשת אחיו ואשת אחי אביו אח"כ אשת איש אח"כ נדה כל זה באיסור מוסיף כמו שבארנו. והדין הרביעי הוא מה שזכר רבי יוחנן בן נורי כגון שיש ללאה ב' בנות דינה ויוכבד מאשר ונשא כלב ג' נשים אחת מהן דינה השניה מרים בת יוכבד בת לאה והשלישית סרח בת אשר בן לאה וזה וזה מותר לפי שמותר לישא אשה ואחות אמה ואשה ואחות אביה כפי תורתנו ואם שגג כלב בלאה יהיה חייב עליה על דעת רבי יוחנן בן נורי משום חמותו לפי שהיא אם דינה ומשום אם חמותו לפי שהיא אם יוכבד חמותו ומשום אם חמיו לפי שהיא אם אשר ואין הלכה רק אינו חייב בדין זה אלא חטאת אחת לפי שאלו האיסורין אינן אלא משם אחד ר"ל חיבור בין האחים והבנים של אדם זה ר"ל לאה ודע זה: (רמב"ם)

פרק ג - משנה ז

אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, שְׁאַלְתִּי אֶת רַבֵּן גַּמְלִיאֵל וְאֵת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּאַטְלִיס שֶׁל אַמָּאוּס, שֶׁהֲלָכוּ לְקַח בְּהֶמָּה לְמִשְׁתֵּה בְּנוֹ שֶׁל רַבֵּן גַּמְלִיאֵל, הֲבֵיאַתְּ עַל אָחוֹתָיו וְעַל אָחוֹת אָבִיו וְעַל אָחוֹת אִמּוֹ בְּהֶעֱלִים אֶחָד מֵהֶן, חַיֵּב אַחַת עַל כֻּלָּן, אוֹ אַחַת עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, וְאָמְרוּ לִי, לֹא שָׁמְעֵנוּ. אֲבָל שָׁמְעֵנוּ, הֲבֵיאַתְּ עַל חֲמִשׁ נְשִׁי נְדוֹת בְּהֶעֱלִים אֶחָד, שֶׁהוּא חַיֵּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. וְרוֹאִין אָנוּ שֶׁהַדְּבָרִים קָל וְחֹמֶר:

ר"ע מברטנורה בַּאֲטְלִיס. שׁוֹק שְׁמוֹכְרִים שֵׁם בְּשֵׁר: **שֶׁל אַמָּאוּס.** שֵׁם הָעִיר: **הֲבֵיאַתְּ עַל אָחוֹתָיו וְכו'.** הֵכִי קָאָמַר, הֲבֵיאַתְּ עַל אָחוֹתָיו שֶׁהִיא אָחוֹת אָבִיו וְאָחוֹת אִמּוֹ. וּמִשְׁפַּחַת לֵה, כַּגּוֹן שֶׁבֵּא רְאוּבֵן עַל אִמּוֹ וְהוֹלִיד מִמֶּנָּה שְׁתֵּי בָנוֹת וְחִזָּר וּבֵיאַתְּ עַל אַחַת מִבְּנוֹתָיו אֵלָיו וְהוֹלִיד מִמֶּנָּה בֵּן, וּבֵיאַתְּ הֵבִין עַל אָחוֹתָיו שֶׁהִיא אָחוֹת אָבִיו וְאָחוֹת אִמּוֹ **[כא]**: **שֶׁהַדְּבָרִים קָל וְחֹמֶר.** וּמָה הֲבֵיאַתְּ עַל חֲמִשׁ נְשִׁי נְדוֹת שֶׁהֵם שֵׁם אֶחָד, לְנִדְהָ לֹא תִקְרַב, חַיֵּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, הֲבֵיאַתְּ עַל אָחוֹתָיו שֶׁהִיא אָחוֹת אָבִיו וְאָחוֹת אִמּוֹ שֶׁהֵן שְׁלֹשָׁה שְׁמוֹת, כְּלוּמַר שְׁלֹשָׁה לְאוּיִן מְחַלְקִין, אֵינּוּ דִין שֶׁיְהִי חַיֵּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. וְהֵיא קָל וְחֹמֶר פְּרִיכָא הוּא, דְּמָה לְחֲמִשׁ נְשִׁים נְדוֹת שֶׁהֵן גּוֹפִים מְחַלְקִים. אֵלָא טַעְמָא, מְשׁוּם דְּאָמַר קָרָא (וַיִּקְרָא כ) עֲרוֹת אָחוֹתָיו גְּלָה וְגו', וַיִּקְרָא יִתְרָא הוּא, דְּבִרְיָשִׁיָּה דְּקָרָא כְּתִיב וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אָחוֹתָיו וְרָאָה אֶת עֲרוֹתָהּ וְגו', לָמָּה לִי לְמַהֲדַר תּוֹ עֲרוֹת אָחוֹתָיו גְּלָה, אֵלָא לְלַמֵּד עַל אָחוֹתָיו שֶׁהִיא אָחוֹת אָבִיו וְאָחוֹת אִמּוֹ שֶׁחַיֵּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [כא] לְשׁוֹן הַרְמְבִי"ם וּבֵיאַתְּ אוֹתוֹ הֵבִין עַל הַבַּת הָאֲחֵרֶת, הִיא אָחוֹתוֹ מֵאָבִיו, וְאָחוֹת אִמּוֹ מִן הָאָב וּמִן הָאִמּוֹ וְאָחוֹת אָבִיו מֵאִמּוֹ: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אמר רבי עקיבא שאלתי את רבן גמליאל ואת רבי יהושע כו': לא שאל ר"ע על מי שבעל ג' נשים אחת מהם אחותו ואחות אביו ואחות אמו שאין צריך לשאול על זה לפי שהוא מבואר שהוא חייב שלשה חטאות לפי שנאמר בל"ו כריתות מניינא למה לי לפי שאם עשאן כולן בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת אבל שאל אם היתה אשה אחרת והיא אחותו ואחות אביו ואחות אמו ושגג בה ואפשר זה והוא שיהא אדם בא על אמו וילדה לו ב' בנות ובא לו על אחת מהן וילדה לו בן וכשבא אותו הבן על הבת האחרת היא אחותו מאביו ואחות אמו מן האב ומן האם ואחות אביו מאמו והוא מה שאמרו בגמרא משכחת ליה ברשיעא בר רשיעא וכן היא ראייה שלהם ומה שבא על ה' נשים נדות בהעלם אחד שהם משם אחד חייב על כל אחת ואחת אחותו שהיא אחות אמו שהיא אחות אביו שהן ג' שמות אינו דין שיהא חייב על כל אחת ואחת מה לה' נשים נדות שהם גופים מוחלקין תאמר באחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו שהיא גוף א' ת"ל ערות אחותו גלה לחייב על אחותו שהיא אחות אביו שהיא אחות אמו הביאו ראייה לדין זה ממה שאמר ערות אחותו לפי שכבר אמר בסדר אחרי מות ערות אחותך אח"כ שינה בקדושים תהיו ואמר ואיש אשר יקח את אחותו וגו': (רמב"ם)

פרק ג - משנה ח

וְעוֹד שְׁאֵלָן רַבִּי עֲקִיבָא. אֲבָר הַמְדַלְדֵּל
בְּבִהְמָה, מֵהוּ. אָמְרוּ לוֹ, לֹא שָׁמְעֵנוּ. אֲבָל
שָׁמְעֵנוּ בְּאֲבָר הַמְדַלְדֵּל בְּאָדָם, שֶׁהוּא טְהוֹר.
שֶׁכֶּדָּ הָיוּ מִכִּי שְׁחִין שְׁבִירוֹשְׁלִים עוֹשִׂין, הוֹלֵךְ
לוֹ עָרֵב פָּסַח אֶצֶל הָרוֹפֵא וְחוֹתְכוֹ עַד שֶׁהוּא
מְנִיחַ בוֹ כְּשֶׁעָרָה, וְתוֹחְבוֹ בְּסִירָה, וְהוּא נִמְשָׁךְ
מִמֶּנּוּ, וְהֵלָה עוֹשֶׂה פְּסָחוֹ, וְהָרוֹפֵא עוֹשֶׂה פְּסָחוֹ.
וְרוֹאִין אָנוּ שֶׁהַדְּבָרִים קָל וְחֹמֶר {כג} :

ר"ע מברטנורה אבר המדלדל בבהמה. תלוש רבו ומערה במקצתו: מהו. שייטמא משום אבר מן החי כאלו נתלש לגמרי. וקימא לן בהעור והרטב, דאבר מן החי מטמא כנבלה. ואבר הנתלש מן האדם לגמרי מטמא כמת: באבר המדלדל באדם. שמערה קצת, טהור: מפי שחין. שאבריהן נופלין: וחותרה. לא משום טהרה, שקדם לכן נמי טהור. אלא שלא יהא מאוס ברגל באבר המדלדל: שמניח בו כשערה. ואינו חותרה לגמרי, שלא יטמא את החותרה שנוגע בו בשעת פרישה: ותוחבו. לאבר: בסירה. בקוץ [כב] המחבר לקרקע: והוא. החולה: נמשך. ונתלש האבר מאליו. והחולה אינו טמא לפי שמושך עצמו בכח בבת אחת והאבר נתלש ממנו בכח וליכא נגיעה בשעת פרישה: שהדברים קל וחמר. ומה אדם שמקבל טמאה מחיים, האבר המדלדל ממנו טהור, בהמה שאינה מקבלת טמאה מחיים אינו דין שיהא האבר המדלדל ממנה טהור: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [כב] והוא לשון עברי, פקול הסירים [קהלת ז], וכן מבור הסירה [שמואל ב ג] כמדורש חכמינו ז"ל [סנהדרין מט.]: [כג] קל וחמר. ובפרק ט' דחלין משנה ז' ילפינן לה מקרא. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם ועוד שאלן רבי עקיבא אבר המדולדלת בבהמה מהו כו': סירה רצועה וצריך לזעזעו בכח גדול כדי שיפרוש ממנו במהרה ולא יראה כנוגע בו בשעת פרישה ועוד יתבאר בשני מאהלות שאבר מן החי מטמא טומאת מגע ובמשא ובאהל ובענין הק"ו כך הוא ומה אדם שמטמא מחיים אם היה זב ומצורע אבר המדולדל בו טהור בהמה שאינה מטמאה מחיים אבר המדולדל בה אינו דין שיהא טהור וזה ודאי שאינו מטמא טומאת אבר מן החי עד שיפרוש מן הבהמה וכבר נתבאר בתשיעי מחולין ההפרש שיש בין אבר מן החי ואבר מן הנבלה וענין טומאת נבלה: (רמב"ם)

פרק ג - משנה ט

ועוד שאין רבי עקיבא. השוחט חמשה זבחים בחוץ בהעלים אחד, מהו. חייב אחת על כלם, או אחת על כל אחת ואחת. אמרו לו, לא

שָׁמַעְנוּ. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, שָׁמַעְתִּי בְּאוֹכַל מִזְבֵּחַ
אֶחָד בַּחֲמִשָּׁה תַמְחוּיִין בְּהֶעֱלִים אֶחָד, שֶׁהוּא
חַיֵּב עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִשּׁוּם מְעִילָה, וְרוּאָה
אֲנִי שֶׁהַדְּבָרִים קַל וְחֹמֶר. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, לֹא
כִּד שְׁאֵלֶן רַבִּי עֶקִיבָא. אֵלָּא, בְּאוֹכַל נוֹתֵר
מִחֲמִשָּׁה זְבָחִים בְּהֶעֱלִים אֶחָד, מֵהוּ. חַיֵּב אַחַת
עַל כָּלֶן, אוֹ אַחַת עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. אָמְרוּ לוֹ,
לֹא שָׁמַעְנוּ. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, שָׁמַעְתִּי בְּאוֹכַל
מִזְבֵּחַ אֶחָד בַּחֲמִשָּׁה תַמְחוּיִים בְּהֶעֱלִים אֶחָד,
שֶׁהוּא חַיֵּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת מִשּׁוּם מְעִילָה,
וְרוּאָה אֲנִי שֶׁהַדְּבָרִים קַל וְחֹמֶר. אָמַר רַבִּי
עֶקִיבָא, אִם הִלְכָה, נִקְבֵּל. וְאִם לְדִין, יֵשׁ
תְּשׁוּבָה. אָמַר לוֹ, הֲשֵׁב. אָמַר לוֹ, לֹא, אִם
אָמַרְתָּ בְּמְעִילָה שֶׁעָשָׂה בָּהּ אֶת הַמֵּאֲכִיל כְּאוֹכַל
וְאֶת הַמְּהַנֶּה כְּנִהְנֶה **{כח}**, צַרְף הַמְּעִילָה לְזָמַן
מְרַבָּה, תֵּאמַר בְּנוֹתֵר, שְׂאִין בּוֹ אֶחָד מִכָּל אֱלוֹ:

ר"ע מברטנורה באוכל מזבח אחד בחמשה תמחויים. בחמשה תבשילין
חלוקין זה מזה. חיב משום מעילה אם אכלו קדם זריקת דמן:
שהדברים קל וחומר. מה מזבח אחד שאין גופים מחלקים חיב על כל
אחד ואחד משום תמחויין מחלקים **{כד}**, חמשה זבחים דגופים
מחלקים לא כל שפן: **לא כד שאלן רבי עקיבא.** דאם בשוחט שאלן מה
ראיה הביאו לו מאוכל, הא איכא למפרד מה לאוכל שפן נהנה. אלא
על פרחד לא שאל רבי עקיבא אלא באוכל נותר מחמשה זבחים, והביאו
לו ראיה נמי מאוכל: **אם הלכה.** שפך קבלת מרבד, חיב על כל אחד
מהזבחים, נקבלנה ממד: **ואם לדין.** שאתה לומד אותה מקל וחומר
ממעילה, יש תשובה: **את המאכיל פאוכל.** שאם נתן אוכל הקדש
לחברו, חיב פאלו אכל הוא עצמו, דקימא לן המוציא הקדש לחלון
מעל, ולא מי שנתן לו: **והמהנה פנהנה.** במידי דלאו בר אכילה: **צרף**
את המעילה לזמן מרבה. כלומר ועוד חמרא אחרת יש במעילה, שאם
נהנה היום בחצי פרוטה ומכאן עד שנה בחצי פרוטה **{כו}**, מצטרפת
לפרוטה, כדמרבינו מתמעל מעל, רבה: **תאמר באכילת נותר.** שאנו

דְּנִים עָלָיו שְׂאִין בּוֹ אַחַת מִכָּל הַחֲמֻרוֹת הַלָּלוּ. וְלֹא אֶתְבָּרֵרָא מִלְּתָא אִי קַבְּלִיהַּ מִנֵּיהּ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְהַאֲדִיךְ תְּשׁוּבָה אוֹ לֹא קַבְּלִיהַּ מִנֵּיהּ. וּפְסִק הִהְלִיכָה שְׁהֵאוּכַל נוֹתֵר מִחֲמֻשָּׁה זְבָחִים בְּהֶעֱלַם אֶחָד אֵינוֹ חַיֵּב אֶלָּא חֲטָאת אַחַת, וְתַמְחוּיִין אֵינֶן מְחַלְקִין בֵּין לְהִקְל בֵּין לְהַחְמִיר: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (כד) ובמשנה ב' דפרש הר"ב דאין תמחויין מחלקין, אֶתְיָא נְמִי כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, דְּהִכָּא דְאָמַר מְחַלְקִין לְחַמְרָא הוּא דְאָמַר, אֲבָל הֵתִם לְקָלָא לֹא אָמַר. גְּמָרָא. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **(כה)** פְּנֵהָנָה. וְהוּא הֵדִין דְּמַצִּי לְמִימַר הִנְהָנָה כְּאוּכַל, מַה שְׂאִין כֵּן בְּנוֹתֵר. אֶלָּא אֲגַב דְּנִקִּיט מְאָכִיל כְּאוּכַל קְאָמַר מְהֵנָה כְּנֵהָנָה. תּוֹסְפוֹת: **(כו)** בְּהֶעֱלַם אֶחָד. עֵין לְקַמּוֹ בְּסוּף פֶּרֶק ה' דְּמַעֲיִלָּה וּבְמָה שְׁפָתַב הַר"ב שֶׁס. תּוֹסְפוֹת חֲדָשִׁים: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם ועוד שאלן רבי עקיבא השוחט ה' זבחים בחוץ בהעלם כו': נתקשה ר"ש ששאל על זובח והביא ראיה לו מאוכל וזה נהנה וזה אינו נהנה וא"א להביא ראיה מאחד מהם על האחר אבל שאלו על אוכל והביא לו ראיה מאוכל וכן הוא הק"ו שוה ומה אוכל מזבח אחד שאינם גופים מחולקים חייב על כל אחת ואחת משום דתמחויין מחולקין ה' זבחים דגופים מחולקים לא כל שכן ואמר ר"ע שא"א ללמוד חיוב חטאת ממעילה לפי שהמעילה חומר בענייניה. וענין צרף המעילה לזמן מרובה לפי שאם נהנה היום בפחות משוה פרוטה שאינו חייב עליו במעילה ונהנה אחר כן ואפילו לאחר ימים לתשלום שוה פרוטה חייב מעילה ועוד יתבאר דינים אלו במעילה בסוף פרק חמישי: ומה שאמר תאמר בנותר ר"ל באכילת נותר הדין באכילת נותר באלו דברים כמו הדין בחלב ודם והדומה להם וזכר הנותר לפי שכבר נשא ונתן ועליו שאל ולא נתבאר אם קבל ממנו רבי יהושע או לאו וכבר בארתי לך בתחלת הפרק שתמחויין אינן מחלקין לא לקולא כמו שאמרנו בתחלת הפרק ולא לחומרא כמו שהוא אומר כאן שהוא חייב על כל תמחוי ותמחוי וכן הלכה שכל האוכל נותר מה' זבחים בהעלם אחת חייב חטאת אחת: (רמב"ם)

פרק ג - משנה י

אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, שְׂאֵלְתִי אֶת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר,
הַעוֹשֶׂה מְלָאכּוֹת הַרְבֵּה בְּשַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה מֵעֵין

מְלֹאכָה אַחַת, בְּהֶעֱלִם אֶחָד, מֵה הוּא. חַיֵּב אַחַת עַל כָּל־כָּל־אֶחָת, אוֹ אַחַת עַל כָּל אַחַת וְאֶחָת. אָמַר לִי, חַיֵּב עַל כָּל אַחַת וְאֶחַת, מִקָּל וְחֹמֶר, וּמָה אִם הִנָּדָה, שְׂאִין בָּהּ תּוֹצְאוֹת הַרְבֵּה וְחֻטְאוֹת הַרְבֵּה, חַיֵּב עַל כָּל אַחַת וְאֶחַת, שֶׁשֶּׁבֶת, שְׂשֵׁשׁ בָּהּ תּוֹצְאוֹת הַרְבֵּה וְחֻטְאוֹת הַרְבֵּה, אֵינוֹ דִּין שְׂשֵׁה א חַיֵּב עַל כָּל אַחַת וְאֶחָת. אָמַרְתִּי לוֹ, לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְּנִדָּה, שְׂשֵׁשׁ בָּהּ שְׂתִי אֲזַהְרוֹת, שֶׁהוּא מְזַהֵר עַל הִנָּדָה וְהִנָּדָה מְזַהֵר עָלָיו, תֹּאמַר בְּשֶׁבֶת, שְׂאִין בָּהּ אֶלֶּא אֲזַהְרָה אַחַת. אָמַר לִי, הִבָּא עַל הַקְּטָנוֹת יוֹכִיחַ, שְׂאִין בָּהֶן אֶלֶּא אֲזַהְרָה אַחַת וְחַיֵּב עַל כָּל אַחַת וְאֶחָת. אָמַרְתִּי לוֹ, לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְּבָא עַל הַקְּטָנוֹת, שְׂאִין עַל פִּי שְׂאִין בָּהֶן עַכְשָׁיו, יֵשׁ בָּהֶן לְאַחַר זְמַן, תֹּאמַר בְּשֶׁבֶת, שְׂאִין בָּהּ לֹא עַכְשָׁיו וְלֹא לְאַחַר זְמַן. אָמַר לִי, הִבָּא עַל הַבְּהֵמָה {כט}

יוֹכִיחַ. אָמַרְתִּי לוֹ, בְּהֵמָה כְּשֶׁבֶת :

ר"ע מברטנורה מְלֹאכּוֹת הַרְבֵּה מַעֲיִן מְלֹאכָה אַחַת. תּוֹלְדוֹת הַרְבֵּה שֶׁל אֶב אֶחָד : וּבְשֶׁבֶתוֹת הַרְבֵּה. אוֹתָן שֶׁעָשָׂה בְּשֶׁבֶת זוֹ עָשָׂה בְּשֶׁבֶתוֹת אַחֲרוֹת, וְכָל־כָּל־בְּהֶעֱלִם אֶחָד. וּבְגִמְרָא פְּרִידָּה מֵאִי קִמְבַּעֲיָא לִיה דְּנִקְט שֶׁבֶתוֹת הַרְבֵּה וְתוֹלְדוֹת הַרְבֵּה, וְאִמַּי נִקְט תּוֹלְדוֹת וְלֹא אֲבוֹת. וּמְשַׁנֵּי, דְּרַבִּי עֲקִיבָא תִּרְתִּי בְּעֵא מְנִיָּה, חֲדָא הַעוֹשֶׂה מְלֹאכָה אַחַת בְּשֶׁבֶתוֹת הַרְבֵּה וְיִוְדַע שֶׁהוּא שֶׁבֶת אֶלֶּא שְׁסָבוֹר שְׁמִלְאכָה זוֹ מִתְּרַת הִיא, דְּהִינּוּ זְדוֹן שֶׁבֶת וְשִׁגְגַת מְלֹאכּוֹת, וְהַכִּי קָא מְבַעֲיָא לִיה, הַאי דְּעַבַּד מְלֹאכָה אַחַת בְּשֶׁתִּי שֶׁבֶתוֹת מִי אָמַרְיִן כִּיִּן דְּבִשְׁנֵי יָמִים הֵם, אֶף עַל גַּב דְּהֶעֱלִם אֶחָד הוּא, לְגַבִּי מְלֹאכָה הוֹיִן הִנָּדָה שֶׁבֶתוֹת כְּגוֹפִין מְחַלְקִים שֶׁל מְלֹאכָה שְׂאִין דּוּמִים זֶה לָזֶה, כְּגוֹן זֶרַע וְקִצְר בְּהֶעֱלִם אֶחָד בְּזְדוֹן שֶׁבֶת וְשִׁגְגַת מְלֹאכּוֹת דְּחַיֵּב עַל כָּל אַחַת וְאֶחַת, אוֹ לֹא כְּגוֹפִים מְחַלְקִים דְּמָוִן, וְהוּי כְּאֵלוֹ עָשָׂה בְּהֶעֱלִם אֶחָד מְלֹאכָה אַחַת עֶשֶׂר פְּעָמִים דְּאֵינוֹ חַיֵּב אֶלֶּא אַחַת, דְּלִיכָא לְמִימַר הַכָּא יָמִים שְׁבִינְתִּים הוֹיִן יְדִיעָה לְחַלְקָא, דְּדוּקָא לְעִנְיִן שִׁגְגַת שֶׁבֶת הוֹיִן יְדִיעָה לִידַע שֶׁשֶׁבֶת הִיא, אֲבָל לְעִנְיִן שִׁגְגַת מְלֹאכּוֹת לִיכָא יְדִיעָה עַד

שְׁיִלְמֵד. וְעוֹד קִמְבַּעֲיָא לִיה, אִם עָשָׂה תוֹלְדוֹת הֶרְבָּה מֵאֵב אֶחָד חֵיב אַחַת, אוֹ עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, וְלִהְכִי נִקֵּט תוֹלְדוֹת: **אָמַר לִי חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.** פָּשֵׁט לִיה אֶתְרוּיָהוּ לְחִמְרָא **[כז]**, דְּעוֹשֶׂה מְלָאכָה אַחַת בְּשַׁבְּתוֹת הֶרְבָּה בְּזֶדוֹן שַׁבֵּת וְשִׁגְגַת מְלָאכּוֹת חֵיב עַל כָּל שַׁבֵּת וְשַׁבְּתָא, דְּהִנְדֵּי שַׁבְּתוֹת פְּגוּפִים מְחַלְקִים דְּמִין, וְתוֹלְדוֹת שֶׁל מְלָאכּוֹת כַּמְלָאכּוֹת דְּמִין, וְחֵיב עַל כָּל תוֹלְדָה וְתוֹלְדָה, וְאָף עַל פִּי שְׁהוֹן מֵאֵב אֶחָד, כְּאֵלוֹ עָשָׂה אֲבוֹת הֶרְבָּה: **וּמָה נִדָּה.** בְּגִמְרָא אֲמַרִּין תְּנִי נִדּוֹת, הֵבָא עַל חֲמִשׁ נְשִׁים נִדּוֹת חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, דְּגוּפִין מְחַלְקִים נִינְהוּ: **תוֹצְאוֹת הֶרְבָּה.** עֲנִינִין הֶרְבָּה, כְּגוֹן שַׁבֵּת דְּאִיכָּא אֲבוֹת מְלָאכּוֹת וְתוֹלְדוֹתֵיהוֹן. אֲבָל נִדָּה אֵין בָּהּ חֵיבּוּבָא אֲלָא בִּיאָה: **וְהַנְּדָה מִזְהָרַת עָלִיו.** דְּכַתִּיב (ויקרא כ) וְנִכְרַתוּ שְׁנֵיהֶם מִקֶּרֶב עַמָּם **[כח]**: **הֵבָא עַל הַקְּטָנוֹת.** הֵבָא עַל חֲמִשׁ קְטָנוֹת נִדּוֹת חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, וְאָף עַל פִּי שְׁהַקְּטָנָה אֵינָה מִזְהָרַת: **הֵבָא עַל הַבְּהֵמָה יוֹכִיחַ.** שְׁחֵיב עַל כָּל בִּיאָה וּבִיאָה: **בְּהֵמָה כְּשַׁבֵּת.** כְּלוּמַר כִּי הֵיכִי דְּמַבְּעִיא לִי בְּשַׁבֵּת הֵכִי נִמִּי מַבְּעִיא לִי בְּבְהֵמָה. וְלֹא קַבְּלִיה מִנִּיה רַבִּי עֲקִיבָא מִרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, לֹא לְעֲנִין דְּאָמַר עוֹשֶׂה מְלָאכָה אַחַת בְּשַׁבְּתוֹת הֶרְבָּה כְּגוּפִין חֲלוּקִין דְּמִין, וְלֹא לְעֲנִין תוֹלְדוֹת מְלָאכּוֹת כַּמְלָאכּוֹת דְּמִין. וְאֵין הִלְכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר: (ר"ע מברטנורא).

עיקר תוי"ט [כז] וְאָף עַל גַּב דְּמִנְדָּה לֹא מְצִי לְמַפְשֵׁט לִיה אֲלָא חֲדָא. דְּהָא בְּנִדָּה לִיכָּא תוֹלְדוֹת. רַשִׁי: **[כח]** וְקִשְׂיָא לִי דְּפָסוּק זֶה עַל הָעֶנֶשׁ נֶאֱמַר וְעַדִּין אֲזַהְרָה לֹא שְׁמַעְנוּ, וְכַדְלָקְמֹן בְּבְהֵמָה, וְרַשִׁי בְּחֲמֵשׁ פֶּרֶשׁ בְּפָסוּק לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֲרוּהָ **[ויקרא יח]**, לְהַזְהִיר הַנִּקְבָּה פְּזָכָר, לְכַד נֶאֱמַר לְשׁוֹן רַבִּים: **[כט]** **הַבְּהֵמָה כּוֹי.** שְׂאָף עַל פִּי שְׁהִיא נֶעְנֶשֶׁת, כְּדַכְּתִיב וְאֵת הַבְּהֵמָה תִּהְרְגוּ, אֵינָה מִזְהָרַת: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא שְׂאֵלְתִי אֶת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַעוֹשֶׂה מְלָאכּוֹת הֶרְבָּה כּוֹי: צְרִיךְ אַתָּה לְזַכּוֹר כָּל מָה שְׁבִאֲרֵנוּ בּוֹי מִשַּׁבֵּת וְאַחֲ"כ תִדַּע שְׂרִיעַ שְׂאֵל מִמֶּנּוּ בִּי שְׂאֵלוֹת הָאֶחָד בְּמִי שְׁעָשָׂה מְלָאכּוֹת הֶרְבָּה מֵעִין מְלָאכָה אַחַת בְּשַׁבֵּת אֶחָד כְּגוֹן שִׁיהִי ד' וְהִי מְלָאכּוֹת כּוֹלֵן תוֹלְדוֹת אֵב אֶחָד וְשִׁגְגַת בְּאוֹתָן תוֹלְדוֹת בְּשַׁבֵּת אֶחָד אִם הוּא כְּמוֹ שְׁעָשָׂה אֲבוֹת הֶרְבָּה בְּהַעֲלֵם אֶחָד שְׁחֵיב עַל כָּל אֵב (וְאֵב א) אוֹ אֵינוֹ חֵיב אֲלָא אַחַת הוּא אֵיל וְהוּן מֵעִין מְלָאכָה אַחַת הַשִּׁיבוּ שְׁהוּא חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת לְפִי שְׁהַתוֹלְדוֹת (א) צ"ל וְאֵז לְדַעַת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר כְּאֲבוֹת דְּמִיין וְלֹא קַבֵּל מִמֶּנּוּ ר"ע וְכַבֵּר בְּאֲרָנוּ בְּשַׁבְּתֵי מִשַּׁבֵּת כִּי הַעוֹשֶׂה אֵב וְתוֹלְדָה דִּידֵיהּ בְּשִׁגְגָה אַחַת אֵינוֹ חֵיב אֲלָא חֲטָאֵת אַחַת וְהַשְׂאֵלָה הַשְּׁנִית הִיא בְּעוֹשֶׂה מְלָאכָה אַחַת בְּשַׁבְּתוֹת הֶרְבָּה כְּגוֹן שִׁיבְעִיר אֵשׁ בְּשַׁבֵּת זֹו וּבְשַׁבֵּת שְׂאֲחָרִיו כָּל זְמַן שְׁהוּא מְזִיד בְּשַׁבֵּת וְשִׁגְגַת בְּמְלָאכָה כְּגוֹן שִׁידַע בְּכָל יוֹם שַׁבֵּת מֵהֶם שְׁהוּא שַׁבֵּת אֲבָל אֵינוֹ יוֹדַע שְׁהַבְּעָרָה מִן הַמְּלָאכּוֹת הָרִי הוּא חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת לְדַבְּרֵי הַכָּל וְאֵין ר"ע שְׂאֵל עַל זֶה לְפִי שִׁמִּי שַׁבֵּת כְּאִישִׁים הֶרְבָּה וְגוּפִים חֲלוּקִים וְזֶה כְּמִי שְׂבֵא עַל עֲרִיוֹת הֶרְבָּה בְּשִׁגְגָה אַחַת שְׁהוּא חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת לְפִי שְׁהֶם גּוּפִים חֲלוּקִים כְּמוֹ שְׂבִיאֲרָנוּ פְּעָמִים רַבּוֹת אַע"פ שְׁהַבְּעִילָה. מַעֲשֶׂה אַחַת שְׂאֵין בּוֹ שִׁינוּי וְהָרִי זֶה דּוּמָה לְעוֹשֶׂה מְלָאכָה אַחַת בְּשַׁבְּתוֹת הֶרְבָּה וְהוּא שְׂאֲמַרְנוּ שַׁבְּתוֹת כְּגוּפִין דְּמִיין אֲבָל שְׂאֵל ר"ע בְּשִׁגְגַת בְּשַׁבֵּת וּמְזִיד בְּמְלָאכָה כְּגוֹן שִׁידַע שְׁהַבְּעָרָה אֲסוּרָה בְּשַׁבֵּת אֲלָא שְׂשִׁגְגַת

בכל יום מאלו השבתות ולא ידע שהוא שבת הואיל ואין שם ידיעה בינתים ואע"פ שיש בין מלאכה למלאכה ימים כשבת אחד מונין כל אותן שבתות הואיל והיה שוגג בשבת ויהיה דומה למי שהבעיר אש כל היום יום שבת שאינו חייב אלא אחת [אין] (והיא) חייב על כל מלאכה ומלאכה ר"ל על ההבערה שהבעיר שבת זו ועל ההבערה שהבעיר שבת שניה ושלישית ורביעית והשיבו ר' אליעזר ואמר שהוא חייב על כל אחת ואחת ואע"פ שלא נתחדשה לו שום ידיעה ויהיו כל השבתות כשבת אחד ודומה לבא על הנדה שאע"פ שהיא גוף אחד חייב על כל בעילה ובעילה ואפי' אין בין בעילה לבעילה ידיעה לחלק לפיכך הואיל ומצינו שימים שבינתים אע"פ שאין בהם ידיעה לחלק חייב על כל אחת ואחת בנדה כן יהא בשבת מק"ו וכבר ביארו בגמרא דומיא דימים שבינתים בנדה שיבעל ואח"כ תטהר ותטמא ותבעל שניה ותהיה דומיא למה שזכרנו משגגת שבת וזדון מלאכות דומיא חזקה מאד ואינה הלכה אלא הואיל ואין שם ידיעה בינתים אינו חייב אלא אחת רוצה לומר על ההבערה : (רמב"ם)

ד

פרק

פרק ד - משנה א

סֵפֶק אָכַל חֶלֶב, סֵפֶק לֹא אָכַל. וְאֶפְלוּ אָכַל,
סֵפֶק יֵשׁ בּוֹ כִּשְׁעוֹר, סֵפֶק שְׂאִין בּוֹ [ב]. חֶלֶב
וְשֶׁמֶן לְפָנָיו, אָכַל אֶת אֶחָד מֵהֶן וְאִין יְדוּעַ אִיזוֹ
מֵהֶן אָכַל. אֲשֶׁתּוֹ וְאַחֹתוֹ עִמּוֹ בַּבַּיִת, שָׁגַג
בְּאַחַת מֵהֶן וְאִין יְדוּעַ בְּאִיזוֹ מֵהֶן שָׁגַג. שֵׁשֶׁת

וְיוֹם חֹל, וְעָשָׂה מְלֶאכֶה בְּאַחַת מֵהֶן וְאִין יָדוּעַ בְּאִיזוֹ מֵהֶן עָשָׂה. מִבִּיא אֲשֶׁם תְּלוּי :

ר"ע מברטנורה סֶפֶק אֶכֶל חֶלֶב סֶפֶק לֹא אֶכֶל. וְהִיכִי דְמִי, כְּגוֹן חֶלֶב וְשֶׁמֶן לְפָנָיו וְאֶכֶל אֶת אֶחָד מֵהֶן, כְּדַתְנִי בְּסִיפָא. וּפְרוּשֵׁי קִמְפָרֵשׁ, סֶפֶק אֶכֶל חֶלֶב סֶפֶק לֹא אֶכֶל כִּיצַד, כְּגוֹן שֶׁהָיָה חֶלֶב וְשֶׁמֶן לְפָנָיו וַיֵּשׁ כָּאֵן אֶסוּר קְבוּעַ. אֲבָל אִם הָיְתָה לְפָנָיו חֲתִיכָה אַחַת, סֶפֶק שֶׁהָיָה חֶלֶב סֶפֶק שֶׁהָיָה שֶׁמֶן, וְאֶכְלָהּ, פְּטוּר, דְּלֹא אֶקְבַּע אֶסוּרָא **[א]** : וְאֶפְלוּ אֶכֶל. וְדַאי חֶלֶב, סֶפֶק יֵשׁ בּוֹ כְּזֵית. וְכִגוֹן שֶׁבִשְׁעָה שֶׁאֶכְלוּ סְבוּר שֶׁמֶן הוּא וְאַחַר כֶּךָ נוֹדַע לוֹ שֶׁהוּא חֶלֶב, וְסֶפֶק יֵשׁ בּוֹ כְּזֵית סֶפֶק אִין בּוֹ : אֶכֶל אֶת אֶחָד מֵהֶן. וְכִסְבוּר שֶׁמֶן הוּא, וְאַחַר כֶּךָ נוֹדַע שֶׁהָאֶחָד הָיָה חֶלֶב, וְזֶה אִינוֹ יוֹדַע אִיזוֹ אֶכֶל, מִבִּיא אֲשֶׁם תְּלוּי. אֲבָל אִם בִּשְׁעַת אֲכִילָהּ הָיְתָה לוֹ סֶפֶק וְהִזִיד וְאֶכְלָהּ מִסֶּפֶק, הָיָה מִזִיד וּפְטוּר : שֶׁגַּג בְּאַחַת מֵהֶן. כְּסְבוּר זֶה אֲשֶׁתּוֹ, וְאַחַר כֶּךָ נִסְתַּפֵּק אִיזוֹ מֵהֶן הָיְתָה, מִבִּיא אֲשֶׁם תְּלוּי : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[א]** וּלְפִי זֶה הוּא הַדִּין אִם בָּא אֶחָד אַחַר כֶּךָ וְאֶכֶל אֶת הַשְּׂנִיָּה חַיֵּב אֶף עַל גַּב דְּלִפְנָיו לֹא הָיָה אֶלָּא חֲתִיכָה אַחַת. וְדַתְנָן בְּרִישׁ פְּרָקִין דְּלַעִיל עַד אֶחָד אוֹמֵר אֶכֶל [כו], כְּתַב הַרְאֵב"ד דְּמִירִי גַם כֵּן בְּדַאקְבַּע אֶסוּרָא. וְהַכֶּסֶף מִשְׁנָה כְּתַב כִּינּוּן דְּהַעֲד אוֹמֵר דְּדַאי חֶלֶב אֶכֶל שְׁפִיר מִקְרִי אֶקְבַּע אֶסוּרָא אֶפְלוּ בְּחֲתִיכָה אַחַת. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב : **[ב]** סֶפֶק כּוּי. צָרִיךְ לוֹמַר דְּמִירִי שֵׁישׁ שְׁתֵּי חֲתִיכוֹת לְפָנָיו וּבִשְׁתֵּיתָהוֹן כְּשַׁעוּר, וְאֶכֶל מֵאַחַת מֵהֶן כְּזֵית וּמִסֶּפֶק אִי הָיָה כְּזֵית שְׁלֵם אוֹ פְּחוֹת מְעוֹט, וְאֲשַׁמְעִינּוּ דְּאֶפְלוּ בְּסֶפֶק סֶפֶקָא מִיְתֵי אֲשֶׁם תְּלוּי. וְגַבֵּי שֶׁבֶת וְיוֹם חֹל גַּמֵּי מְצִינּוּ לְמִשְׁכַּח שְׁתֵּי חֲתִיכוֹת, כְּגוֹן שֶׁעָשָׂה מְלֶאכֶה בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת דְּסֶפֶק יוֹם אוֹ לַיְלָה, וְגַם אֶקְבַּע אֶסוּרָא, פְּרוּשׁ שֶׁעָשָׂה מְלֶאכֶה בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת קְרוּב לְמוֹצָאֵי שֶׁבֶת, דְּאֶקְבַּע אֶסוּרָא כָּל הַיּוֹם. תּוֹסְפוֹת. אֲבָל מִהֶרְמַבֵּי"ם לֹא מִשְׁמַע כֵּן : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם סֶפֶק אֶכֶל חֶלֶב סֶפֶק לֹא אֶכֶל וְאֶפִּילוּ אֶכֶל סֶפֶק כּוּי : הַבִּיא דוּמִיּוֹת מִן הַמֵּאכֵלִים וְהַמַּעֲשִׂים וְהַבְּעִילוֹת יִבְאֵר לָךְ אִיךְ הוּא לֹא הוֹדַע שְׁחִיב עֲלֵינוּ אֲשֶׁם תְּלוּי כִּשְׁם שֵׁם אֶכֶל חֶלֶב וְחֶלֶב בְּהַעֲלֵם אֶחָד אִינוֹ חַיִּיב אֲלֵא חֲטָאת אַחַת כֶּךָ עַל [לא] הוֹדַע שֶׁלֵּהֶם אִינוֹ חַיִּיב אֲלֵא אֲשֶׁם אֶחָד וְאִם הִיתָה יָדִיעָה בִּינְתֵימָם כִּשְׁם שֶׁהוּא מִבִּיא חֲטָאת עַל כָּל אִי וְאִי כֶּךָ מִבִּיא אֲשֶׁם תְּלוּי עַל כָּל אֶחָד : וְמָה שֶׁאִמַּר מִבִּיא אֲשֶׁם תְּלוּי עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד ר"ל אִם נִתְחַדֵּשׁ לוֹ סֶפֶק בִּינְתֵימָם לְפִי שֶׁעַל הַסֶּפֶק (אִיךְ) מִבִּיאִין אֲשֶׁם כִּשְׁם שֶׁעַל הַיָּדִיעָה (אִיךְ) מִבִּיאִים חֲטָאת דּוּגְמַת זֶה אֶכֶל חֶלֶב וְנִסְתַּפֵּק אַחַר אֲכִילָתוֹ אִם הָיָה חֶלֶב טְהוֹר אִם לֹא וְאֲחִי"כ אֶכֶל חֶלֶב וְנִסְתַּפֵּק גַּם כֵּן אִם הוּא טְהוֹר אוֹ אֶסוּר הָרִי זֶה מִבִּיא אֲשֶׁם תְּלוּי עַל כָּל חֶלֶב וְחֶלֶב : (רמב"ם)

פרק ד - משנה ב

כָּשֶׁם שָׁאֵם אֶכֶל חֵלֶב וְחֵלֶב בְּהֶעֱלִים אֶחָד אֵינוֹ חַיֵּב אֶלָּא חֲטָאת אַחַת, כִּדְּ עַל לֹא הוֹדַע שְׁלָהֶן אֵינוֹ מֵבִיא אֶלָּא אֲשֶׁם אֶחָד. אִם הֵיטָה יְדִיעָה בִּינֵתִים, כָּשֶׁם שֶׁהוּא מֵבִיא חֲטָאת עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, כִּדְּ הוּא מֵבִיא אֲשֶׁם תְּלוּי עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. כָּשֶׁם שָׁאֵם אֶכֶל חֵלֶב וְדָם נוֹתֵר וּפְגוּל בְּהֶעֱלִים אֶחָד, חַיֵּב עַל כָּל אֶחָד וְאַחַד, כִּדְּ עַל לֹא הוֹדַע שְׁלָהֶן מֵבִיא אֲשֶׁם תְּלוּי עַל כָּל אֶחָד וְאַחַד. חֵלֶב וְנוֹתֵר לְפָנָיו, אֶכֶל אֶחָד מֵהֶם וְאִין יְדוּעַ אֵיזָה מֵהֶם אֶכֶל. אֲשֶׁתּוֹ נָדָה וְאַחֹתּוֹ עֲמוּ בַבַּיִת, שָׁגַג בְּאַחַת מֵהֶן וְאִין יְדוּעַ בְּאֵיזוֹ מֵהֶן שָׁגַג. שַׁבַּת וַיּוֹם הַכְּפוּרִים וְעָשָׂה מְלֶאכָה בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת וְאִין יְדוּעַ בְּאֵיזָה מֵהֶם עָשָׂה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּב חֲטָאת, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לֹא נִחְלְקוּ עַל הָעוֹשָׂה מְלֶאכָה בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת, שֶׁהוּא פְּטוּר, שְׂאֲנִי אוֹמֵר, מִקְצַת מְלֶאכָה עָשָׂה מֵהַיּוֹם, וּמִקְצַתָּהּ לְמַחֵר (1). וְעַל מֵה נִחְלְקוּ, עַל הָעוֹשָׂה בְּתוֹךְ הַיּוֹם וְאִין יְדוּעַ אִם בְּשַׁבַּת עָשָׂה וְאִם בַּיּוֹם הַכְּפוּרִים עָשָׂה. אוֹ עַל הָעוֹשָׂה וְאִין יְדוּעַ מֵעִין אֵיזוֹ מְלֶאכָה עָשָׂה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּב חֲטָאת, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר.

אמר רבי יהודה, פוטרו היה רבי יהושע אף מאשם תלוי:

ר"ע מברטנורה פך על לא הודע שלהן. כגון אכל שתי חתיכות כסבור ששתייהן שמן הן ואחר כך נודע שכל אחת מהן ספק, אינו מביא אלא אשם תלוי אחד, הואיל ולא נודע לו בין אכילה לאכילה שספק חלב אכל: **ואם היתה ידיעה בינתיים.** ידיעת ספק: **כשם שהוא מביא חטאת על כל אחת ואחת.** אם היתה ידיעת ודאי בינתיים, כך בידיעת ספק מביא שני אשמות תלויין: **חלב ונותר לפניו.** וסבר דשניהן שמן של היתר: **אשתו נדה ואחותו עמו בבית.** בא על אחת מהן, כסבור לבא על אשתו טהורה, ונמצא שאשתו היתה נדה, ועוד ספק על איזו מהן בא: **ועשה מלאכה בין השמשות.** כסבור חל הוא: **רבי אליעזר מחיב חטאת.** ממה נפשך, אם חלב אכל חיב, אם נותר אכל חיב, וכן כלם **[ג]:** **ורבי יהושע פוטר.** דגבי חטאת כתיב (ויקרא ד) אשר חטא בה, עד שיודע לו במה חטא. ורבי אליעזר, האי אשר חטא בה מבעי ליה פרט למתעסק במלאכת שבת, כגון נתפון לחתך את התלוש וחתך את המחבר, שהוא פטור, כיון דלא נתפון לחתיכה דאסורא **[ד]**. ודוקא מתעסק במלאכת שבת הוא דפטור, דמלאכת מחשבת אסרה תורה **[ה]**. אבל מתעסק בחלבים ובעריות, כגון שאכל חלב או בא על הערוה שלא במתפון, חיב לכלי עלמא, שהרי נהנה: **לא נחלקו.** רבי אליעזר דאמר לא בעינן שיידע במה חטא לא נחלק על רבי יהושע, ומודה לו בעושה מלאכה בין השמשות שבין שבת ויום הכפורים שהוא פטור: **שאני אומר.** חצי שעור המלאכה נעשית בשבת וחצי שעור ביום הכפורים, ואין כאן חיוב חטאת: **מעין איזו מלאכה עשה.** אם חרש או זרע: **פוטרו היה רבי יהושע אף מאשם תלוי.** דגבי אשם תלוי כתיב (ויקרא ה) כי תחטא ולא ידע, פרט לזה שיידע שחטא אלא שאין החטא מסים. וחטאת נמי לא מחיב, שאף על פי שיידע שחטא ממה נפשך, מכל מקום לא הברר לו במה חטא. ופסק ההלכה, שהוא חיב באשם תלוי בין בחלב ונותר לפניו שאפשר שיברר הדבר, בין בעושה מלאכה בין השמשות שבין שבת ויום הכפורים שאי אפשר שיברר הדבר, וכן באשתו נדה ואחותו עמו בבית ושגג באחת מהן, בכל אלו מביא אשם תלוי: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [ג] גמרא אף על גב דלענין טמאת מקדש וקדשיו לא סבירא ליה רבי אליעזר הכי, כדפרש הר"ב בסוף פרק ב' דשבועות: **[ד]** ואם תאמר שוגג נמי דכל התורה כלה לא מתפון לאסור. ויש לומר בכל התורה כלה [כשאמר מתר] הוא בשוגג בדבר שיידע לנו שהוא אסור. אבל הכא מתפון לדבר שהוא היתר לכלי עלמא אם היה כפי מה שהוא סבור, ולכך פטור משום דהוי מתעסק: **[ה]** וקשה דאם כן בה למה לי, דממלאכת מחשבת מצי למילף כוי. ונראה לי דרבי אליעזר לא דריש מלאכת מחשבת ורבי יהושע לא דריש בה. רש"י. וקשה דבסוף פרקין פרש הר"ב בעצמו דדריש בה אליבא דרבי יהושע, ועוד קשה דנקט למלאכת מחשבת בדברי רבי אליעזר. והתוספות

בְּמִסְכַּת שַׁבַּת דָּף ע"ב תִּרְצוּ דִּישׁ לומר דְּמִמְלֵאכֶת מִחֻשְׁבֵּת יִלְפִינוּ נִתְפָּנוּ לְחֻתְפוֹ מִחֻבֵּר זֶה וְחֻתְפוֹ מִחֻבֵּר אַחֵר דְּפִטוּר דְּלֹא נַעֲשִׂית מִחֻשְׁבֵּתוֹ, וְאַצְטְרִיךְ בָּהּ לְנִתְפָּנוּ לְתִלוּשׁ וְחֻתְפוֹ אוֹתוֹ דְּבַר עֲצָמוּ שְׁנִיתְפָּנוּ לְחֻתְכּוֹ וְנִמְצָא שֶׁהִיא מִחֻבֵּר, דְּנִתְקַיְמָה מִחֻשְׁבֵּתוֹ אֲלֵא פּוֹנְתוֹ לְהִתֵּר הִיא. וְהַשְּׁתָּא בֵּין לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֵּין לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֲצְטְרִיכוּ שְׁנֵי הַדְּרָשׁוֹת. וְאִם כֵּן הָר"ב שֶׁפָּתַב מְלֵאכֶת מִחֻשְׁבֵּת אֲתִלוּשׁ לֹא דָק. וְעֵינֵן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[ו]** וּמִקְצָתָהּ כו'. וְהָא שְׁמַעֲיָנָא לִיה דְּמַחֲיָב. דְּתֵנֵן רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר הָאוֹרֵג שְׁלֹשָׁה חוּטִין בְּתַחֲלָה וְאַחַד עַל הָאֲרִיגָה חֵיב. אֲמַר רַב יוֹסֵף, רַבִּי יוֹסִי אֱלִיבָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הָכִי מִתְנִי, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר הָאוֹרֵג שְׁלֹשָׁה חוּטִין בְּתַחֲלָה וּשְׁנַיִם עַל הָאֲרִיג חֵיב. פֶּרֶשׁ רַש"י שְׁנַיִם עַל הָאֲרִיג, כֹּל הַשְּׁעוֹר הוּא זֶה. וּבְתַחֲלָה הֵינוּ טַעֲמָא דְּבַעֲי שְׁלֹשָׁה מְשׁוּם דְּסִתְרִי, דְּשְׁנַיִם אֵינָם מִתְקַיְמִים. אֲבָל הָכָא אֵיכָא לְמִימַר חֻצְיוֹ הַיּוֹם וְחֻצְיוֹ לְמַחֵר: (עֵיקַר תּוֹי"ט).

רמב"ם כֶּשֶׁם שֶׁאִם אָכַל חֶלֶב וְחֶלֶב בַּהֶעֱלַם אַחַת אֵינוֹ חַיִּיב כו'. חֶלֶב וְנוֹתֵר לִפְנֵינוּ אָכַל אֶחָד מֵהֶם וְאֵין יָדוּעַ אִיזָה מֵהֶם בּו': רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר חַיִּיב מִמָּה נִפְשָׁךְ לִפִּי שֶׁעַל אִיזָה מִשְׁנֵי הַמַּעֲשִׂים שַׁעוּשָׁה הוּא חַיִּיב וְר' יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר אֲשֶׁר חֹטֵא בֵּה עַד שִׂיּוּדַע לוֹ עַל מָה חֹטֵא וְאִזּוֹ יִתְחַיֵּב בְּקִרְבֵּן חֹטֵאת וְר' אֱלִיעֶזֶר אֵימַר בֵּה פֶרֶט לְמַתְעַסֵּק רוּצָה לומר שֶׁאֵין מִגְמַתוֹ וְכוּוֹנְתוֹ לְאוֹתוֹ מַעֲשָׂה עַל כָּל פְּנִים אֲבָל הֵיטָה כּוּוֹנְתוֹ לְהַתְעַסֵּק וְלִשְׁחֹק וְאֵין אֲצִלוֹ הַפֶּרֶשׁ בֵּין שִׁיָּהָא הַמַּעֲשָׂה הֵהִיא אוֹתוֹ שֶׁמַּתְעַסֵּק בּוֹ אוֹ זוֹלְתוֹ וְהוּא פִטוּר בַּשַּׁבַּת בְּלִבְד לִפִּי שֶׁהֵעִיקַר הָאֲמִיתִי הַמַּתְעַסֵּק בְּחֻלְבִּים וּבַעֲרִיּוֹת חַיִּיב בַּשַּׁבַּת פִּטוּר מִלֵּאכֶת מִחֻשְׁבֵּת אֶסְרָה תוֹרָה וּפִירוּשׁ זֶה הוּא כֵּן שֶׁהָאָדָם אִם אָכַל דְּבַר מֵהָאִיסוּרִין אוֹ עַל אֶחָד מִן הָאִיסוּרִין דֶּרֶךְ שְׁחֹק וּמַתְעַסֵּק הֵרִי הוּא חַיִּיב וְאִם עָשָׂה מִלֵּאכָה בַּשַּׁבַּת דֶּרֶךְ שְׁחֹק פִּטוּר כְּמוֹ שְׁבֵאֲרָנוּ בַּשַּׁבַּת וְאֵמַר רַבִּי יְהוּדָה שֶׁהוּא פִטוּר אֲצִל ר' יְהוֹשֻׁעַ וְאִפִּי מֵאֲשֶׁם לִפִּי שֶׁנֶּאֱמַר עַל מִי שֶׁחַיִּיב אֲשֶׁם תִּלוּי וְלֹא יָדַע פֶּרֶט לִזֶּה שִׂידַע שֶׁחֹטֵא לִפִּי שֶׁהַמְסוּפֵק אִם חֹטֵא אִם לֹא חֹטֵא הוּא שְׁמַבִּיא אֲשֶׁם תִּלוּי אֲבָל מִי שׁוֹדָאִי אֲצִלוֹ שְׁחֹטֵא אֲלֵא שֶׁאֵינוֹ מְסִיִּים חֹטָאוֹ אֵינוֹ חַיִּיב אֲשֶׁם תִּלוּי וְלֹא גִי"כ חֹטֵאת לִפִּי שֶׁאֵינוֹ יוֹדַע בְּמָה חֹטֵא וּפְסֵק הֵהִלְכָה שֶׁהוּא חַיִּיב בְּאֲשֶׁם תִּלוּי וְאִפִּילוֹ עַל עֲשִׂיַת מִלֵּאכָה בֵּין הַשְּׁמִשׁוֹת כְּמוֹ שֶׁזָּכַר ת"ק וְהַשְּׁמִיעֵנוּ מִחֻלּוּקַתְּם בְּחֻלְבֵּי וְנוֹתֵר שֶׁאֲפֶשֶׁר לְדַעַת בְּאִיזָה מֵהֶם חֹטֵא וְכֵן בַּעֲשָׂה בֵּין הַשְּׁמִשׁוֹת שֶׁא"א לוֹ שִׂיּוּדַע לְעוֹלָם בְּאִיזָה מֵהֶן חֹטֵא כְּמוֹ שְׁבֵאֲרָתִי פַעֲמִים שְׁבִין הַשְּׁמִשׁוֹת סִפְקָא מִן הַיּוֹם סִפְקָא מִן הַלַּיְלָה וְאִי אֲפֶשֶׁר לְעַמּוּד עַל אֲמִיתַת הַדְּבַר וְכֵן בְּאֲשֶׁתּוֹ נִדָּה וְאֲחוֹתוֹ שֶׁאֲפֶשֶׁר לְדַעַת א' מִשְׁתִּיהֶן בּוֹדָאִי אַע"פ שֶׁאֵינוֹ אֲצִלוֹ וְדָאִי אֵמַר שְׁבַכְל אֵלוֹ ר' אֱלִיעֶזֶר מַחֲיִיב חֹטֵאת וְר' יְהוֹשֻׁעַ מַחֲיִיב אֲשֶׁם תִּלוּי: (רמב"ם)

רבי שמעון שזורי ורבי שמעון אומרים, לא נחלקו על דבר שהוא משום שם אחד, שהוא חייב. ועל מה נחלקו. על דבר שהוא משום שני שמות, שרבי אליעזר מחייב חטאת ורבי יהושע פוטר (ז). אמר רבי יהודה, אפלו נתפון ללקט תאנים ולקט ענבים, שחורות ולקט לבנות, לבנות ולקט שחורות, רבי אליעזר מחייב חטאת, ורבי יהושע פוטר. אמר רבי יהודה, תמה אני אם יפטר בה רבי יהושע. אם כן, למה נאמר (ז) ויקרא (ד), אשר חטא בה. פרט למתעסק:

ר"ע מברטנורה משום שם אחד. כגון שתי נשים נדות עמו בבית ושגג באחת מהן: שהוא חייב. שהרי ידע במה חטא: על דבר שהוא משום שני שמות. כגון ספק קצר ספק טחן: אפלו נתפון ללקט תאנים ולקט ענבים. בגמרא מפרש מלתיה דרבי יהודה במתפון ללקט תאנים תחלה ואחר כך ענבים, והלכה ידו על האחרונים ולקט ענבים תחלה ואחר כך תאנים. וכן אם היה מתפון ללקט שחורות ואחר כך לבנות ונהפך הדבר ולקט לבנות תחלה ואחר כך שחורות: רבי אליעזר מחייב חטאת. דהואיל ולשניהם נתפון לא אכפת לן במקדס ומאחר: ורבי יהושע פוטר. הואיל ובשעת לקיטת כל אחד ואחד לא לזה נתפון, הוי ליה כמתעסק ופטור: הכי גרסינן אמר רבי שמעון תמהני אם פטר בזה רבי יהושע. אם כן למה נאמר אשר חטא בה (ח). סתם מתניתין קא מתמה על תמיהתו של רבי שמעון, אם כן דלא פטר בזה רבי יהושע, למה נאמר אשר חטא בה. ומשני, פרט למתעסק, לאפוקי מי שלא היה מתפון ללקט כלל, או שהיה מתפון ללקט תאנים לבד ולקט ענבים לבד, שלא נעשית מחשבתו כל עקר. והלכה כרבי יהושע, וכמו שפרשה למלתיה רבי יהודה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (ז) שרבי אליעזר כו'. דבה דכתיב בקרא בין אידיעה בין אחטאת היא. לרבי יהושע עד שיתפון לחטא בה ולעת הידיעה ידע במה חטא, ולרבי אליעזר כיון שנתפון לדבר שיש בו חטא ולעת ידיעה נודע לו

שְׁחָטָא. כְּדֵי פִּרְשׁ רִשְׁיִי: {ח} הָוָה מְצִי לְמִימְרֵי וְלִיטְעֵמָךְ וְלְרַבֵּי אֱלִיעֶזֶר לָמָּה
נִאָמַר בָּהּ, דְּהָא אֵיהּ לִית לִיהַּ דְּרִשָּׂא דְּעֵד שְׁיִנְדַע כּוֹי: (עיקר תווי"ט).

רמב"ם ר' שמעון ור"ש שזורי אומרים לא נחלקו על דבר כו': משם אחד
כגון ב' נשים נדות עמו בבית או שתי אחיות ושגג באחת מהן ואין ידוע
באזה מהן שגג וכבר בארנו פעמים שמלאכת מחשבת אסרה תורה וכל זמן
שנתכוין ללקט תאנים ולקט ענבים פטור בין לרבי יהושע בין לר"א ומה
שאמר ר' יהודה ששניהם חולקים בזה היא כפי מה שאני אומר לך והוא
שר' יהודה אומר שאם נתכוין ללקוט תאנים ואח"כ ענבים ונהפך לו ולקט
ענבים ראשונה ואח"כ תאנים רבי אליעזר מחייב חטאת הואיל ולקט כל
מה שחשב עליו ללקוט ור' יהושע פוטר הואיל ולא לקט כמו שחשב ותפס
עליו ר' שמעון ואמר לו תמה אני אם יפטור בזה רבי יהושע ותפס רבי יהודה
תימה שנית על זה ואמר למה אתם תמהים על רבי יהושע שהוא פוטר
ורחמנא אומר אשר חטא בה א"כ למה נאמר אשר חטא בה השיבו ר' שמעון
ואומר שאשר חטא בה לא בא אלא פרט למתעסק כגון שלא נתכוין ללקוט
כל עיקר אבל נתעסק או נתכוין ללקוט תאנים בלבד ולקט ענבים חייב
והלכה כרבי יהושע כמו שפירש אותו רבי יהודה ולפיכך פסק ההלכה שאפי'
שגג בב' נשיו נדות שהם משם אחד חייב אשם תלוי לדעת רבי יהושע
וחטאת לדעת ר"א והלכה בזה גם כן כר' יהושע: (רמב"ם)

ה

פרק

א

משנה

-

ה

פרק

דָּם שְׁחִיטָה בְּבִהְמָה, בְּחִיָּה {ב} וּבְעוֹפוֹת, בֵּין
טְמֵאִים וּבֵין טְהוֹרִים, דָּם נְחִירָה, וְדָם עֶקוֹר

(ג), וְדַם הַקֶּזֶה שֶׁהִנָּפֵשׁ יוֹצֵאָה בּוֹ **(ד)**, חֲזִיבִים עָלָיו. דַּם הַטְּחוּל, דַּם הַלֵּב, דַּם בֵּיצִים, דַּם דָּגִים, דַּם חֲגָבִים, דַּם הַתְּמָצִית, אֵין חֲזִיבִין עָלֵיהֶן. רַבִּי יְהוּדָה מְחִיב **(ז)** בְּדַם הַתְּמָצִית :

ר"ע מברטנורה דם שחיטה. בין בבִּהֶמָה בין בַּחֲיָה בין בַּעוֹפוֹת, בֵּין דַּם נְחִירָה בֵּין דַּם עֶקוּר שֶׁנֶּעְקְרוּ הַסִּימָנִים, וְכֵן דַּם הַקֶּזֶה שֶׁהִנָּפֵשׁ יוֹצֵאָה בּוֹ, וְאִיזְהוּ דַּם שֶׁהִנָּפֵשׁ יוֹצֵאָה בּוֹ, כָּל זָמַן שֶׁהוּא מְקַלֵּחַ, דְּהֵינּוּ הָאֲמָצְעִי. יֹצֵא רֹאשׁוֹן שֶׁבַתְחֵלֶת הַהֶקֶזֶה, וְאַחֲרוֹן לְאַחַר שֶׁכֻּלָּה הַדָּם וְנִתְמַעֵט, שֶׁהוּא שׁוֹתֵת בְּסֻמוֹד וְאִינוּ מְקַלֵּחַ מִרְחוֹק **(א)**, שְׁאִין זֶה דַּם הַנֶּפֶשׁ : חֲזִיבִים עָלָיו. אִם אֶכֶל מִמֶּנּוּ כְּזֵית חֲזִיב כָּרֵת : דַּם הַלֵּב. דַּם הַנִּבְלָע בְּבֶשֶׂר הַלֵּב, וְהוּי כְּשֶׁאֵר דַּם הָאֲבָרִים שֶׁהוּא בְּלֹא, וְאֵין חֲזִיבִין עָלָיו כָּרֵת. אֲבָל דַּם הַנִּמְצָא בַּחֲלָל הַלֵּב, מִבֵּית הַשְּׁחִיטָה הוּא בָּא, שֶׁהִבְהֶמָה שׁוֹאֶפֶת בְּעַת שְׁחִיטָה וּמְכַנְסֵת דַּם מִבֵּית הַשְּׁחִיטָה בַּחֲלָל הַלֵּב, וְחֲזִיבִים עָלָיו כָּרֵת אִם יֵשׁ בּוֹ כְּזֵית : דַּם בֵּיצִים. אֵית דְּמִפְרָשֵׁי דַּם שֶׁבִּיצי הַזָּכָר בְּשׁוּר אֵיל וְתִישׁ. וְלִי נִרְאָה, דַּם הַנִּמְצָא בְּבִיצַת תְּרַנְגְלַת : וְדַם הַתְּמָצִית. שְׁמַתְמָצָא וְנִסְחָט וְשׁוֹתֵת כְּשִׁיזָא. לְשׁוֹן וְנִמְצָה דָּמוֹ (וַיִּקְרָא א) : אֵין חֲזִיבִים עָלָיו כָּרֵת. שְׁאִין כָּרֵת אֲלֵא בְּדַם הַנֶּפֶשׁ. דְּכִתִּיב (שֵׁם יו) כִּי נִפֵּשׁ כָּל בֶּשֶׂר דָּמוֹ הוּא כָּל אֲכָלָיו יִכְרֵת. וַיִּפְסַק הַהֶלְכָה, דְּדַם הַטְּחוּל וְהַלֵּב וְהַכְּלִיּוֹת וְדַם הַתְּמָצִית הֲרִי אֵלוֹ בְּאִזְהָרָה וְכָל דַּם לֹא תֹאכְלוּ, וְלוֹקִין עָלֵיהֶם וְאֵין בָּהֶם מִשׁוּם כָּרֵת. וְדַם הַנִּמְצָא בְּבִיצִים, אֲסוּר מִדְּבָרֵי סוּפְרִים. וְדַם שְׂרָצִים, אִם אֲכָלוּ מִמֶּנּוּ כְּזֵית לֹקֶה מִשׁוּם אוֹכֵל שְׂרָץ, וְלֹא מִשׁוּם אוֹכֵל דָּם. וְדַם דָּגִים וְחֲגָבִים טְהוּרִים, מִתֵּר לְכַתְּחֻלָּה **(ה)**, אֲבָל צְרִיד שֶׁיְהִיָּה בְּדַם דָּגִים, קִשְׁקָשִׁים, שִׁיּוּכִיחַ עָלָיו שֶׁהוּא דַּם דָּגִים, מִפְּנֵי מִרְאִית הָעֵין **(ו)**. וְדַם הָאָדָם, אֲסוּר מִדְּבָרֵי סוּפְרִים כְּשֶׁפִּרֵּשׁ מִן הָאָדָם, וְאֵין לוֹקִין עָלָיו : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (א) לְשׁוֹן רִש"י, בַּתְּחֵלָה שָׁחַר וְאַחַר כֶּךָ יוֹצֵא אָדָם, וְשִׁתִּיהוּ בְּשִׁתִּיתָה בְּלֹא קְלוּחַ בְּרְחוֹק, וְאַחַר כֶּךָ מְקַלֵּחַ, וּבִסוּף כְּשֶׁהִדָּם מִתְמַעֵט שׁוֹתֵת וְיֹרֵד. עַד כָּאן. וְהֵאֵי דַּם הַקֶּזֶה רְצוּנוֹ לומר הַקֶּזֶת בַּעַל חֵי שֶׁאֲסוּר דָּמוֹ. שְׁדַם הָאָדָם אֵין חֲזִיבִים עָלָיו. הַרְמַב"ם : **(ב) בְּחִיָּה כו'**. יִלְפִינָן לְהוּ בַּגְמָרָא מְקַרְאֵי : **(ג) דַּם כו'**. פִּרְשׁ הַר"ב בְּבָבָא קָמָא וּבְחֲלִין, נְחִירָה שֶׁתּוֹחַב הַסַּכִּין בְּנְחִירָיו וְחֻתְּדָּ, וְעִקְרָה שֶׁעוֹקֵר הַסִּימָנִין מִמְּקוֹם חִבּוּרָן. וְכַתְּבוּ הַתּוֹסְפוֹת אֲבָל קֶשֶׁה כִּיּוֹן שֶׁאֵינָה מֵתָה עַל יְדֵי כֶּךָ, וְהַלְכָה לְמִשְׁהָ מְסִינֵי שֶׁהִיא פְּסוּלָה [כְּשִׁשׁוּחַט אַחַר כֶּדָּ], אִם כֵּן דְּמָה אֵינָה בְּכָרֵת כִּיּוֹן שְׁאִין הַנֶּשְׁמָה יוֹצֵאתָ בּוֹ. לְכֶךָ צְרִיד לומר דַּם מִשְׁחִיטָה שֶׁהִיָּתָה לְאַחַר עֶקוּר. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב בְּשֵׁם הַרְמַב"ן : **(ד) שֶׁהִנָּפֵשׁ כו'**. וְהוּא הַדִּין דְּבְּדַם שְׁחִיטָה וְנְחִירָה וְעֶקוּר בְּעֵינָן שֶׁהִנָּפֵשׁ יוֹצֵאָה בּוֹ. אֲלֵא לֹא אֲצִטְרִיד לְמִימַר רַק גְּבִי דַּם הַקֶּזֶה, שְׁאִין רְגִיל שִׁיקִיז דַּם לְבָהֶמָתוֹ עַד שֶׁיֹּצֵא לָהּ דַּם הַנֶּפֶשׁ. תּוֹסְפוֹת. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב : **(ה)** וְדַם דָּגִים טְמֵאִים אֲסוּר. וְאֵין לוֹקִים עָלָיו מִשׁוּם דַּם וְלֹא מִשׁוּם שְׂרָץ הַמַּיִם. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב : **(ו)** וְלֹא הַצְרִיד שׁוּם הוֹכְחָה לְדַם חֲגָבִים. וּבַגְמָרָא נִמִּי לֹא

אֶתְמַר אֶלָּא בְּדָגִים. וְצָרִיךְ עֵינֵן אִם הוּא הַדִּין בְּחַגְבֵּים אִי לֹא: {ז} מְחִיב.
וּמוֹדָה רַבִּי יְהוּדָה לְעֵנֵן כְּפָרָה. שְׁנֵאָמַר כִּי הַדָּם הוּא בְּנִפְשׁ יִכְפֹּר [ויקרא יז], דָּם
שֶׁהִנְפֵּשׁ יוֹצֵאָה בּוֹ מִכְפָּר כּו', וְהִכָּא הֵינּוּ טַעְמָא דְמַרְבֵּי לֵיהּ מְכַל דָּם. גְּמָרָא:
(עיקר תוי"ט).

רמב"ם אכל דם שחיטה בבהמה בחיה ובעופות בין טמאין בין כו': ענין מה
שאמר חייבין עליו ואין חייבין עליו הוא במי שאוכל ממנו כזית אם חייב
כרת או אינו חייב אמרו בספרא כל דם לא תאכלו שומע אני אף דם מהלכי
שתיים דם ביצים דם דגים דם חגבים הכל בכלל ת"ל לעוף ולבהמה מה עוף
ובהמה מיוחדים שיש בהם טומאה קלה וטומאה חמורה ויש בהם איסור
והיתר והם מין בשר אף כל שיש בהם טומאה קלה וטומאה חמורה ויש
בהם איסור והיתר והם מין בשר אוציא דם מהלכי שתיים שאין בהם
טומאה קלה אוציא דם שרצים שאין בהן טומאה חמורה אוציא דם ביצים
שהם מין בשר אוציא דם דגים וחגבים שכולו היתר: וענין מה שאמר על
האדם והוא מהלכי שתיים שאין בהן טומאה קלה לפי שבשעה שימות כל
מה שיטמא בו טומאה חמורה מטמא ר"ל שהוא מטמא אדם במגע ובמשא
אבל בהמה ועוף לפעמים מטמא טומאה חמורה והיא טומאת נבלה
שמטמא במגע ובמשא וכן נבלת העוף הטהור מטמא בגדים בבית הבליעה
כמו שנבאר בתחלת מסכת טהרות ומטמא ג"כ טומאה קלה והיא טומאת
אוכלין שזכרנו אותן פעמים ועוד נבאר אותן ג"כ במסכת טהרות: ומה
שאמר שכולו היתר לפי שאינן צריכין שחיטה ר"ל דגים וחגבים והואיל
ונתאמת שדם האדם אין חייבין עליו כרת הרי מה שאמר במשנה זו דם
הקזה ר"ל דם הקזת בעלי חיים שאסור דמו והגבילו שאין הנפש יוצאת בו
והוא שיפסק מלצאת בקילוח כמו שיוצא בתחלת הקזה אלא מקלח קילוח
ופוסק ולא יארע זה אלא כשיתמעט הדם בתכלית ולא ישאר ממנו
בעורקים אלא שיעור מועט הטבע משתדל להחזיק בו ואינו יכול מפני
שתשש הכח ונחלש וכל זמן שהטבע גובר ומשתדל מחזיק בו וכשיחלש
וירפא מקלח ופוסק ולא יארע זה אלא קרוב למיתה והוא דומה לדם
התמצית אבל כל הדם הניגר בקילוח הרי הוא דם שהנפש יוצאת בו זהו
שאמרו עליו מאמר הזה איזהו דם שהנפש יוצאת בו כל שהוא מקלח ודע
שדם האדם אע"פ שאין חייבין עליו כרת הרי הוא אסור ולא מותר לאכול
לכתחלה והאוכלו [אינו] חייב מלקות וכן דם שקצים ורמשים אבל דם הלב
ודם הטחול ודם הכליות ודם האברים חייבים מלקות לפי שהוא בלא
תעשה ואין בו כרת ומה שאמרו דם הלב ר"ל הדם הנמשך אל הלב בשעת
שחיטת בעלי חיים אבל הדם שיש בלב עצמו חייבים עליו כרת לפי שהוא
דם האמתי ודע שעיקר בידינו דם השרץ כבשרו לענין טומאה וכבר זכרנו
זה עוד נבאר אותו במקומו מסדר טהרות וכן האוכל כזית מדם השרץ לוקה
משום אוכל שרץ ולא משום אוכל דם אבל דם דגים וחגבים הרי הוא מותר
לכתחילה ודם דג טמא אסור ואין לוקין עליו משום דם ולא משום שרץ
המים ודע זה ואין הלכה כרבי יהודה: (רמב"ם)

פרק ה - משנה ב

רַבִּי עֲקִיבָא מְחַיֵּב **[ח]** עַל סִפְק מְעִילוֹת אֲשֶׁם תְּלוּי, וְחֻכְמִים פּוֹטְרִים. וּמוֹדָה רַבִּי עֲקִיבָא, שֶׁאֵין מֵבִיא אֶת מְעִילָתוֹ עַד שֶׁתִּתְּוֹדַע לוֹ, וְיָבִיא עִמָּה אֲשֶׁם וְדָאֵי. אָמַר רַבִּי טַרְפוֹן, מַה לָּזָה מֵבִיא שְׁתֵּי אֲשָׁמוֹת. אֶלָּא יָבִיא מְעִילָה וְחֻמְשָׁה, וְיָבִיא אֲשֶׁם בְּשָׁנֵי סְלָעִים, וַיֹּאמֶר, אִם וְדָאֵי מְעִילָתִי, זֶה מְעִילָתִי וְזֶה אֲשָׁמִי. וְאִם סִפְק, הַמְּעוֹת נִדְבָה וְאֲשֶׁם תְּלוּי. שְׁמַמִּין שֶׁהוּא מֵבִיא עַל הוֹדַע, מֵבִיא עַל לֹא הוֹדַע **[יא]** :

ר"ע מברטנורה סִפְק מְעִילוֹת. סִפְק נִהְנָה מִן הַהִקְדָּשׁ סִפְק לֹא נִהְנָה: וְחֻכְמִים פּוֹטְרִים. דְּבַחְטָאת כְּתִיב מִצּוֹת **[ט]** וּבְאֲשֶׁם תְּלוּי כְּתִיב מִצּוֹת, כֹּל שֶׁחִיבִין עַל שְׁגָגָתוֹ חֻטָּאת, חִיבִין עַל לֹא הוֹדַע שְׁלוֹ אֲשֶׁם תְּלוּי. וְנִהְנָה מִן הַהִקְדָּשׁ שֶׁאֵין חִיבִים עַל שְׁגָגָתוֹ חֻטָּאת אֶלָּא אֲשֶׁם וְדָאֵי, אֵין חִיבִין עַל לֹא הוֹדַע שְׁלוֹ אֲשֶׁם תְּלוּי: שֶׁאֵינוֹ מֵבִיא אֶת מְעִילָתוֹ. אֵין צָרִיךְ לְהֵבִיא הַמָּמוֹן: שְׁתֵּי אֲשָׁמוֹת. שְׁאִם הוֹדַע לוֹ שֶׁחֻטָּא אַחַר שֶׁהֵבִיא אֲשֶׁם תְּלוּי, צָרִיךְ לְהֵבִיא אֲשֶׁם וְדָאֵי: יָבִיא מְעִילָה וְחֻמְשָׁה. קָרוֹן הַמָּמוֹן שֶׁנִּסְתַּפֵּק לוֹ אִם נִהְנָה מִמֶּנּוּ וְחֻמְשׁוֹ: בְּשְׁתֵּי סְלָעִים. אֵיל הַנִּקְחַ בְּשְׁתֵּי סְלָעִים, דְּכְתִיב (שם ח) בְּעֶרְכָּךְ כֶּסֶף שְׁקָלִים: וְאִם סִפְק. הֵכִי קֹאמֶר, וְאִם בְּסִפְקוֹ עוֹמֵד לְעוֹלָם **[י]** יִהְיֶה בְּאֲשֶׁם תְּלוּי: שְׁמַמִּין שֶׁמֵבִיא עַל הוֹדַע מֵבִיא עַל לֹא הוֹדַע. הַלְּפָדֵךְ יָכוֹל לְהֵבִיא וּלְהִתְנוֹת. וְהִלְכָה בְּחֻכְמִים: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[ח]** מְחַיֵּב כּוֹי. פְּלִיגִי בְּדַרְשָׁא דְקָרָאֵי בְּגִמְרָא: **[ט]** פְּרוֹשׁ בְּחֻטָּאת קְבוּעָה: **[י]** דָּאִם סִפְק מֵאֵי קֹאמֶר, פְּשִׁיטָא דְסִפְק הוּא לוֹ: **[יא]** שְׁמַמִּין כּוֹי. לֹא בְּעֵי לְאֶתוּיֵי אֲשֶׁם וְדָאֵי, דְּלֹא בְּעֵי יְדִיעָה לְכַתְּחִלָּה כְּמוֹ בְּחֻטָּאת. שְׁאִם הִיא סִפְק מֵבִיא אֲשֶׁם תְּלוּי, וּלְכִי מִתְּוֹדַע מֵבִיא חֻטָּאתוֹ. גִּמְרָא: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם רבי עקיבא מחייב על ספק מעילה אשם תלוי כו': חכמים אומרים כל מה שחייב על שגגתו חטאת הוא שחייב על לא הודע שלו אשם תלוי והנהנה מן ההקדש בשגגה שחייב במעילה הואיל ואינו חייב אלא אשם

ודאי על שגגתו לא יביא אשם תלוי על לא הודע אם נסתפק לו אם נהנה
ואם לא נהנה ר' עקיבא אומר כל שחייב על שגגתו קרבן אפילו היה האשם
אשם ודאי חייב על לא הודע שלו אשם תלוי ומה שאמר ואם ספק אין ר"ל
שהוא אמר כדברים האלה אלא הרי הם דברי רבי טרפון שאומר אם היה
לא הודע זה מכל וכל ועמד בספקא אותו אשם יהיה אשם תלוי ואותם
המעוות נדבה:

ומה שאמר שממין שהוא מביא ביאור שאם בודאי אצלו שמעל חייב אשם
ודאי והוא איל וכן אשם תלוי איל ושניהם יחד ר"ל אשם ודאי ואשם תלוי
קרבין בזכרי הכבשים כמו שבארנו בתחלת סדר זה והלכה כחכמים:
(רמב"ם)

פרק ה - משנה ג

אמר לו רבי עקיבא, נראים דבריוך במעילה
מעטה. הרי שבא על ידו ספק מעילה במאה
מנה, לא יפה לו שביא אשם בשתי סלעים
ואל יביא ספק מעילה במאה מנה. הא מודה
רבי עקיבא לרבי טרפון במעילה מעטת.
האשה שהביאה חטאת העוף ספק, אם עד
שלא נמלקה נודע לה שילדה ודאי, תעשנה
ודאי. שםמין שהיא מביאה על לא הודע,
מביאה על הודע:

ר"ע מברטנורה **חטאת העוף ספק**. האשה שילדה ספק מין פטור ספק
מין חיוב, מביאה כבש לעולה, ומתנה, אם מין חיוב יהא לחובה, ואם
מין פטור יהא לנדבה. אבל חטאת מביאה בספק ואינה נאכלת, שפא

חֲלִין הִיא וּמְלִיקַת חֲלִין נְבֵלָה: תַּעֲשֶׂנָּה וְדַאי. וְתֹאכַל לִפְתָּנִים כְּשֶׁאָר
חֲטָאוֹת: שְׂמִמִּין שֶׁהִיא מְבִיאָה. שְׁהָרִי פְּרִידָה אַחַת מִן הַתּוֹרִים אוֹ מִן
בְּנֵי הַיּוֹנָה הִיא מְבִיאָה לְחֲטָאֵת, בֵּין וְדַאי יוֹלְדֵת בֵּין עַל סִפְקָ יוֹלְדֵת: (ר"ע
מברטנורה).

רמב"ם אָמַר לוֹ ר"ע נִרְאִים דְּבָרִיךְ בְּמַעֲלָה מַעוֹטָה הָרִי כו': הָאִשָּׁה
שֶׁהִבִּיאה חֲטָאֵת הָעוֹף סִפְקָ כו': כִּבְר יָדַעַת שְׂרִיעַ מַחֲיִיב בְּסִפְקָ מַעֲלֹת אִשָּׁם
תְּלוּי וְזֶה שֶׁאֵכֵל חֲתִיכָה שֶׁל קֹדֶשׁ כִּבְר מַעַל שֶׁכִּבְר נִהְנָה מִן הַהִקְדָּשׁ בְּשִׁגְגָה
וּלְפִיכֵךְ חַיִּיב עַל אֶחָד מִשְׁנֵיהֶם אִשָּׁם תְּלוּי: וְרַבִּי יוֹסִי הוּא ת"ק בְּעַצְמוֹ וְאִין
חֹלֵק עֲלֵיו ר"ל שְׁדַעְתּוֹ שֶׁאִין חַיִּיב עַל סִפְקָ מַעֲלָה אִשָּׁם תְּלוּי וְכֵן הִלְכָה:
(רמב"ם)

פֶּרֶק ה' - מִשְׁנָה ד'

חֲתִיכָה שֶׁל חֲלִין וְחֲתִיכָה שֶׁל קֹדֶשׁ, אֶכֶל אַחַת
מֵהֶן וְאִין יָדוּעַ אִיזוֹ מֵהֶן אֶכֶל, פְּטוֹר. רַבִּי
עֲקִיבָא מְחַיֵּב בְּאִשָּׁם תְּלוּי. אֶכֶל אֶת הַשְּׁנִיָּה,
מְבִיא אִשָּׁם וְדַאי. אֶכֶל אֶחָד אֶת הָרִאשׁוֹנָה,
וְבָא אַחֵר וְאֶכֶל אֶת הַשְּׁנִיָּה, זֶה מְבִיא אִשָּׁם
תְּלוּי וְזֶה **יב** מְבִיא אִשָּׁם תְּלוּי, דְּבָרִי רַבִּי
עֲקִיבָא. רַבִּי שְׂמַעוֹן אוֹמֵר, שְׁנֵיהֶם מְבִיאִים
אִשָּׁם אֶחָד. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, אִין שְׁנַיִם מְבִיאִים
אִשָּׁם אֶחָד:

ר"ע מברטנורה **ורבי עקיבא מחיב**. רַבִּי עֲקִיבָא לְטַעֲמִיָּה, דְּמְחַיֵּב אִשָּׁם
תְּלוּי עַל סִפְקָ מַעֲלֹת: שְׁנֵיהֶם מְבִיאִין אִשָּׁם אֶחָד. בְּשִׁתְּפוּת, וַיֹּאמֶר זֶה
לְזֶה, אִם אֶתָּה אֶכְלָתָּ הַחֲתִיכָה שֶׁל קֹדֶשׁ יִהְיֶה חֲלָקִי מִחוּל לְךָ וַיְהִי אִשָּׁם
כְּלוּ עֲלֶיךָ: **אין שני מביאים אשם אחד**. דְּלִית לִיהַ תְּנַאי בְּקִרְבָּנוֹת **יג**,
אֶלָּא אִם כְּדָבְרֵי חֲכָמִים שְׁנֵיהֶם פְּטוֹרִים, אִי כְּרַבִּי עֲקִיבָא כֹּל אֶחָד מְבִיא

אָשֶׁם תְּלוּי. וְהִלְכָה בְּחֻמְיָם שְׂאִין מְבִיאִים אָשֶׁם תְּלוּי עַל סִפְּק מְעִילוֹת :
(ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {יב} וְזֶה כּוֹי. דְּלֹא בְּעֵי חֲתִיכָה מְשֻׁנֵי חֲתִיכוֹת כּוֹי דְּכִיּוֹן דְּאֶקְבַּע
אֲסוּרָא מְעַקְרָא חֵיב כּוֹי. עֵינ תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב : {יג} כְּלוּמַר הַבָּאִים עַל חֲטָא
כְּדַתְּנֵן בְּסוּף פְּרָקִין, דְּדוֹקָא בְּחֲטָאת אִין שְׁנַיִם כּוֹי, וְאָשֶׁם תְּלוּי נְמִי בְּמָקוֹם
חֲטָאת הוּא בָּא : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם חֲתִיכָה שֶׁל חוֹלִין וְחֲתִיכָה שֶׁל קֹדֶשׁ אֲכַל אַחַת מֵהֶן כּוֹי : כִּבֵּר יָדַעַת
שֶׁר"ע מַחִיִּב בְּסִפְּק מְעִילוֹת אֲשֶׁם תְּלוּי וְזֶה שֶׁאֲכַל חֲתִיכָה שֶׁל קֹדֶשׁ כִּבֵּר מֵעַל
שֶׁכֵּב נִהְנֶה מִן הַהִקְדָּשׁ בְּשִׁגְגָה וְלִפְיֶכֶךְ חֵיִב עַל אַחַד מִשְׁנֵיהֶם אֲשֶׁם תְּלוּי :
וְרַבִּי יוֹסִי הוּא ת"ק בְּעֶצְמוֹ וְאִין חוֹלֵק עֲלֵיו ר"ל שְׁדַעְתּוֹ שְׂאִין חֵיִב עַל סִפְּק
מְעִילָה אֲשֶׁם תְּלוּי וְכֵן הִלְכָה : (רמב"ם)

פּוּק ה - מִשְׁנֵה ה

חֲתִיכָה {יד} שֶׁל חֲלִין וְחֲתִיכָה שֶׁל חֶלֶב, אֲכַל
אַחַת מֵהֶן וְאִין יְדוּעַ אִיזוּ מֵהֶן אֲכַל, מְבִיא
אָשֶׁם תְּלוּי. אֲכַל אֶת הַשְּׁנֵיָה, מְבִיא חֲטָאת.
אֲכַל אַחַד אֶת הָרֵאשׁוֹנָה וּבָא אַחַר וְאֲכַל אֶת
הַשְּׁנֵיָה, זֶה מְבִיא אָשֶׁם תְּלוּי וְזֶה מְבִיא אָשֶׁם
תְּלוּי, דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר,
שְׁנֵיהֶם מְבִיאִים חֲטָאת אַחַת. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר,
אִין שְׁנַיִם מְבִיאִים חֲטָאת אַחַת :

ר"ע מברטנורה חֲטָאת אַחַת. וּמִתְּנָה זֶה עִם זֶה כְּדִפְרִישְׁנָא לְעִיל : אִין
שְׁנַיִם מְבִיאִין חֲטָאת אַחַת. אֲבָל אָשֶׁם תְּלוּי מִיִּתֵי כָּל חֵד וְחֵד, מְשׁוּם
חֲתִיכַת הַחֶלֶב {טו}. וְהִינּוּ תִנָּא קִמָּא. וְהָא קִמְשָׁמַע לָן דְּתִנָּא קִמָּא רַבִּי
יוֹסִי הוּא, וְהִלְכָה כְּמוֹתוֹ : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {יד} **חתיכה כו'.** והוא שֶׁמֶן דְּמַחְלָף בְּחֵלֶב. וְהָכָא מְשׁוּם דְּלִקְמֶן תְּנִי קִדְּשׁ תְּנִי הָכָא חֲלִין: {טו} גְּמָרָא. וּבְבִרְיָתָא, דְּבַהֲדִיאָא אָמַר רַבִּי יוֹסִי הַכִּי: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם חתיכה של חולין וחתיכה של חלב אכל אחת מהן כו': רבי יוסי בעצמו הוא ת"ק בעצמו והלכה כמותו והענין כולו מבואר ואין צריך פירוש: (רמב"ם)

פרק ה - משנה ו

חֲתִיכָה שֶׁל חֵלֶב וְחֲתִיכָה שֶׁל קִדְּשׁ, אֲכֹל אֶת אַחַת מֵהֶן וְאִין יָדוּעַ אִיזוּ מֵהֶן אֲכֹל, מִבֵּיא אֲשֶׁם תְּלוּי. אֲכֹל אֶת הַשְּׁנֵיָה, מִבֵּיא חֲטָאת וְאֲשֶׁם וְדָאִי. אֲכֹל אֶחָד אֶת הָרֵאשׁוֹנָה וּבֵא אַחַר וְאֲכֹל אֶת הַשְּׁנֵיָה, זֶה מִבֵּיא אֲשֶׁם תְּלוּי, וְזֶה מִבֵּיא אֲשֶׁם תְּלוּי. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, שְׁנֵיָהֶם מִבֵּיאִים חֲטָאת וְאֲשֶׁם. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, אִין שְׁנַיִם מִבֵּיאִים חֲטָאת וְאֲשֶׁם:

ר"ע מברטנורה חתיכה של חלב וחתיכה של קדש כו' מביא אשם תלוי. אפלו לרבנן דאמרי אין מביאים אשם תלוי על ספק מעילות, הקא מודו דחייב, משום חתיכה של חלב {טו}: מביא חטאת ואשם ודאי. על החתיכה של חלב מביא חטאת, ועל בשר של קדש אשם ודאי: חטאת ואשם. בשתפנות. ומתנה, אם אני אכלתי חלב ואתה קדש יהא חלקי באשם מחול לך וחלקך בחטאת מחול לי. ואם אני אכלתי קדש ואתה חלב יהא חלקי בחטאת מחול לך וחלקך באשם מחול לי: אין שניים מביאים חטאת ואשם. בשתפנות, אלא זה מביא אשם תלוי וזה מביא אשם תלוי. והינו תנא קמא. והא קמשמע לן דתנא קמא הוא רבי יוסי והלכה כמותו: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {טז} וְרַבִּי עֲקִיבָא (נמי) מְחַיֵּב בְּזָה, מְחַמֵּת הַחֶלֶב וּמְחַמֵּת הַקֹּדֶשׁ אַחַת, לְפִי שְׁאֲשֻׁם תְּלוּי אֶחָד הוּא צָרִיךְ לְהָבִיא עַל שְׁנֵי הַסְּפָקוֹת יַחַד. הַרְמַב"ם : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם חתיכה של קדש וחתיכה של חלב אכל את אחת כו': לא אמר ר"ע כאן כלום לפי שדין זה השוו בו דעתו ודעת חכמים לפי שחכמים חייבו אשם תלוי מחמת החלב לבדו והוא מחייב בזה מחמת החלב ומחמת הקדש לפי שהאשם תלוי אחד והוא צריך על שתי הספקות בשותפות יחד ורבי יוסי הוא מאמר ת"ק שאין מביאין שנים חטאת בשותפות ואשם בשותפות וכן הלכה : (רמב"ם)

פרק ה - משנה ז

חֲתִיכָה שֶׁל חֶלֶב וְחֲתִיכָה שֶׁל חֶלֶב קֹדֶשׁ, אֶכֶל אֶת אַחַת מֵהֶן וְאִין יָדוּעַ אֵיזוֹ מֵהֶן אֶכֶל, מְבִיא חֲטָאת. רַבִּי עֲקִיבָא אֹמֵר, מְבִיא אֲשֻׁם תְּלוּי. אֶכֶל אֶת הַשְּׁנֵי, מְבִיא שְׁתֵּי חֲטָאוֹת וְאֲשֻׁם וְדָאִי. אֶכֶל אֶחָד אֶת הָרֵאשׁוֹנָה וּבָא אַחֵר וְאֶכֶל אֶת הַשְּׁנֵי, זֶה מְבִיא חֲטָאת וְזֶה מְבִיא חֲטָאת. רַבִּי עֲקִיבָא אֹמֵר, זֶה מְבִיא אֲשֻׁם תְּלוּי וְזֶה מְבִיא אֲשֻׁם תְּלוּי. רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר, זֶה חֲטָאת וְזֶה חֲטָאת וְזֶה מְבִיאִים אֲשֻׁם אֶחָד. רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר, אִין שְׁנַיִם מְבִיאִין אֲשֻׁם אֶחָד :

ר"ע מברטנורה חתיכה של חלב וחתיכה של חלב קדש כו' מביא חטאת. דממה נפשך חלב אכל : רבי עקיבא אומר. אף אשם תלוי כחטאת (ולשון רש"י עם החטאת), משום ספק מעילות. ואין הלכה כרבי עקיבא : מביא שתי

חטאות. והוא שאכלן בשתי העלמות. שאם לא היתה שם ידיעה
בינתיים, אינו חיב אלא אחת: **זה מביא אשם תלוי וכו'.** מוסף על
החטאת שהוא צריך להביא משום אוכל חלב מביא אשם תלוי משום
ספק מעילות: **ושניהם מביאין אשם אחד.** בשתפות, ומתנין: **רבי יוסי**
אומר כו'. ותנא קמא רבי יוסי הוא והלכה כמותו: (ר"ע מברטנורה).

רמב"ם חתיכה של חלב וחתיכה של חלב קדש אכל כו': פשוט הוא כי מה
שאמר ב' חטאות על מנת שיאכל שתיים בשתי העלמות שכל זמן שלא תהא
שם ידיעה בינתיים חטאת אחת חייב כמו שנתבאר בשלישי ממסכת זו ומה
שאמר ר"ע זה אשם תלוי וזה אשם תלוי ר"ל מוסף על החטאת שמביא
משום אוכל חלב יביא אשם תלוי על ספק מעילה לפי שספק קדש אכל ספק
חולין אכל וכבר בארנו שדברי ר' עקיבא נדחין: (רמב"ם)

פרק ה - משנה ח

חתיכה של חלב וחתיכה של חלב נותר, אכל
את אחת מהן ואין ידוע את איזה מהן אכל,
מביא חטאת ואשם תלוי. אכל את השניה,
מביא שלש חטאות. אכל אחד את הראשונה
ובא אחר ואכל את השניה, זה מביא חטאת
ואשם תלוי וזה מביא חטאת ואשם תלוי. רבי
שמעון אומר, זה חטאת וזה חטאת, ושניהם
מביאים חטאת אחת **[יה]**. רבי יוסי אומר, כל
חטאת שהיא באה על חטא, אין שנים
מביאים אותה:

ר"ע מברטנורה חתיכה של חלב וחתיכה של חלב נותר כו'. מביא חטאת
משום חלב, ואשם תלוי מחמת ספק של נותר, שהנותר בכרת כחלב.

וְאִסּוּר נוֹתֵר חֵל עַל אִסּוּר חֵלֶב לְפִי שֶׁהוּא אִסּוּר מוֹסִיף : מִבֵּיא שְׁלֵשׁ חֲטָאוֹת. שְׁתֵּים מִשּׁוּם חֵלֶב וְאַחַת מִשּׁוּם נוֹתֵר. וְהוּא שֶׁהִיָּתָה לוֹ יְדִיעָה בִּינְתֵימִים, דָּאִי לָאוּ הָכִי אֵינּוּ מִבֵּיא אֶלְאָ שְׁתֵּי חֲטָאוֹת, אַחַת מִשּׁוּם חֵלֶב וְאַחַת מִשּׁוּם נוֹתֵר. וְהֵאֵי דְלֹא תִנִּי הֶכָא שְׁלֵשׁ חֲטָאוֹת וְאֶשֶׁם וְדָאִי כְדִתְנִי לְעִיל, מִשּׁוּם דְרַב נוֹתֵר אֵין בּוֹ שְׁוֵה פְרוּטָה, דְלֹא חֲזִי לְמִידִי, וְאֶשֶׁם מְעִילוֹת אֵינּוּ בָּא עַל פְּחוֹת מְשׁוּה פְרוּטָה {ז} : כָּל חֲטָאת שֶׁהִיא בָּאָה עַל חֲטָא. לְאַפּוֹקִי חֲטָאת יוֹלְדֵת שְׁאִינָה בָּאָה עַל חֲטָא. דְסָבֵר רַבִּי יוֹסִי שְׁשִׁתִּים מִבֵּיאֹת אוֹתָהּ בְּשִׁתְפוּת וּבִתְנָאִי, כְּדָאֲמַרִּין בְּפֶרֶק קָמָא. וּפְסֻק הִלְכָה, שְׁאֵין חֲטָאת בָּאָה בְּשִׁתְפוּת, וְאֶפְלוּ חֲטָאת שֶׁל מְחַסְרֵי כְפָרָה : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ז} גְמָרָא, וְהָא יֵשׁ אוֹכֵל אֶכִּילָה אַחַת רִישׁ פְּרָק ג' מְשָׁנָה ד' דְקִתְנִי בֵיהּ נוֹתֵר, וְקִתְנִי מִבֵּיא אַרְבַּע חֲטָאוֹת וְאֶשֶׁם אֶחָד, אָמַר לוֹ הֵהִיא בְּגִסָּה (בְּאֶכִּילָה גִסָּה) וְהֵהִיא בְּדָקָה. אֵי נָמִי הֵהִיא בִּימּוֹת הַגְּשָׁמִים, הֶכָא בִּימּוֹת הַחֹמֶה דְמִסְרַחַת הַבְּשָׂר : {יח} רַבִּי שְׁמַעוֹן כּוֹ'. דְבִמְקַדְשֵׁין סְבִירָא לִיהּ דְגָלִי רַחֲמֵנָא דְאִסּוּר חֵל עַל אִסּוּר. וְהִשְׁתָּא לֹא קִשְׂיָא מִמְשָׁנָה ד' פְּרָק ג' דְשְׁבוּעוֹת. וְתַמּוּהָ דְבְּגָמְרָא הִקְשׁוּ זֶה מִבְּרִיתָא וְלֹא הִקְשׁוּ מִמְשָׁנָה דְשְׁבוּעוֹת. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם חֲתִיכָה שֶׁל חֵלֶב וְחֲתִיכָה שֶׁל חֵלֶב נוֹתֵר אַכֵּל כּוֹ' : זֶה אִשֶׁם תְּלוּי הוּא מַחֲמַת לֹא הוֹדַע שֶׁל נוֹתֵר לְפִי שֶׁהַנוֹתֵר בְּכַרְת כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר פְּעַמִּים וִידוּע שְׁאִסּוּר נוֹתֵר חֵל עַל אִסּוּר חֵלֶב לְפִי שֶׁהוּא אִסּוּר מוֹסִיף כְּמוֹ שְׁבִארְנוּ בְשִׁלְשֵׁי מַמְסַכְת זֹו : וּמָה שְׁאִמַּר ג"כ חֵיִיב ג' חֲטָאוֹת עַל מִנַּת שֶׁתְּהֵא יְדִיעָה בִּינְתֵימִים אַבֵּל אִם אַכֵּל שְׁנִיחָם יַחַד בְּהַעֲלֵם אַחַת חֵיִיב ב' חֲטָאוֹת וְהַטַּעַם שֶׁמַּחֲמַתוֹ לֹא אִמַּר עִם הַג' חֲטָאוֹת וְאִשֶׁם וְדָאִי מִצַּד הַמְעִילָה הוּאִיל וְנִהְנָה מִן הַהִקְדָּשׁ מִפְּנֵי שֶׁהַנוֹתֵר עַל הַרּוֹב אֵין חֲתִיכָה מִמֶּנּוּ שׁוֹה פְרוּטָה מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִפְסַד וְאֵין מַחֲיִיבִין מְעִילָה אֶלְא לְמִי שֶׁנִּהְנָה שׁוֹה פְרוּטָה וְכִבֵּר פִּסְקוֹ אוֹתוֹ בְּגִמְרָא דְלֹא אִית בֵּיהּ שׁוֹה פְרוּטָה : וּמָה שְׁאִמַּר ר' יוֹסִי כָּל חֲטָאת שֶׁהִיא בָּאָה עַל חֲטָא כְּגוֹן שְׁאֵר חֲטָאוֹת אַבֵּל חֲטָאת יוֹלְדֵת שְׁנִים מִבֵּיאִים אוֹתָהּ וְכִבֵּר בְּאִרְנוּ בְּתַחֲלַת מַסַּכְת זֹו שְׁדַבְּרִיו נִדְחִים וְאִפִּילוּ בְּמַחוּסֵר כְּפָרָה אֵין שְׁנִים מִבֵּיאִים חֲטָאת בְּשׁוֹתְפוּת : (רמב"ם)

פרק ו - משנה א

הַמְּבִיא אֶשֶׁם תְּלוּי וְנוֹדַע לוֹ שְׁלֵא חֲטָא, אִם עַד
שְׁלֵא נִשְׁחַט, יֵצֵא וְיִרְעָה בְּעֶדֶר, דְּבָרֵי רַבִּי
מֵאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים, יִרְעָה עַד שְׁיִסְתַּאב,
וְיִמָּכֵר, וְיִפְלוּ דָמָיו לְנִדְבָה. רַבִּי אֶלְיעָזֵר אוֹמֵר,
יִקָּרֵב, שְׂאֵם **[א]** אֵינוֹ בָּא עַל חֲטָא זֶה, הֵרִי הוּא
בָּא עַל חֲטָא אַחֵר. אִם מְשַׁנְּשַׁחט נוֹדַע לוֹ, הֵדָם
יִשְׁפָּדוּ **[ב]** וְהַבֶּשֶׂר יֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה. נִזְרַק
הֵדָם, הַבֶּשֶׂר יֵאָכֵל. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, אֶפְלוּ הֵדָם
בַּכּוֹס, יִזְרַק, וְהַבֶּשֶׂר יֵאָכֵל:

ר"ע מברטנורה **הַמְּבִיא אֶשֶׁם תְּלוּי**. יֵצֵא וְיִרְעָה בְּעֶדֶר. עִם שְׂאֵר צֵאֲנוּ,
כְּחֻלִּין גְּמוּרִים. דְּסִבֵּר רַבִּי מֵאִיר, כִּינּוֹן דְּלֵא צְרִיךְ לִיהּ לֹא מְקַדִּישׁ לִיהּ:
יִרְעָה עַד שְׁיִסְתַּאב. דְּמִתּוֹדֵךְ שְׁלֵבּוֹ נֹקֵפוֹ בְּשַׁעַת הַהִפְרָשָׁה וּמִתִּירָא מִסַּפֵּק
הַחֲטָא, גָּמַר וּמְקַדִּישׁ לִיהּ וְאִף עַל פִּי שְׁלֵא יִצְטָרֵךְ, הִלְכָךְ יִרְעָה עַד שְׁיִפֹּל
בוֹ מוּם וְיִפְלוּ דָמָיו לְנִדְבָה לְהַבִּיא מִהֵן עוֹלֵת נִדְבָה. וְהִלְכָה בְּחֲכָמִים:
הֵדָם יִשְׁפָּדוּ. לְאִמָּה (שְׁבַמְקֻדָּשׁ) [שְׁבַעֲזָרָה]: **לְבֵית הַשְּׂרָפָה**. וְאִף עַל גַּב דְּחֻלִּין
שְׁנִשְׁחַטוּ בְּעִזָּרָה טְעוּנִים קְבוּרָה, הָאִי הוּי כְּזָבַח פְּסוּל שְׁטַעוֹן שְׂרָפָה **[ג]**:
נִזְרַק הֵדָם. קֻדַּם שְׁנוֹדַע לוֹ: **יֵאָכֵל**. הַבֶּשֶׂר. דְּרַחֲמֵנָא אָמַר (עִיקָרָא ה) וְהוּא
לֹא יָדַע וְנִסְלַח לוֹ, בְּשַׁעַת סְלִיחָה לֹא תִּהְיֶה יְדִיעָה. וְהִכָּא נִמְי בְּשַׁעַת
זְרִיקַת הֵדָם דְּהֵינּוּ שַׁעַת סְלִיחָה לֹא הִיְתֵה יְדִיעָה, וְהֵרִי גָמַר כָּל כְּפָרַת
סַפֵּקוֹ, וְהוּהוּ לִיהּ אֶשֶׁם תְּלוּי כְּשֶׁר **[ד]**: **אֶפְלוּ הֵדָם בַּכּוֹס יִזְרַק**. דְּסִבֵּר רַבִּי
יוֹסִי כְּלִי שָׂרַת מְקַדָּשִׁין אֶת הַפְּסוּל לְקָרֵב, וְכָל הָעוֹמֵד לְזָרֵק כְּזָרוּק דָּמִי,
וְהוּי כְּאֵלוּ נִזְרַק הֵדָם כְּבָר קֻדַּם שְׁהִיְתֵה לוֹ יְדִיעָה. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי
יוֹסִי: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[א]** **שְׂאֵם כּוֹי**. רַבִּי אֶלְיעָזֵר לְטַעְמִיהּ דְּאָמַר בְּמִשְׁנָה ג' מִתְּנַדָּב
אֶדָם אֶשֶׁם תְּלוּי בְּכָל יוֹם. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב. וְעֵין תּוֹסְפוֹת חֲדָשִׁים: **[ב]**
יִשְׁפָּדוּ. אֶפְלוּ לְרַבָּנּוֹ דְּאָמְרֵי דְּעַבְדִּינּוּ מְנִיָּה עוֹלֵת נִדְבָה, הֵינּוּ דְּזָקָא לְדָמָיו, אָבַל

אִיהוּ גּוֹפִיָּה מוֹדוּ דְזַבַּח פְּסוּל הוּא. אִי נְמִי כִּיּוֹן דְּבִשְׁעַת שְׁחִיטָה לֹא הָיָה רְאוּי
לְעוֹלָה, שְׁעֲדִין לֹא נוֹדַע לוֹ, לְכַד לֹא יִקְרִיבוּהוּ עוֹלָה אַחַר שְׁחִיטָה. תּוֹסְפוֹת:
[ג] רְשִׁי. וּתְמַהֲנִי דְהָא אָמְרוּ דְגָמַר וּמְקַדִּישׁ לִיהּ, וְאִם כֹּן מְעַקְרָא לְאוּ
קְשִׁיָּא, דְהָא לֹא הָיָה חֲלִין בְּעֲזָרָה. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: [ד] שְׁהִרִי עַל הַסֶּפֶק
בְּאִ מִתְחַלָּה, וְכִפֵּר הַסֶּפֶק וְהִלְדָּ. רְשִׁי: (עִיקָר תּוֹי"ט).

רמב"ם המביא אשם תלוי ונודע לו שלא חטא אם עד כו': ר' מאיר אומר
כיון דלא צריך ליה לא מקדיש ליה ולא מקדיש אלא על ספק וכשידע
נסתלקה קדושה וחכמים אומרים לב אדם חולה מן העונות ואע"פ
שנסתפק בחטא הואיל והקדיש חלה קדושה עליו לפי שגמר בלבו להקדישו
ולפיכך ירעה עד שישתאב וימכר ומקריב בדמיו עולת נדבה והלכה כחכמים
ואין הלכה כרבי אליעזר ולא כר' יוסי לפי שר' יוסי אומר כלי שרת מקדשין
את הפסול לקרב וכל העומד לזרוק כזרוק דמי וכל זה נדחה: (רמב"ם)

פרק ו - משנה ב

אָשָׁם וְדָאִי אֵינּוּ כֹן. אִם עַד שְׁלֹא נִשְׁחַט, יֵצֵא
וְיִרְעָה בְּעֶדְר. מִשְׁנִשְׁחַט, הָרִי זֶה יִקְבֵּר. נִזְרַק
הַדָּם, הַבָּשָׂר יֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה. שׁוֹר הַנִּסְקָל
אֵינּוּ כֹן. אִם עַד שְׁלֹא נִסְקָל, יֵצֵא וְיִרְעָה בְּעֶדְר.
מִשְׁנִסְקָל, מִתֵּר בְּהֵנָא. עֶגְלָה עָרוּפָה אֵינָה כֹן.
אִם עַד שְׁלֹא נִעְרְפָה, תֵּצֵא וְתִרְעָה בְּעֶדְר.
מִשְׁנִעְרְפָה, תִּקְבֵּר בְּמִקּוֹמָה, שְׁעַל סֶפֶק בָּאָה
מִתְחַלָּתָה, כְּפָרָה סִפְקָה וְהִלְכָה לָהּ:

ר"ע מברטנורה אָשָׁם וְדָאִי אֵינּוּ כֹן. בְּהֵיחִי לֹא פְּלִיגִי רַבָּנָן דְּאִם נוֹדַע לוֹ
עַד שְׁלֹא שְׁחִטּוּ שְׁלֹא חָטָא, יֵצֵא וְיִרְעָה בְּעֶדְר, דְּטַעֲמָא דְרַבָּנָן בְּאָשָׁם תְּלוּי
כִּיּוֹן דְּלִבּוֹ נִקְפּוּ גָמַר וּמְקַדִּישׁ מִסֶּפֶק, אֲבָל אָשָׁם וְדָאִי, כְּגוֹן אָמְרוּ לוֹ
אֲכַלְתָּ קֹדֶשׁ וְנוֹדַע שְׁלֹא חָטָא, שְׁהוּזְמוּ הָעֵדִים, אִי נְמִי כְּסָבוֹר קֹדֶשׁ אֲכַל
וְנִמְצָא חֲלִין, אֲנִלְאִי מִלְתָּא דְהִקְדַּשׁ טְעוֹת הָיָה: הָרִי זֶה יִקְבֵּר. כִּיּוֹן דְּלֹא

קדיש הוי כחלין שגשחטו בעזרה, דטעוונן קבורה: **נזרק הדם הבשר יצא לבית השרפה**. בגמרא מפרש דמי ששנה לעיל הרי זה יקבר לא שנה הכא הבשר יצא לבית השרפה, דכיון דסבר אשם ודאי חלין הוא ולא קדיש לעולם, אינו נשרף אלא נקבר **(ה)**: **שור הנסקל אינו כן**. כאשם תלוי, דהכא לא פליגי רבנן שאם נודע שלא הרג יצא וירעה בעדר: **עגלה ערופה אינה כן**. כאשם תלוי, שאם עד שלא נערפה נמצא ההורג, תצא ותרעה בעדר. ורמב"ם פירש, שור הנסקל אינו כן כאשם ודאי, דאשם ודאי משגשחט הרי זה יקבר, ושור הנסקל כשנודע לאחר שנסקל מתר בהנאה. ועגלה ערופה אינה כן כשור הנסקל, דשור הנסקל אם נודע משגשחט מתר בהנאה, ועגלה ערופה אם נודע ההורג משגשחט הועגלה תקבר במקומה: **כפרה ספקה**. בשעת עריפה, שהרי עדין ספק היה, והלכה לה. הלכך אסורה בהנאה, ותקבר כדיון כל העגלות הערופות: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (ה) ותמהני דכיון דרב אשי אמר דטעמא דמתחזי כזבח פסול, מאי דוחקיה לאוקמי בתרי תנאי: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אשם ודאי אינו כן אם עד שלא נשחט יצא וירעה כו': אמר שזה אשם ודאי כשנודע שלא חטא אינו בדין אשם תלוי ובאר המחלוקת שבין שניהן אח"כ אמר שדין שור הנסקל ג"כ כשנודע שאינו חייב מיתה אינו בדין אשם ודאי כשנודע שלא חטא ובאר מחלוקת שניה אח"כ אמר שדין עגלה ערופה אם נודע ההורג אינו כמו דין שור הנסקל אם נודע שהוא פטור ופירש דבריהם והכל מבואר ואין צריך פירוש: (רמב"ם)

פרק ו - משנה ג

רבי אליעזר אומר, מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום ובכל שעה שירצה, והיא נקראת אשם חסידים. אמרו עליו על בבא בן בוטי, שהיה מתנדב אשם תלוי בכל יום, חוץ מאחר **(ז)** יום הכפורים יום אחד. אמר, המעון הזה,

אלו היו מניחים לי, הייתי מביא, אלא
אומרים לי, המתן עד שתכניס לספק. וחכמים
אומרים, אין מביאים אשם תלוי אלא על דבר
שזדונו כרת ושגגתו חטאת:

ר"ע מברטנורה מתנדב אדם אשם תלוי. דכל עצמו של אשם תלוי נדבה
הוא. דאי סלקא דעתך חובה הוא, כי מתידע ליה שחטא אמאי מיתי
חטאת, אלא שמע מנה נדבה הוא (ו): **חוץ מאחר יום הכפורים**. דשאר
ימות השנה הוא דאיכא למיחש בספק שום חטא שמא עשה או לאו,
אבל השתא ליכא למיחש, דהא כפר יום הכפורים: **וחכמים אומרים**
אין מביאין אשם תלוי. דהינו טעמא דמיתי אשם תלוי מקמי דמתידע
ליה, להגן עליו מן היסורים עד שינדע לו, שהתורה חסה על גופו של
ישראל, ואין אשם תלוי בא בנדבה. והלכה כחכמים: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (ו) הואיל ולא כפר שום עון. הרמב"ם: (ז) **מאחר**. שכל היום
מכפר בדתנו לקמן: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם רבי אליעזר אומר מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום כו': רבי אליעזר
אומר הואיל אנו רואין זה שמביא אשם תלוי וכשהוא ודאי אצלו שעשה
מביא חטאת הרי היא ראייה שאשם זה לא כיפר שום עון לפיכך הוא ג"כ
נדבה ומטעם זה רשאי אדם להתנדב אשם תלוי וחכ"א לא הטריח אותו
הכתוב להביא אשם תלוי אלא לכפר על חטא שנסתפק בו ואפילו יהיה בקל
וזו היא שמירה לו שתנוח דעתו ולא יעמוד במקום ספק ואינו נדבה. והלכה
כחכמים: (רמב"ם)

פרק ו - משנה ד

חיבי חטאות ואשמות ודאין שעבר עליהן יום
הכפורים, חיבין להביא לאחר יום הכפורים.
חיבי אשמות תלויין, פטורים. מי שבא על ידו

סִפְק עֵבֶרָה בְּיוֹם הַכְּפוּרִים, אֲפֹלוּ עִם חֲשֻׁכָה, פְּטוֹר, שְׁפָל הַיּוֹם מְכַפֵּר :

ר"ע מברטנורה חִיבִין לְהֵבִיא לְאַחַר יוֹם הַכְּפוּרִים. דְּאָמַר קָרָא (ויקרא טז)
מִכַּל חֲטָאֵיכֶם לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ, חֲטָא שְׂאִין מְכִיר בּוּ אֶלָּא הַמָּקוֹם דְּהִינּוּ
שְׁלֵא נוֹדַע לוֹ שְׁחֲטָא, יוֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֵּר. אֲבָל חֲטָא דְּאִיכָּא דִּידַע בֵּיה
חוּץ מִן הַמָּקוֹם, אִין יוֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֵּר : (ר"ע מברטנורה).

רמב"ם חייבי חטאות ואשמות ודאין שעבר על הן כו': אמר קרא [מכל
חטאתיכם] לפני ה' תטהרו אמרו חטא שאין מכיר בו אלא המקום יוה"כ
מכפר אבל איסורא דידע ביה אין יוה"כ מכפר ואמרו עוד בגמרא חייבי
מלקות שעבר עליהם יום הכפורים חייבין וזהו אמת כפי עיקר שהקדמנו :
(רמב"ם)

פּוּ - ו - מִשְׁנֵה ה

הָאִשָּׁה שֵׁישׁ עָלֶיהָ חֲטָאת הָעוֹף סִפְק, שְׁעֵבֶר
עָלֶיהָ יוֹם הַכְּפוּרִים, חִיבַת לְהֵבִיא לְאַחַר יוֹם
הַכְּפוּרִים, מִפְּנֵי שְׁמִכְשִׁירְתָּהּ לְאָכֹל בְּזָבָחִים.
חֲטָאת הָעוֹף הַבָּאָה עַל סִפְק, אִם מִשְׁנֵמֶלֶקָה
נוֹדַע לָהּ, הִרִי זֹו תִקְבֵּר :

ר"ע מברטנורה חֲטָאת הָעוֹף סִפְק. כְּגוֹן שְׁיִלְדָה וְאִין יוֹדְעִים אִם מִין חַיּוֹב
אִם מִין פְּטוֹר : מִפְּנֵי שְׁמִכְשִׁירְתָּהּ לְאָכֹל בְּזָבָחִים. דְּמַחְסְרַת כְּפָרָה הִיא
מִסִּפְק, וְאִינָה יְכוּלָה לְאָכֹל בְּקִדְשִׁים עַד שֶׁתֵּבִיא כְּפָרְתָּהּ : מִשְׁנֵמֶלֶקָה
נוֹדַע לָהּ. שְׁלֵא יִלְדָה : הִרִי זֹו תִקְבֵּר. בְּדִין הוּא דְּמִתְרַת בְּהִנָּאָה, דְּחִלּוּן
גְּמוּרִים הִיא, דְּמִשּׁוּם שְׁנִשְׁחֲטָה בְּעִזָּרָה לִיכָּא לְמִיסַר, דְּלֵא אֶסְרָה תּוֹרָה
אֶלָּא שְׁחִיטָה, אֲבָל מְלִיקָה לֵא. אֲבָל רַבָּנָן גְּזָרוּ דְּאֶסְרָה בְּהִנָּאָה שְׁמָא
יֵאמְרוּ נְהִינּוּ מִחֲטָאת הָעוֹף סִפְק. וְחֲטָאת הָעוֹף הַבָּאָה עַל הַסִּפְק אִינָה
נְאֻכְלַת, דְּשְׁמָא חִלּוּן הִיא וְנִבְלָה הִיא, דְּמְלִיקָה נִבְלָה בְּחִלּוּן. וְאֶסְרָה נְמִי

בְּהִנָּאָה, דְּשָׂמָא קִדְּשׁ הִיא וְקִדְּשׁ שְׂאִינּוּ נֶאֱכָל אָסוּר בְּהִנָּאָה: (ר"ע מברטנורה).

רמב"ם האשה שיש עליה חטאת העוף ספק ועבר עליה יוה"כ כו': כבר ידעת שיוולדת מכלל מחוסרי כפרה והוא ענין מה שאמר מכשרתה לאכול בזבחים כמו שנתבאר בשני ממסכת זו וכל זמן שנודע לה אחר מליקה שהיא ילדה בודאי הרי הוא גומר משום מצוי דמה והיא ג"כ אסורה באכילה גזירה שמא יאמרו חטאת העוף הבא על ספק נאכלת וכל זמן שנודע לה שלא ילדה הרי זו אסורה בהנאה ולפיכך אמרו תקבר והוא מה שאמר עליה שעל ספק באתה מתחלתה כפרה ספיקה והלכה לה: (רמב"ם)

פרק ו - משנה ו

הַמְּפָרִישׁ שְׂתֵי סְלָעִים לְאִשָּׁם וְלָקַח בְּהֵן שְׁנֵי אֵילִים לְאִשָּׁם, אִם הָיָה אֶחָד מֵהֶן יָפָה שְׂתֵי סְלָעִים, יִקְרַב לְאִשָּׁמוֹ, וְהִשְׁנִי יִרְעָה עַד שְׂשִׁיטָאָב, וְיִמְכֹר, וְיִפְלוּ דָמָיו לְנֹדָבָה. לָקַח בְּהֵן שְׁנֵי אֵילִים לְחֶלְיוֹן, אֶחָד יָפָה שְׂתֵי סְלָעִים וְאֶחָד יָפָה עֶשְׂרֵה זֹז {ט}, הַיָּפָה שְׂתֵי סְלָעִים יִקְרַב לְאִשָּׁמוֹ, וְהִשְׁנִי לְמַעֲלָתוֹ. אֶחָד לְאִשָּׁם וְאֶחָד לְחֶלְיוֹן, אִם הָיָה שֶׁל אִשָּׁם יָפָה שְׂתֵי סְלָעִים, יִקְרַב לְאִשָּׁמוֹ, וְהִשְׁנִי לְמַעֲלָתוֹ, וְיָבִיא עִמָּה סֵלַע וְחִמְשָׁה:

ר"ע מברטנורה הַמְּפָרִישׁ שְׂתֵי סְלָעִים. שָׂפָדָה הוּא דִין אִשָּׁם, דְּכָתִיב בְּאִשָּׁם מְעִילוֹת (שם ה) בְּעֶרְכָּדָה כֶּסֶף שְׁקָלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לְאִשָּׁם, וְתִרְגוּם שְׁקָלִים סְלָעִים. וְאִשָּׁם גְּזוּלוֹת וְאִשָּׁם תְּלוּי לְמִדִּים מְאִשָּׁם מְעִילוֹת בְּגִזְרָה שְׁוֹה, נֶאֱמַר כָּאֵן בְּעֶרְכָּדָה, וְנֶאֱמַר לְהֵלֶן בְּעֶרְכָּדָה. וְאִשָּׁם שְׂפָחָה חֲרוּפָה נְמִי, הוּא אֵיל

וְהוּא אֵיל, הָיוּ אָף הוּא בְּכֶסֶף סְלָעִים כְּשֶׁלְשָׁה אֲשָׁמוֹת הִלְלוּ שֶׁהוּן אֵיל. אָבֵל אֲשֶׁם מְצָרַע וְאֲשֶׁם נְזִיר דְּבַתְרוּיָהוּ כְּתִיב כָּבֵשׁ לְאֲשֶׁם, אֵינָן בְּאֵיִם בְּכֶסֶף שְׁקָלִים: **אִם הָיָה אֶחָד מֵהֶם יָפָה שְׁתֵּי סְלָעִים.** אָף עַל פִּי שְׁבַשְׁעַת הַפְּרָשָׁה לֹא הָיָה יָפָה אֶלָּא סְלַע, אִם בְּשַׁעַת כְּפָרָה יָפָה שְׁתֵּים, כְּשֶׁר, דְּבַמָּה שֶׁהוּא שׁוֹה בְּשַׁעַת כְּפָרָה אֲזַלְיָן (ח), הִלְכָּד אֹתוֹ שֶׁהוּא יָפָה עֲכָשְׁיוּ בְּשַׁעַת כְּפָרָה שְׁתֵּי סְלָעִים יִקְרַב לְאֲשָׁמוֹ, וְאָף עַל פִּי שֶׁלֹּא קָנְהוּ מִתְחַלְתָּה אֶלָּא בְּסֻלַּע, וְהַשְּׁנֵי יָרְעָה, לְפִי שֶׁנִּקְחָה בְּמַעוֹת אֲשֶׁם וְלֹאשֶׁם אֲשֶׁם, וְיִפְלוּ דְמֵיו לְנִדְבָה, דְּהִכִּי קִימָא לָן מוֹתֵר אֲשֶׁם לְנִדְבָה: **לְקַח בְּהֵם שְׁנֵי אֵילִים לְחֻלִּין.** לְאֶכִּילָהּ, מְעַל בְּמַעוֹת וְיִצְאוּ לְחֻלִּין: **יָפָה עֶשְׂרֵה זוּזִים.** כְּדִי שְׁתֵּי סְלָעִים שְׁמַעַל בְּהוּן וְחֻמְשׁוֹן, שֶׁהַסְּלַע אֲרַבְעָה זוּזִים: **הֵיפָה שְׁתֵּי סְלָעִים יִקְרַב לְאֲשָׁמוֹ.** לֹשֶׁם אֹתוֹ אֲשֶׁם שֶׁהַפְּרִישׁ עָלָיו הַמַּעוֹת: **וְהַשְּׁנֵי לְמַעֲלָתוֹ.** מִפְּרִשׁ בְּגִמְרָא, לֹא שִׁיקְרִיב אֹתוֹ לְאֲשֶׁם, אֶלָּא שִׁיתְנַנּוּ לְגִזְבָּר (י) בְּשִׁבִיל שְׁתֵּי סְלָעִים שֶׁהוּצִיא לְחֻלִּין, שֶׁנִּתְחַיֵּב בְּהוּן וּבְחֻמְשׁוֹן, שֶׁהֵם בֵּין הַקָּרוֹן וְהַחֻמְשׁ עֶשְׂרֵה זוּזִים. וְיִבִּיא אֲשֶׁם בְּשְׁתֵּי סְלָעִים מִבֵּיתוֹ לְקָרְבָן מַעֲלָה: **אֶחָד לְאֲשֶׁם וְאֶחָד לְחֻלִּין.** לְקַח בְּשְׁתֵּי סְלָעִים שֶׁהַפְּרִישׁ שֶׁהָיוּ קֹדֶשׁ, שְׁנֵי אֵילִים אֶחָד לְאֲשֶׁם וְאֶחָד לְאֶכִּילַת חֻלִּין, וּמְעַל בְּסֻלַּע: **אִם הָיָה שֶׁל אֲשֶׁם יָפָה שְׁתֵּי סְלָעִים יִקְרַב לְאֲשָׁמוֹ.** הָרֵאשׁוֹן, שֶׁהָרִי לְשָׁמוֹ נִלְקַח מִמַּעוֹת שֶׁנִּפְרְשׁוּ לוֹ: **וְהַשְּׁנִי.** שֶׁהוּא חֻלִּין, יִקְרַב לְמַעֲלָתוֹ לְאֲשֶׁם מַעֲלֹת עַל שֶׁהוּצִיא סְלַע אֶחָד שֶׁל קֹדֶשׁ לְחֻלִּין. וְכַגּוֹן דְּאִיהוּ נִמְיָ יָפָה שְׁתֵּי סְלָעִים, דְּאֵין אֲשֶׁם מַעֲלֹת פְּחוֹת מִשְׁתֵּי סְלָעִים כְּסָף: **וְיִבִּיא עֲמָה סְלַע וְחֻמְשָׁה.** קָרוֹן שְׁמַעַל בּוֹ וְחֻמְשָׁה, שֶׁהָרִי סְלַע הַקֹּדֶשׁ הוּצִיא לְחֻלִּין: (ר"ע מברטנורא).

עיקר תוי"ט (ח) שֶׁהַדְּחוּי מַעְקְרוֹ אֵינּוּ דְּחוּי. וְעַדִּין לֹא נִרְאָה עַד שֶׁנִּעְשָׂה שׁוֹה שְׁתֵּים. וְאָף עַל פִּי שֶׁהַשְּׁבִיחַ מֵאֵלִיו, אָדָם מִתְּכַפֵּר בְּשִׁבְחַת הַקֹּדֶשׁ. הַרְמַב"ם: **{ט} עֶשְׂרֵה זוּז.** שֶׁכָּל חֻמְשׁ הָאָמוֹר בְּתוֹרָה, שִׁיחָא קָרוֹן וְחֻמְשׁוֹ חֻמְשָׁה: **{י}** וּמֵאֵי מַעֲלָתוֹ, גִּזְלוּ. וְאָף עַל גַּב דְּבִסִּיפָא קָרִי לְמַעֲלָתוֹ אֵיל אֲשֶׁם, רִישָׁא דְּהוּי לִיחָ אֵיל דְּזַבִּין קָרוֹן וְחֻמְשׁוֹ, קָרִי לִיחָ לְמַעֲלָתוֹ גִּזְלוּ. סִיפָא דְּלֹא הָיוּ אֵיל דְּזַבִּין קָרוֹן וְחֻמְשׁ, קָרִי לִיחָ אֵיל מַעֲלָתוֹ. גִּמְרָא: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הַמְּפִרִישׁ בִּי סְלָעִים לְאֲשֶׁם וְלִקְחָה בְּהוּן שְׁנֵי אֵילִים כּו': אֲשֶׁם מַעֲלָה אָמַר עָלָיו הַכְּתוּב שֶׁהוּא בְּעֶרְכָךְ כֶּסֶף שְׁקָלִים וּמִיַּעוֹט הַרְבֵּה שְׁנִים וְכֹבֵד בְּאֵרְנוּ בְּבַכּוֹרוֹת שֶׁהַסְּלַע הוּא הַשְּׁקָל הַנִּזְכָּר בְּתוֹרָה וְלִפְיֶכֶךְ לֹא יֵהִי אֲשֶׁם מַעֲלֹת פְּחוֹת מִשְׁתֵּי סְלָעִים וְכֵן אֲשֶׁם גִּזְלוֹת לְפִי שֶׁנִּאֲמַר בְּעֶרְכָךְ כֹּמוֹ שֶׁנִּאֲמַר בְּאֲשֶׁם מַעֲלֹת לְמַדְנוּ בְּגִי"שׁ וְכֵן אֲשֶׁם שֶׁפָּחָה חֲרוּפָה צָרִיךְ שִׁיחָא בְּכֶסֶף שְׁקָלִים לְפִי שֶׁאֲמַרָה תוֹרָה עָלָיו שֶׁהוּא אֵיל כֹּמוֹ שֶׁאֲשֶׁם גִּזְלוֹת וְאֲשֶׁם מַעֲלֹת אֵיל וְכֹתוּב בְּסִיפְרָא מְרַבָּה אֲנִי אֲשֶׁם שֶׁפָּחָה חֲרוּפָה שֶׁהוּא אֵיל וּמוּצִיא אֲנִי אֲשֶׁם נְזִיר וְאֲשֶׁם מְצוּרַע שֶׁאֵינוֹ אֵיל לְפִי שֶׁכָּל אֶחָד מִשְׁנִיחָן כְּבִשָּׁה כֹּמוֹ שֶׁבְּאֵרְנוּ בְּתַחֲלַת סֹדֵר זֶה וְכֵן אֲשֶׁם תְּלוּי נִאֲמַר בּוֹ שֶׁהוּא אֵיל וְנִאֲמַר גַּם כֵּן עָלָיו בְּעֶרְכָךְ וְלְמַדְנוּ אֹתוֹ בְּגִזְרָה שׁוֹה מֵאֲשֶׁם מַעֲלֹת שֶׁצָּרִיךְ לְהִיּוֹת בְּשְׁתֵּי סְלָעִים אוֹ יוֹתֵר: וְצָרִיךְ שֶׁתִּדְעַ מַה שֶׁאֲמַרוּ בְּשַׁעַת הַפְּרָשָׁה יָפָה סְלַע וּבְשַׁעַת כְּפָרָה יָפָה שְׁתֵּים כֹּשֶׁר בְּשַׁעַת הַפְּרָשָׁה יָפָה שְׁתֵּים וּבְשַׁעַת כְּפָרָה יָפָה סְלַע פְּסוּל וְאִפְּלוּ הוֹקְרוּ הַכְּבֻשִׁים אַחֵר כֵּן וְהָיָה שׁוֹה יוֹתֵר עַל שְׁנֵי סְלָעִים הָרִי הוּא פְּסוּל לְעוֹלָם הוּאֵיל וְנִדְחָה לְפִי שֶׁעִיקַר בִּידְיָנוּ בְּעֵלֵי חַיִּים נִדְחִים וְעִיקַר אַחֵר

דחוי מעיקרו לא הוי דחוי ולפיכך כשהוא בשעת הפרשה יפה סלע וחזר אח"כ יפה שתיים כשר וזכור כל העקרים האלו ודע עניניהם לפי שהם מפתח לדברים רבים מן הענין הזה. ואשוב להשלים פי' ההלכה זו אחר כשהוא קונה בשתי סלעים שהפריש וכבר הם קדש שני אילים לאשם האחד מהם ראוי לאשם הרי השני אם נפל בו מום מביא בדמיו עולת נדבה כמו שבארנו בששי משקלים שמותר אשם לנדבה ומי שלקח בשתי סלעים שהפריש שני אילים לחולין כבר מעל בשתי סלעים של קדש וחייב להשיב בכדי מה שמעל וחומשו ומקריב אשם מעילות וכבר בארנו פעמים שהסלע ארבע דינרים והוא כבר מעל בשני סלעים יחייב לשלם עשרה דינרין להקדש ומקריב אשם מעילות ועשרה דינרין הן עשר זוזין לפי שזוז רביעית הסלע ג"כ ולפיכך אמר שכל זמן ששנה אחד משניהם שתי סלעים והאחד עשרה דינרין מביא אותו ששנה עשרה על מעילתו וחומשו והשנה שתי סלעים והוא אשם מעילות שנתחייב בו מפני שנשתמש באלו השני סלעים אחר כן אמר דין אחר והוא שאם לקח בשתי סלעים שהפריש שהיו קדש שני אילים אחד לאשם ואחד לחולין הרי כבר מעל בסלע מן הקדש אם היה של אשם שתי סלעים מקריבו באשם שחייב שמחמתו הפריש שתי סלעים בתחלה והשני אם היה גם כן שנה שני סלעים שהוא הראוי לקרבן מקריבו על המעילה שנתחייב מחמת שנשתמש בסלע של הקדש ויביא סלע וחומש : וענין מה שאמר החומש שנתחייב לסלע והוא דינר כמו שבארתי לך פעמים כי מה שאמר רחמנא וחמישיתו שיהא הוא וחומשו חמשה והטעם שהכריחו בהלכה ראשונה שלא זכר אלא השה שמחמתו הפריש שתי סלעים אלא אמר שהשני אילים לוקחים אחד מהם במעילתו וחומשה והשני לשם מעילה לפי שמעל בכל הדמים מפני שבשתי סלעים לקח שתי אילים נתילין וכבר ביאר הגמרא בכל זה והבן אותו : (רמב"ם)

פרק ו - משנה ז

הַמְּפָרִישׁ חֲטָאתוֹ, וּמֵת, לֹא יְבִיאָנָהּ בְּנוֹ אַחֲרָיו.
וְלֹא יְבִיאָנָהּ מִחֲטָא עַל חֲטָא, אֶפְלוּ עַל חֶלֶב
שְׂאֵכֶל אֶמֶשׁ לֹא יְבִיאָנָהּ עַל חֶלֶב שְׂאֵכֶל הַיּוֹם,
שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ד), קִרְבָּנוֹ עַל חֲטָאתוֹ **[יב]**, שְׂיֵהָא
קִרְבָּנוֹ לְשֵׁם חֲטָאוֹ :

ר"ע מברטנורה לא יביאנה בנו אחריו. אם שגג הבן בשגגת חטאת, לא יביא חטאת שהפריש אביו כדי שיכפר בה על שגגתו **(יא)**: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **(יא)** דאי לשגגת האב פשיטא דלא יביא, דהא חטאת שמתו בעליה תמות. הרמב"ם: **(יב)** **שנאמר כו'**. לכאורה אכולה מתניתין קאי ואדסקמיה ליה נמי. אבל הכסף משנה בשם הר"י קורקוס כתב דלא ילפינן מקרא שלא יביא מחלב של אמש על של היום דכיון ששניהם ממין אחד הן אלא החכמים הם שהחמירו שלא לעשות לכתחלה, ולפיכך פרש דשנאמר לא קאי אדסקמיה ליה דהינו אפלו על חלב כו' אלא אעקרא דדינא דלא יביא מחטא על חטא, וכן נמי על לא יביאנה בנו, דהשתא אצטריך קרא למעוטי כיון דבאב גופיה כפר פשהוא על מין אותו חטא: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם המפריש חטאתו ומת לא יביאנה בנו אחריו כו': מה שאמר לא יביאנה בנו אחריו אינו ר"ל שלא יקריבנה על אביו לפי שזה פשוט שחטאת שמתו בעליה תמות וכבר בארנו זה אבל רוצה לומר שלא יקריבנו בנו על חטאת עצמו: (רמב"ם)

פרק ו - משנה ח

מביאין מהקדש כשבה, שעירה. מהקדש שעירה, כשבה. מהקדש כשבה ושעירה, תורין ובני יונה. מהקדש תורין ובני יונה, עשירית האיפה. כיצד. הפריש לכשבה או לשעירה, העני, יביא עוף. העני, יביא עשירית האיפה. הפריש לעשירית האיפה, העשיר, יביא עוף. העשיר, יביא כשבה ושעירה. הפריש כשבה או שעירה ונסתאבו, אם רצה יביא בדמיהן עוף. הפריש עוף ונסתאב, לא יביא בדמיו עשירית האיפה, שאין לעוף פדיון:

ר"ע מברטנורה **מביאים מהקדש כשבה, שעירה.** אם הפריש מעות לקח כשבה לחטאתו, יכול לקח בהן שעירה אם ירצה: **הפריש לכשבה או לשעירה.** הפריש מעות לקנות בהן כשבה או שעירה: **העני.** יביא בהן עוף, והשאר חליו **[יג]**. דכתיב בקרבן עולה ויורד גבי כשבה ושעירה, מחטאתו אשר חטא, דמשמע ממקצת הדבר שהפריש לחטאתו, שאם העני יביא עוף ממקצת דמים הללו. וגבי עוף נמי כתיב מחטאתו **[יד]**, דמשמע דאם העני יותר מביא ממקצת דמי העוף עשירית האיפה. וגבי עשירית האיפה כתיב על חטאתו **[טו]**, דמשמע אם העשיר יוסיף על הדמים הללו ויביא עוף, או אם העשיר יותר יביא כשבה או שעירה: **ונסתאבה.** הוממה: **אם רצה יביא בדמיה עוף.** כגון אם העני: **שאינו לעוף פדיון.** דבפסולי המקדשים כתיב **[ויקרא כז]** והעמיד את הבהמה לפני הכהן, והיה אפטר שיאמר והעמיד אותה, מה תלמוד לומר הבהמה, לומר לך בהמה נפדית ואין עופות ולא עצים ולא לבונה ולא כלי שרת נפדים: **(ר"ע מברטנורה).**

עיקר תוי"ט **[יג]** לשון הרמב"ם, מביא תחתיהם עוף ומחללן על העוף. דאם לא כן במה יצאו לחליו. והינו נמי דתנן בסיפא שאין לעוף פדיון. עין תוספות יום טוב: **[יד]** ואצטריך בשניהם, דאי כתב גבי כשבה ושעירה לחוד הנה אמינא התם כי מיעני מיתי עוף דתרוניהו מיני דמים נינהו, אבל עשירית האיפה דלאו מינא דדמים נינהו, מיתי עשירית האיפה מן ביתיה, והליו מעות דאפריש יפלו לנדבה. אהכי הדר קרא מחטאתו גבי עוף, למימרא דמהקדש דעוף נמי מיתי עשירית האיפה. גמרא: **[טו]** ובעוף לא כתיב, דכל שכן הוא וכדלעיל בסמוך: **(עיקר תוי"ט).**

רמב"ם מביאין מהקדש כשבה שעירה מהקדש שעירה כו': הפריש לכשבה או לשעירה **[כו']** **[הפריש עוף]** ונסתאב כו': כבר נתבאר בשני ממסכת זו שמכלל המביאין עולה ויורד מטומאת מקדש ושוגג בשבועת ביטוי והמשקר שבועת העדות והוא שמכונה בשמיעת הקול בנאמר ושמעה קול אלה והוא עד ואלו השלשה יביאו קרבן בדלי דלות ר"ל שחייב אם עשיר הוא כשבה או שעירה אחת ואם לא מצאה ידו יביא שתי תורים או שני בני יונה ואם לא מצאה ידו יביא עשירית האיפה הרי קרבנותם של אלו כשבה או שעירה או עוף או סלת וכל זמן שהפריש מעות לקחת בהם אחת מאלו הארבעה קרבנות והעני יש לו להביא מאותן המעות קרבן שיהיה פחות ממנו מאלו הארבעה מינים ויהנה בנותר וכן אם הפריש מעות לקרבן עני והעשיר מוסיף עליו וכבר בארנו באיזה צד וראיות כל זה הוא מה שנאמר מחטאתו אשר חטא ללמדנו שמביא ממקצת הדבר שהפריש לחטאתו מה שמתכפר בו על חטאתו ואמר רחמנא ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה' אמרו אינו מדבר אלא בפסולי המוקדשים שיפדו וזה מבואר מן התורה לפי שבהמה טמאה כבר ביאר אותה ואמר ואם בבהמה הטמאה ופדה בערכך אחר כך אמר בפסולי המוקדשין והעמיד הבהמה לפני הכהן ולא אמר והעמיד אותה ולפיכך אמרו בסיפרא הבהמה נפדית ואין העופות והלבונה והעצים וכלי שרת נפדים: **(רמב"ם)**

פרק ו - משנה ט

רבי שמעון אומר, כבשים קודמין לעזים בכל מקום. יכול מפני שהן מבחרין מהן. תלמוד לומר (ויקרא ד), ואם כפש יביא קרבנו לחטאת, מלמד ששניהם שקולין. תורין קודמין לבני יונה בכל מקום. יכול מפני שהן מבחרים מהן. תלמוד לומר (שם יב), ובן יונה או תר לחטאת, מלמד ששניהן שקולין. האב קודם לאם בכל מקום. יכול שכבוד האב עודף על כבוד האם, תלמוד לומר (שם יט), איש אמו ואביו תיראו, מלמד ששניהם שקולים. אבל אמרו חכמים, האב קודם לאם בכל מקום, מפני שהוא ואמו חיבין בכבוד אביו. וכן בתלמוד תורה, אם זכה הין לפני הרב, קודם את האב בכל מקום, מפני שהוא ואביו חיבין בכבוד רבו :

ר"ע מברטנורה כבשים קודמים לעזים. בכל דוכתא הקדים הכתוב כבשים לעזים, דכתיב (שמות יב) מן הכבשים ומן העזים תקחו, וכן (במדבר טו) או לשה בכבשים או בעזים. יכול, האומר הרי עלי עולה ויש לו כפש ועז יביא כפש דוקא: **תלמוד לומר ואם כפש יביא קרבנו**. ולעיל מניה כתיב והביא את קרבנו שעירת עזים, כאן הקדים עז לכפש, ללמד ששניהם שקולים ואי זה מהן שירצה יביא: **תורים קודמין לבני יונה**. דברב מקומות כתיב ברישא תורים והדר בני יונה: **אם זכה הין לפני הרב**. שרב חכמתו למד ממנו: **קודם את האב**. בכל מקום, כגון להשיב אבדה ולפדות מבית השבי ולהחיות ולפרק עמו. ואם אביו תלמיד חכם

אָף עַל פִּי שְׂאִינוֹ שְׁקוּל כְּנֶגֶד רַבּוֹ, אָבִיו קוֹדֵם לְרַבּוֹ, וְאֶפְלוּ רַבּוֹ מִבְּהֶקֶת :
(ר"ע מברטנורה).

רמב"ם רבי שמעון אומר כבשים קודמין לעזים בכל מקום כו' : כבר נתבאר
בסוף פרק שני ממציעא שאם היה אביו תלמיד חכם אביו קודם לרבו
ואפילו היה רבו מובהק רוצה לומר שרוב חכמתו ממנו והוא כוונתו במה
שאמר כאן אם זכה הבן לפני הרב רוצה לומר שקבל ממנו רוב חכמתו : ומה
שאמר בכ"מ רוצה לומר להשיב אבידה ולפדות ולהחיות ולפרוק מעליו כמו
שנזכר במציעא והדומים לו מכל הדברים שיש בהם לבסוף נזק או תועלת
רבו קודם והענין כולו מבואר.

סליק פירוש המשניות להרמב"ם ממסכת כריתות (רמב"ם)

